

การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2534 - 2539

ปริญญานิพนธ์
ของ
วันตา เพ็ญขันตี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
มีนาคม 2541
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
อุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย แหวนเพชร)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อุปวิทย์ สุวคันธกุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อุปวิทย์ สุวคันธกุล)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. สะเอียด รักษ์เฝ้า)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2541

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ทุน “พระพรหมคุณาภรณ์”

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ
อย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร ประธานคณะกรรมการควบคุม
ปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อุปวิทย์ สุวคันธกุล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ
คณะอาจารย์ทุกท่านที่ร่วมเป็นกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ ตลอดจนคณะอาจารย์
ทุกท่านที่ให้ความรู้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์
ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ให้ทุนอุดหนุนการ
ทำปริญญานิพนธ์ “ทุนพระพรหมคุณาภรณ์” เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท (ห้าพันบาทถ้วน)

ขอกราบขอบพระคุณผู้มีพระคุณ และกัลยาณมิตรทุกท่านทุกคนที่ให้การ
สนับสนุน ส่งเสริม ผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิตในครั้งนี้

วันดา เทือกขันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานการศึกษา.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การติดตามผล.....	11
หลักสูตรสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาและความเป็นมา.....	19
การบริหารและการนิเทศ.....	21
การฝึกอบรมและการสอน.....	41
การวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค.....	46
มนุษย์สัมพันธ์.....	49
วิสัยทัศน์.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากร.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	121
กลุ่มตัวอย่าง.....	121
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	122
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	122
การอภิปรายผล.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	132
บรรณานุกรม.....	135
ภาคผนวก.....	145
ภาคผนวก ก รายชื่อนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ที่ใช้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	146
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถาม และ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	150
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	166

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	เปรียบเทียบความสอดคล้องความมุ่งหมายของหลักสูตรกับกรอบ แนวคิดในการวิจัย.....	7
2	เปรียบเทียบอุตสาหกรรมศิลป์กับอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรม.....	38
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	79
4	จำนวนและร้อยละของผู้บังคับบัญชาที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม สถานภาพตำแหน่งงานที่ดำรงอยู่.....	79
5	จำนวนและร้อยละของผู้ร่วมงานที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน.....	80
6	จำนวนและร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามโดยจำแนก ตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติประจำ.....	80
7	จำนวนและร้อยละของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม สถานภาพตามตำแหน่งงานที่ตนสังกัดในระดับกรม.....	81
8	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการ ศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 แต่ละด้าน.....	82
9	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ.....	84
10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน.....	86

11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค.....	87
12	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์.....	89
13	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์.....	90
14	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ.....	92
15	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน.....	94
16	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค.....	95

17	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์.....	97
18	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์.....	98
19	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ.....	100
20	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน.....	102
21	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค.....	103
22	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการ ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการ ศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์.....	105

23	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาลัทธิสุตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์.....	106
24	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาลัทธิสุตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ.....	109
25	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาลัทธิสุตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน.....	111
26	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาลัทธิสุตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค.....	113

27	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการ ศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์.....	116
28	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการ ศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์.....	118

ภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	19
2	แสดงสายงานของผู้บริหารการศึกษา.....	26
3	ตัวแปรที่เกิดจากกระบวนการบริหารและการนิเทศ.....	29
4	แสดงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปน้อย.....	83

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

๕ ในกระบวนการผลิตใด ๆ ก็ตาม ที่จะให้เกิดคุณภาพนั้นจะมีขั้นตอนการผลิตอยู่ 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการวางแผนการผลิต ขั้นตอนดำเนินการผลิต และขั้นตอนติดตามประเมินผล การผลิต ทั้งสามขั้นตอนนี้เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นวัฏจักร ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการทำงานให้สำเร็จตามแนวคิดของ เดมิง (วิทยาลัยครูจันทระเกษม. 2534 : 26; อ้างอิงมาจาก Deming. 1950 : 58) ว่า การทำงานให้สำเร็จต้องอาศัยกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการดำเนินการตามแผน ขั้นการตรวจสอบ ขั้นการวางมาตรฐานและปรับปรุง ด้วยเหตุที่ว่าขั้นการวางแผนเกิดจากข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานที่ผ่านมา ขั้นการดำเนินการเกิดจากการวางแผนที่ได้วางไว้แล้ว และเมื่อ สิ้นสุดขั้นการดำเนินงาน ก็จะมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานต่อเนื่องหมุนเวียน เป็นวัฏจักรเช่นนี้ตลอดไป กระบวนการผลิตทางการศึกษาก็เช่นกันจะต้องมีทั้งสาม ขั้น ตอนนี้ จะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้ โดยเฉพาะขั้นตอนการติดตามและ ประเมินผล ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญซึ่งมักจะทำกันในรูปแบบของการวิจัย

การผลิตบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา โดยความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการนั้น ได้ ดำเนินการผลิตบัณฑิตมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 - 2539 มีผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ รวมทั้งสิ้น 70 คน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นเป็นบุคลากรทางการศึกษา สังกัดใน กระทรวงศึกษาธิการ และได้กลับไปปฏิบัติงานในสังกัดเดิมแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา จากการสำรวจพบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ร้อยละ 47.14 สังกัดกรมสามัญศึกษาร้อยละ 28.57 สังกัดกรมอาชีวศึกษาร้อยละ 14.28 และสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ อีกร้อยละ 10.01 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2536 : 1-10)

จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานที่ที่ต่างกันและมีภารกิจในการให้บริการทางการศึกษาที่ต่างกัน ไม่ทราบได้ว่าผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และอีกนัยหนึ่งตั้งแต่ได้ ทำการผลิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษานั้น ปรากฏว่าในช่วงปีการศึกษา 2532 - 2535 ได้มีการประเมินโครงการความร่วมมือทางวิชาการไปแล้วครั้งหนึ่ง และใน ส่วนการประเมินเป้าหมายของโครงการความร่วมมือฯ พบว่า มหাবัณฑิตประเมินตนเอง ว่ามีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสูงขึ้น ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาประเมินว่ามี สูงสุด ในด้านการเฝ้าหาความรู้ใหม่ (คณะกรรมการประเมินโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อผลิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา. 2536 : 65) จากการวิเคราะห์ ความมุ่งหมายของหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ทำให้ทราบว่าหลักสูตรมุ่งหวังให้ผู้ศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารและการนิเทศ มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้ความสามารถในการเป็น ผู้นำทางการจัดการศึกษาและวิจัยให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีของประเทศ นอกจากนี้ยังให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ โดยตระหนัก ถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งให้มี จริยธรรม วัฒนธรรมและความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมประเทศชาติ จากความมุ่งหมาย ของหลักสูตรดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบความคิดเพื่อใช้เป็น ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความมุ่งหมายของหลักสูตรกับ กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้าดังตาราง 1 จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้กรอบความคิด 5 ประการอันสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าวคือ ด้านการบริหารและการ นิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษย สัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ เพื่อให้กระบวนการผลิตและเพื่อทราบถึงผลการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จการศึกษาว่าเป็นไปตามกรอบความคิดในทุก ๆ ด้านคือ ด้านการบริหารและการ นิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษย สัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์

ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ทั้งของภาคปกติและภาคพิเศษ ผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้จะ

เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหลักสูตร และทำให้กระบวนการเรียนการสอนในสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อ

1. ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา 5 ด้านคือ

- 1.1 ด้านการบริหารและการนิเทศ
- 1.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน
- 1.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค
- 1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 1.5 ด้านวิสัยทัศน์

2. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา 5 ด้านคือ

- 2.1 ด้านการบริหารและการนิเทศ
- 2.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน
- 2.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค
- 2.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 2.5 ด้านวิสัยทัศน์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ให้ดียิ่งขึ้น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2539 โดยศึกษากับผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 - 2539 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยประชากร 3 กลุ่ม รวม 210 คน

ประชากรกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้บังคับบัญชา 1 คน รวมประชากรกลุ่มที่ 1 จำนวน 70 คน

ประชากรกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน ต่อผู้ร่วมงาน 1 คน รวมประชากรกลุ่มที่ 2 จำนวน 70 คน

ประชากรกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2534 - 2539 รวมประชากรกลุ่มที่ 3 จำนวน 70 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของประชากร จำแนกเป็น

2.1.1 ผู้บังคับบัญชา

2.1.2 ผู้ร่วมงาน

2.1.3 ผู้สำเร็จการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ใน 5 ด้านคือ

2.2.1 ด้านบริหารและการนิเทศ

2.2.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน

2.2.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค

2.2.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์

2.2.5 ด้านวิสัยทัศน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บังคับบัญชา
2. ผู้ร่วมงาน
3. ผู้สำเร็จการศึกษา

ความสามารถในการปฏิบัติงาน 5 ด้าน

1. ด้านบริหารและการนิเทศ
 - งานบริหารและการนิเทศวิชาการและบริการทางวิชาการ
 - งานบริการและการนิเทศทั่วไป
2. ด้านฝึกอบรมและการสอน
 - การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมและหลักสูตรการเรียนการสอนทางอุตสาหกรรมศึกษา
 - การปรับปรุงกิจกรรมการฝึกอบรมและกิจกรรมการเรียนการสอนทางอุตสาหกรรมศึกษา
3. ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค
 - การวิจัยและพัฒนาเทคนิคทางอุตสาหกรรมศึกษา
 - การประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยี
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์
 - การปรับตัว
 - การร่วมมือ
 - การนำไปใช้
5. ด้านวิสัยทัศน์
 - การมองอนาคตตนเอง
 - การมองอนาคตหน่วยงาน
 - การมองอนาคตสังคม

ตาราง 1 เปรียบเทียบความสอดคล้องความมุ่งหมายของหลักสูตรกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความมุ่งหมายของหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา	กรอบแนวคิดในการวิจัย
1. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้มีความสามารถในการบริหารและการนิเทศ	1. ความสามารถในการบริหารและการนิเทศเกี่ยวกับ - งานวิชาการ - งานธุรการ - งานบุคคล
2. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนารายการเรียนการสอน	2. ความสามารถในการฝึกอบรมและการสอนเกี่ยวกับ - พัฒนาหลักสูตรการอบรม - พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
3. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้เป็นผู้นำทางการจัดการศึกษา และการวิจัยให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีของประเทศ	3. ความสามารถด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิคเกี่ยวกับ - การวิเคราะห์งานช่าง - การวิจัยทางอุตสาหกรรมศึกษา 4. ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ - การปรับตัว - การร่วมมือ - การนำไปใช้
4. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้มีการสร้างสรรค์และตระหนักถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีจริยธรรม วัฒนธรรม และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม	5. ด้านวิสัยทัศน์ และ ISO 14000 - การมองอนาคตตนเอง - การมองอนาคตหน่วยงาน - การมองอนาคตสังคม

จากตาราง 1 เปรียบเทียบความสอดคล้องความมุ่งหมายของหลักสูตรกับ
กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัย พบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้ง 4 ประการ สอดคล้อง
กับกรอบแนวคิดของผู้วิจัยทั้ง 5 ข้อ และมีข้อ 1 และข้อ 2 ของกรอบแนวคิดของผู้วิจัย
ที่มีข้อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ว่า ให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ความสามารถใน
ด้านการบริหารและการนิเทศ สำหรับข้อ 2 ทั้งหลักสูตรและกรอบแนวคิดมุ่งหวังให้ผู้สำเร็จ
การศึกษามีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึง
ให้มีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม สำหรับข้อ 3 และข้อ 4
ในกรอบแนวคิดสอดคล้องกับข้อ 3 ของความมุ่งหมายในหลักสูตร ซึ่งมุ่งหวังให้ผู้สำเร็จ
การศึกษามีความรู้ความสามารถในด้านการเป็นผู้นำทางการวิจัยและเป็นผู้นำทางการจัดการ
ศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนข้อ 5 ในกรอบแนวคิด
ของผู้วิจัยจะสอดคล้องกับข้อ 4 ในความมุ่งหมายของหลักสูตร ที่มุ่งหวังให้ผู้สำเร็จการ
ศึกษาได้มีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความตระหนักถึงผลกระทบของ
อุตสาหกรรมต่อสภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งให้มีจริยธรรม
วัฒนธรรม ต่อสังคมประเทศชาติอีกด้วย

สรุปได้ว่า ทั้งกรอบแนวคิดของผู้วิจัยและความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความ
สอดคล้องสัมพันธ์กันในทุก ๆ ด้านดังกล่าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การติดตามผล หมายถึง วิธีการศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ
ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2534 - 2539 ในด้าน
ต่าง ๆ 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัย
และพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์

1.1 ด้านการบริหารและการนิเทศ ในด้านการบริหาร หมายถึง ความ
พยายามที่จะใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการนำเอาทรัพยากรบริหารมาดำเนินกิจกรรมใด ๆ
ได้อย่างมีระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการนิเทศ
หมายถึง ความพยายามที่จะใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อแนะนำบุคลากรในองค์การให้

เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ได้อย่างมีระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมศึกษา

1.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค หมายถึง กระบวนการแสวงหาคำตอบสิ่งที่ไม่รู้แจ้งอย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแน่นอน ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนศึกษาค้นคว้าเรียบเรียง รวบรวมเขียนเอกสาร ตำราทางวิชาการด้านอุตสาหกรรมศึกษา

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การคบหาสมาคม ประสานงาน ประสานความคิดในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีความสุข ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงาน ให้การต้อนรับและเป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป ร่วมมือ และร่วมกิจกรรมนำความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาชีพไปสนับสนุนในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ตลอดจนทำงานร่วมกับคนอื่นให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง การมองภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ในลักษณะของความเป็นไปได้ตรงตามความต้องการที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การมองภาพในอนาคตของตนเอง ของหน่วยงานและของสังคม โดยเฉพาะการมองภาพของอุตสาหกรรมศึกษาในอนาคตต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีจริยธรรม วัฒนธรรม และสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมประเทศชาติ

2. ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง บุคคลที่เรียนจบหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรม ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ที่ปฏิบัติงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

3. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง บุคคลที่มอบหมายงาน ควบคุมบังคับบัญชาที่ใกล้ชิดที่สุดที่ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ปฏิบัติงานอยู่ด้วย ได้แก่ คณบดีหรือหัวหน้าภาควิชา สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

สังกัดสำนักงานสถาบันราชภัฏ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าหมวดวิชา สำหรับ ผู้ปฏิบัติงานกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา หรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่เรียกชื่อเป็น อย่างอื่น

4. ผู้ร่วมงาน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับผู้สำเร็จการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ในสำนักงานเดียวกัน ในหมวด วิชาเดียวกัน ในแผนกวิชาหรือในภาควิชาเดียวกัน และมีความรู้ในสาขาวิชาเดียวกัน อันทำให้เข้าใจในลักษณะงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติอยู่เป็นอย่างดีและได้ปฏิบัติงานร่วม กันมาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

5. อุตสาหกรรมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การจัดโปรแกรมหลักสูตร อุตสาหกรรมศึกษา ในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการติดตามผล การปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา อุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ในแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์ดี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 โดยแบ่งสาระออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

1. การติดตามผล
2. หลักสูตร สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา และความเป็นมา
3. การบริหารและการนิเทศ
4. การฝึกอบรมและการสอน
5. การวิจัยและพัฒนาทางเทคนิคช่าง
6. มนุษยสัมพันธ์
7. วิสัยทัศน์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การติดตามผล

การติดตามผลนี้จะเป็นการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษา ออกไปแล้วนั้นว่า ได้ออกไปประกอบอาชีพและศึกษาต่อด้านใดบ้าง มีปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานหรือไม่ รวมทั้งมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสถาบันเก่าของตน ในเรื่องต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อจะได้้นำข้อมูลเหล่านี้ไปประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาที่ผ่านมาและพิจารณาทางแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งในส่วนนี้เองเป็นมูลเหตุสำคัญที่ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ต้องศึกษาการติดตามผลความสำเร็จของ นิสิตที่สำเร็จออกไปเพื่อประโยชน์ของนิสิตและสถาบันในการที่จะปรับปรุง พัฒนาให้การดำเนินงานทุก ๆ ฝ่ายประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ในเรื่องนี้ ได้มีผู้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้ดังนี้

มิลเลอร์ และคนอื่น ๆ (Miller and others. 1978 : 404) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลว่า “เป็นวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น ลักษณะอาชีพ ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผลในด้านวิชาการและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการศึกษาไปจากสถาบันของผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว” ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของดาวนิง (Dowing. 1968 : 209) ว่า เป็นกิจกรรมหลักที่จำเป็นสำหรับนักเรียนนักศึกษาทุกระดับเพื่อจะได้ทราบผลของความมุ่งหมายการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งในด้านการฝึกฝนอาชีพหรืองานต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ รวมทั้งผลการศึกษาทุกระดับ ส่วน คาลวิน (Calvin. 1970 : 17) ได้สรุปความหมายของการติดตามผลไว้สองประการคือ ประการแรกเป็นกระบวนการหาข้อมูลหรือข่าวสารเกี่ยวกับผู้ที่จบการศึกษาไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการแนะแนวและให้บริการแก่ผู้จบการศึกษา ประการที่สองเป็นโครงการที่จะรวบรวมสถานภาพของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่เรียนสำเร็จจากหลักสูตรวิชาชีพเพื่อจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและการฝึกงาน นอริส และคนอื่น ๆ (Norris and others. 1966 : 302) ให้ความหมายของการติดตามผลไว้อีกว่า “การติดตามผลผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วนั้นเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการประเมินผลผลิตของสถาบันการศึกษา” นอกจากนี้การศึกษาดังกล่าวแล้วยังมี เชอร์ตเซอร์ และสโตน (Schertzer and Stone. 1971 : 374 - 375) ได้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้ว่าคือ วิธีการหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อเป็นเครื่องกำหนดว่าบุคคลมีการพัฒนาในหน้าที่การงานของเขาหรือไม่ รวมทั้งการนำไปใช้สำหรับนักเรียนนักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้วว่าเขาสามารถเรียนรู้ เข้าใจ หรือปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ และมีการพัฒนาหลังสำเร็จการศึกษาหรือไม่เพียงใด และการติดตามผลยังเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ของเขา

วัชร ทรัพย์มี (2521 : 106) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การติดตามผลการศึกษาเป็นการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้ว จะได้ข้อมูลให้ทางโรงเรียนทราบว่า นักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วประกอบอาชีพใดหรือทำงานอะไร ประสิทธิภาพความสำเร็จในการประกอบอาชีพเพียงใด

จากแนวความคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่ประสบ เพื่อเป็นผลสะท้อนต่อสถาบัน

การศึกษาที่จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาให้เหมาะสม ก่อให้เกิด
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น และการติดตามผลก็เป็นบริการอย่างหนึ่งที่จะ
กระทำในทุกระดับการศึกษาด้วย

ความสำคัญของการติดตามผล

การติดตามผลเป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ และข้อ
บกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา ผลที่ได้จากการศึกษาติดตามผลจะเป็นข้อมูลและแนวทาง
ในการพัฒนาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร
และผู้กำลังศึกษาอยู่คือ สามารถใช้เป็นข้ออ้างอิงในการฝึกอบรมส่งเสริมนักศึกษาปัจจุบัน
และยังเป็นหลักในการพิจารณาสำหรับการจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาไป
แล้วอีกด้วย นอกจากนี้การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วยังเป็นการแสดงถึงความ
ห่วงใย ความสนใจ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสถาบันที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษา
อีริกสัน (Erickson. 1947 : 9)

นอกจากนี้ บุญจิตต์ ณ ลำเลียง (2521 : 10) ได้กล่าวว่า การติดตามผลมี
ความสำคัญต่อบุคคล สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษา การติดตามผลจะช่วยผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วให้ได้
งานเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ นอกจากนั้นยังจะได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ควร
จัดให้มีขึ้นในโรงเรียนอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนต่อไป

2. ผู้ให้คำปรึกษา การติดตามผลจะเป็นการตรวจสอบผลสำเร็จของโครงการ
แนะแนวและความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา ผลที่ได้รับจะใช้เป็นข้อมูลในการที่จะ
พิจารณาปรับปรุงแก้ไขโครงการต่อไปในอนาคต

3. หน่วยบริการจัดหางาน การที่ได้ทราบว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้เข้าทำงาน
หรือไม่ หน่วยบริการจัดหางานจะได้ใช้ในการพิจารณาบรรจุผู้ที่ยังไม่ได้ทำงานให้ได้งาน
ที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้นั้นมากที่สุด

4. ผู้บริหารหรือผู้จัดทำหลักสูตร ผลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์
ในการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน ให้ดียิ่งขึ้น แล้วยังจะได้ทราบเกี่ยวกับเรื่อง
อื่น ๆ เช่น การปรับตัวและสังคม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาที่ทำ
หน้าที่ผลิตครู และให้การศึกษอบรมแก่เยาวชนของชาติยังมีความจำเป็นอย่างมากที่จะ
ต้องมีการติดตามผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลผลิต เพราะครูเป็นองค์ประกอบที่

สำคัญในการศึกษา และคุณภาพของครูจะเป็นแบบอย่างให้นักเรียนเจริญรอยตามแล้ว ครูยังเป็นผู้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นไปตามมาตรฐานที่พึงประสงค์อีกด้วย

จะเห็นได้ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา ผลที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นข้อมูลและแนวทาง ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่กำลังศึกษาอยู่สามารถใช้เป็นข้ออ้างอิงในการฝึกอบรมส่งเสริมนักศึกษาปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นหลักในการพิจารณาจัดการศึกษาเพิ่มเติมให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาไปด้วย (วิทยา ภาวิรัตน์. 2530 : 9)

วัตถุประสงค์ของการติดตามผล

ในการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา สิ่งแรกที่ต้องเตรียมก่อนการติดตามผลก็คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่ง ดนัย สุธิพงษ์ (2533 : 12) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ว่า

1. เพื่อประเมินผลหลักสูตรการศึกษา
 2. เพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนการสอน และการฝึกงานของนิสิตนักศึกษาที่ทางสถานศึกษาจัดให้
 3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรและการสอนให้ตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
 4. เพื่อนำข้อมูลด้านการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการทำงาน และการเตรียมตัวเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานของนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน
 5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบันและสถานศึกษา
- สำหรับ เวลท์ลิง (Wentling. 1980 : 141 - 144) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว
2. เพื่อสำรวจความต้องการตลาดแรงงาน
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร
4. เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ สำหรับเปิดอบรมระยะสั้น ๆ ให้กับผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว

5. เพื่อสำรวจถึงสถานภาพการศึกษาต่อและการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน
 6. เพื่อประเมินผลงานของหน่วยบริการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น เช่น หน่วยบริการแนะแนว หน่วยบริการให้คำปรึกษา และหน่วยจัดงาน
 7. เพื่อศึกษาลักษณะงานที่แท้จริงของตำแหน่งหน้าที่การงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานนั้น ๆ ต้องการ
 8. เพื่อเน้นให้เห็นถึงวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการศึกษาอาชีพให้กับนักศึกษาก่อนที่จะจบออกไปทำงาน
 9. เพื่อดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเสนอรายงานต่อผู้บริหารหรือส่วนราชการอื่น ๆ ที่ต้องการ
- นอกจากนี้ อนันต์ อนันตรังสี (2527 : 178 - 179) ยังได้ให้วัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ดังนี้
1. เพื่อทราบสาเหตุเกี่ยวกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนซึ่งออกจากโรงเรียนไปแล้วต้องประสบ
 2. เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผลการแนะแนวและเพื่อปรับปรุงโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยถือประสบการณ์ของศิษย์เก่าเป็นแนวทาง
 3. เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนเก่าของโรงเรียนมีความพร้อมในการที่จะประกอบอาชีพต่าง ๆ ในโลกของงานเพียงพอหรือยัง
 4. เพื่อคอยติดต่อนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วทั้งหมดเป็นระยะ ๆ เช่น 1 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะให้ความช่วยเหลือต่อไปอีก
 5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับนักเรียนและชุมชน
 6. เพื่อรวบรวมสาเหตุเกี่ยวกับโอกาสในการทำงานอาชีพต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนปัจจุบันของโรงเรียน
 7. เพื่อทราบความคิดเห็นของนักเรียนเก่าเกี่ยวกับการที่จะปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของนักเรียนได้ดีที่สุด
 8. เพื่อจัดบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเก่าของโรงเรียน

สรุปแล้ววัตถุประสงค์ของการติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษาที่แท้จริงก็คือ

1. เพื่อประเมินผลหลักสูตรการศึกษา
2. เพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนการสอน และการฝึกงาน
ของนิสิตนักศึกษาที่ทางสถานศึกษาจัดให้
3. เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรและการสอนให้ทันสมัยต่อความ
เปลี่ยนแปลงของสังคม
4. เพื่อนำข้อมูลด้านการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วมาวิเคราะห์เพื่อ
เป็นแนวทางในการทำงานและการเตรียมตัวเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานของนิสิต
นักศึกษาปัจจุบัน
5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบันและสถานศึกษา

วิธีการติดตามผล

วิธีการที่ใช้ติดตามผลมีหลายวิธี สำหรับ วัชร ทรัพย์มี (2521 : 88) ได้
เสนอแนะไว้ว่า

วิธีการสัมภาษณ์เป็นส่วนตัวกับนักเรียน กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือกับ
ผู้ปกครอง วิธีนี้มีข้อดีคือ การสัมภาษณ์เป็นวิธีที่ผู้สัมภาษณ์สามารถสร้างสัมพันธภาพกับ
ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ดีกว่าวิธีอื่น ซึ่งจะทำให้ได้ความจริงและข้อมูลมากกว่าวิธีอื่น และถ้าผู้รับ
การสัมภาษณ์ยังไม่เข้าใจคำถาม ผู้สัมภาษณ์สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ หรือถ้าคำตอบ
ของผู้รับสัมภาษณ์ยังไม่เป็นที่แจ่มแจ้ง ผู้สัมภาษณ์อาจให้คำตอบอธิบายเพิ่มเติมข้อความ
นั้น ๆ ได้ แต่วิธีนี้มีข้อบกพร่องคือ เสียเวลามากเพราะต้องติดตามสัมภาษณ์เป็นราย ๆ ไป
และผู้สัมภาษณ์ต้องมีความชำนาญในการสัมภาษณ์ ตลอดจนต้องมีการจัดทำข้อสัมภาษณ์
อย่างมีระบบระเบียบ มิฉะนั้นข้อมูลที่ได้รับจะกระจัดกระจายมาก

การดำเนินการติดตามผล

ในการดำเนินการติดตามผลนี้จะต้องมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้น
สุดท้ายให้ดี จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาให้แน่ชัดและครอบคลุมงานที่จะศึกษา
ทั้งหมด ลำดับขั้นตอนของการดำเนินงาน ดังที่ เวลทลิง (Wentling. 1980 : 160 - 178)
ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มประชากรที่จะติดตามผล ในการติดตามจะต้องกำหนดไว้ว่าจะ
ศึกษาช่วงระยะเวลาปีการศึกษาใด และจำนวนประชากรที่จะศึกษาว่ามีจำนวนเท่าใด

2. เลือกวิธีการที่จะใช้ในการติดตามผล เนื่องจากเทคนิคในการติดตามผลมีหลายวิธี เช่น สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล หรือสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งเทคนิควิธีการที่จะใช้ในการติดตามผลผู้วิจัยต้องเลือกกำหนดเอาไว้

3. การส่งข้อมูลกลับคืน จำนวนข้อมูลที่จะได้รับกลับคืนมานี้ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงให้มาก เพราะถ้าได้รับข้อมูลกลับคืนมาน้อยย่อมทำให้งานวิจัยนั้นได้ผลออกมาไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นในการสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถามสำหรับงานติดตามผลต้องออกแบบให้ดี เพราะผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะไม่ตอบกลับคืนมาได้ถ้าพบว่า แบบสอบถามนั้นไม่มีสาระสำคัญอ่านแล้วไม่เข้าใจ มีความสงสัยเกิดขึ้น ข้อมูลที่ตอบไปจะมีผลร้ายต่อผู้ตอบและใช้เวลามากในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้วิจัยต้องระมัดระวังในการออกแบบสอบถามให้ดี และจะต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลกลับคืนมามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. สำรวจที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา หลังจากได้จำนวนประชากรที่จะศึกษาแล้วต่อไปก็ต้องสำรวจรายชื่อ พร้อมทั้งที่อยู่ที่สามารถจะติดต่อได้แน่นอนเพื่อจะจัดส่งแบบสอบถามไปให้โดยทางไปรษณีย์สำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกล

5. จัดการส่งแบบสอบถาม หลังจากได้ที่อยู่แน่นอนก็จัดการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มประชากรที่จะศึกษา เพื่อสะดวกในการส่งกลับคืน ผู้วิจัยควรจัดพิมพ์ที่อยู่ถึงตนเองพร้อมทั้งติดสแตมป์ไว้เรียบร้อย

6. ติดตามผลสำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ตอบแบบสอบถาม จุดประสงค์ของการวิจัยต้องการให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 100 เลยทีเดียว แต่นั่นก็เป็นการยากมากที่จะได้รับเช่นนั้น แต่ถ้าได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาประมาณร้อยละ 60 ก็นับว่าใช้ได้แต่อาจจะได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรนัก ถ้าจะให้ผลดียิ่งขึ้นควรจะให้ได้กลับคืนมาประมาณร้อยละ 80

7. การจัดกระทำข้อมูล หลังจากที่ได้รับข้อมูลกลับคืนมาเพียงพอแล้ว ต่อไปก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดแยกเพื่อวิเคราะห์ผล ถ้ามีการจัดกระทำข้อมูลมากก็ควรป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ถ้าข้อมูลไม่มากนักก็สามารถจัดทำเองได้โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางแจกแจงความถี่และเทียบค่าร้อยละ

นอกจากนี้ เอกราช อุตุระ (2520 : 13 - 14) ยังได้สรุปถึงแนวทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาว่ามีวิธีการที่นิยม 3 แนวทางคือ

1. การติดตามผล โดยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้สำเร็จการศึกษาและตัวผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งการศึกษาแบบนี้เป็นการวิจัยแบบกว้าง ๆ สอบถามความคิดเห็นในหลายเรื่อง เช่น ความรู้ความสามารถในการสอน ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทั่ว ๆ ไป และบุคลิกภาพในการเป็นครู นอกจากนี้ยังสอบถามความคิดเห็นในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่สำเร็จการศึกษามาด้วย

2. การติดตามผล โดยศึกษารายละเอียดของหลักสูตรนั้นหนักในรายวิชา โดยสอบถามความคิดเห็นเฉพาะตัวผู้สำเร็จการศึกษาเพียงด้านเดียว การติดตามผลแบบนี้มุ่งที่จะวิเคราะห์หลักสูตรว่า แต่ละวิชาจะต้องปรับปรุงเนื้อหาอะไร อย่างไร จัดว่าเป็นการวิจัยที่แคบกว่าแบบแรก

3. การติดตามผล โดยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานเพียงด้านเดียว เป็นการวิจัยที่แคบและมีจุดมุ่งหมายเฉพาะหรือหน่วยงานที่ต้องการทราบผลในบางประการเท่านั้น ซึ่งการติดตามผลในแนวนี้นี้ไม่มากนัก

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ จะเสนอผลการวิจัยในแบบที่หนึ่ง คือการติดตามผล โดยใช้แบบสอบถามไปยังผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างและตัวผู้สำเร็จการศึกษา แต่ผู้สำเร็จได้เปลี่ยนจากใช้แบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษามาเป็นผู้ร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษาแทน เนื่องจากผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะสอบถามความคิดเห็นในการปฏิบัติงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานว่า มีความคิดเห็นต่อตัวผู้สำเร็จการศึกษาเป็นอย่างไร เพราะเมื่อผู้สำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติงานย่อมมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน การศึกษาถึงทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการติดตามผลผลการปฏิบัติงาน (บุญชัย บุญวิรัตน์. 2517 : 2) อีกประการหนึ่งเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการตอบแบบสอบถามของผู้สำเร็จการศึกษาที่อาจจะแสดงทัศนะลำเอียงทางบวกเพราะเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของตัวผู้สำเร็จการศึกษาเอง

สรุปได้ว่า การติดตามผลผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษานั้น เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญและมีความสำคัญต่อระบบการจัดการศึกษา ผลของการติดตามผลอาจจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ทั้งในแง่ของการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น แต่อย่างไร

ก็ตาม ในการดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอนตามที่กล่าวมาแล้ว จึงจะได้ผลของการติดตามผลที่ถูกต้อง ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

2. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา

ความเป็นมา

แนวการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา จนถึงฉบับที่ 5 และที่ 6 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าจะสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการและวิชาชีพในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการนี้จำเป็นต้องพัฒนาครู - อาจารย์และบุคลากรในสาขาวิชาครู เพื่อให้ได้สัดส่วนกับการขยายตัวทางอาชีพ โดยการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรทั้ง ปริมาณและคุณภาพ แต่ปัจจุบันยังขาดแคลนบุคลากรด้านครู - อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร และผู้วิจัยที่มีความรู้ความสามารถทางด้านอุตสาหกรรมในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษา

ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังผลิตบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงมีนโยบายส่งเสริมให้เพิ่ม การผลิตบัณฑิตศึกษาทั้งในสาขาที่มีอยู่และสาขาใหม่ ๆ ขณะเดียวกันกรรมการฝึกหัดครู ได้มีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนาบุคลากรสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาอย่างได้ผลดีอยู่แล้ว แต่จำกัดอยู่เพียงปริญญาตรีเท่านั้น นโยบายที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการ จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือการส่งเสริมให้สถาบันได้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ กับกรรมการฝึกหัดครู ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูมานาน สามารถร่วมกันช่วยลดยุทธศาสตร์และพัฒนานโยบายดังกล่าวโดยเฉพาะชั้นบัณฑิตศึกษาได้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความพร้อมด้านหลักสูตร บุคลากรทางวิชา พื้นฐาน แต่ยังขาดบุคลากรเฉพาะสาขาอุตสาหกรรมศึกษา ส่วนกรรมการฝึกหัดครู มีความ พร้อมด้านบุคลากรสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ตลอดจนสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ การเรียนการสอนด้านเทคนิค แต่ขาดหลักสูตรชั้นบัณฑิตศึกษา ฉะนั้นถ้าหากทั้งสอง สถาบันมีการร่วมมือกันก็ย่อมทำให้มีความพร้อมและมีความสามารถที่จะผลิตบัณฑิตศึกษา ในสาขานี้อย่างมีประสิทธิภาพได้

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และกรรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นสมควรให้มีความร่วมมือทางวิชาการเพื่อผลิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษานี้

วัตถุประสงค์ของโครงการร่วมมือทางวิชาการ

1. เพื่อผลิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ซึ่งจะเป็นการรองรับบัณฑิตระดับปริญญาตรีในสาขานี้
2. เพื่อเป็นการพัฒนางานวิชาการของสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมายของโครงการความร่วมมือทางวิชาการ

1. ร่วมมือกันผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งมีจริยธรรม วัฒนธรรม และความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
2. โครงการนี้จะมุ่งผลิตมหาบัณฑิต ทางสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาในการใช้และบริหารหลักสูตร จะเน้นความรู้และทักษะทางด้านเทคนิคช่าง
3. ร่วมมือกันผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ปีละประมาณ 20 คน ในขั้นต้นจะมุ่งผลิตมหาบัณฑิตสาขานี้ให้กับสถาบันที่รับผิดชอบในการผลิตและฝึกอบรมครูช่างของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และกรรมการฝึกหัดครู เพื่อให้มหาบัณฑิตทั้งสองสถาบันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่อไป
4. ร่วมมือกำหนดระยะเวลาในช่วงละ 5 ปี เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 เป็นต้นไป

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา (กศ.ม.)
อุตสาหกรรมศึกษา M.Ed. (Industrial Education)

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้มีความสามารถในการบริหารและการนิเทศ

2. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาการเรียนการสอน

3. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้เป็นผู้นำทางการจัดการศึกษาและการวิจัย ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีของประเทศ

4. เพื่อผลิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้มีการสร้างสรรค์และตระหนักถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมศึกษาต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีจริยธรรม วัฒนธรรมและมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

โครงสร้างหลักสูตร

นิสิตที่สำเร็จหลักสูตรจะต้องศึกษาจำนวนหน่วยกิตทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็นหมวดวิชาดังนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	12 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	21 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต
4. วิทยานิพนธ์	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต

3. การบริหารและการนิเทศ

การบริหาร

การบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะใช้ทรัพยากรให้มีประโยชน์มากที่สุด และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาในเชิงระบบแล้ว จะเห็นว่า “การบริหารเป็นเรื่องของขั้นตอนระหว่างทรัพยากร กระบวนการ และผลผลิต สำหรับทรัพยากรนั้นอาจครอบคลุมไปถึง คน เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ ฯลฯ เป็นต้น ส่วนผลผลิตนั้นย่อมมุ่งตรงไปที่ประสิทธิภาพประสิทธิผล คุณภาพหรือผลกำไร ฯลฯ ทั้งนี้ผลผลิตจะเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการ หรือวิธีการที่นำมาใช้ในการบริหาร เช่น การบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์ (MBO) การบริหารที่มีขั้นตอนต่าง ๆ กัน เช่น การวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน และการควบคุมงาน ฯลฯ เป็นต้น (กิตติมา ปรีดีดิolk. 2532 : 2 - 4)

นักการศึกษาบางคนเชื่อว่า การบริหารการศึกษาเป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะนำเอาทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการ ตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ บางคนให้ความหมายว่าหมายถึงกิจการต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน เช่นเดียวกับ ศุสดี สัตยมานะ (2514 : 1) มองการบริหารว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ใน การที่จะจัดการให้กลุ่มบุคคลดำเนินการในลักษณะที่ร่วมมือกันด้วยความสามัคคีธรรม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ มาประกอบในการปฏิบัติงานด้วย

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

การบริหารงานวิชาการ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว หมายถึงกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอนเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 16) กล่าวว่า หากมองการบริหารการศึกษาในด้านงานของสถานศึกษา งานบริหารวิชาการ ได้แก่ การควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานการศึกษา การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นต้น

สรุปได้ความว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

การนิเทศ

คำว่า การนิเทศ (Supervision) เป็นศัพท์บัญญัติซึ่งมีความหมายง่าย ๆ คือ การแนะนำเพื่อการปรับปรุงให้การดำเนินกิจกรรมใด ๆ มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น การนิเทศ

จึงมีความจำเป็นในองค์การทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์การทางอุตสาหกรรม ธุรกิจ การปกครอง การศึกษา ฯลฯ

การนิเทศการศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้หลายลักษณะ บางคนให้ความหมายในลักษณะของกิจกรรมทางวิชาการที่จัดให้กับครู บางคนให้ความหมายในลักษณะของงานวิชาการในโรงเรียน การให้ความหมายของการนิเทศในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นนี้ยังขาดความชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติได้ยาก (สัจด์ อุทรานันท์. 2530 : 10)

ในปัจจุบันมีการให้ความหมายของการนิเทศไปในลักษณะของกระบวนการ (Process) มากขึ้น บุคคลสำคัญซึ่งได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาที่บ่งชี้ถึงกระบวนการทำงานเกี่ยวกับการนิเทศว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง “การที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำต่อบุคคลหรือสิ่งอื่นใดเพื่อคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนและมีผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายทางการสอนของโรงเรียน” (Harris. 1975 : 10 - 11)

อาย และคนอื่น ๆ (Eye and others. 1971 : 30) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า “การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน โดยจะ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการสอนให้เป็นไปตามความคาดหวังของระบบการศึกษา”

นอกจากนี้ สเปียร์ (Spears. 1967 : 16) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า “การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้”

สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 12) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาที่ สอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการทางการศึกษาว่า “การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน”

กล่าวโดยสรุป การบริหารและการนิเทศคือ กระบวนการจัดทรัพยากรบริหารมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษานั้นเอง สำหรับการนิเทศการศึกษาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรหลายฝ่าย และจุดหมายของการนิเทศการศึกษา คือ การจัดบริการทางการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพสูง

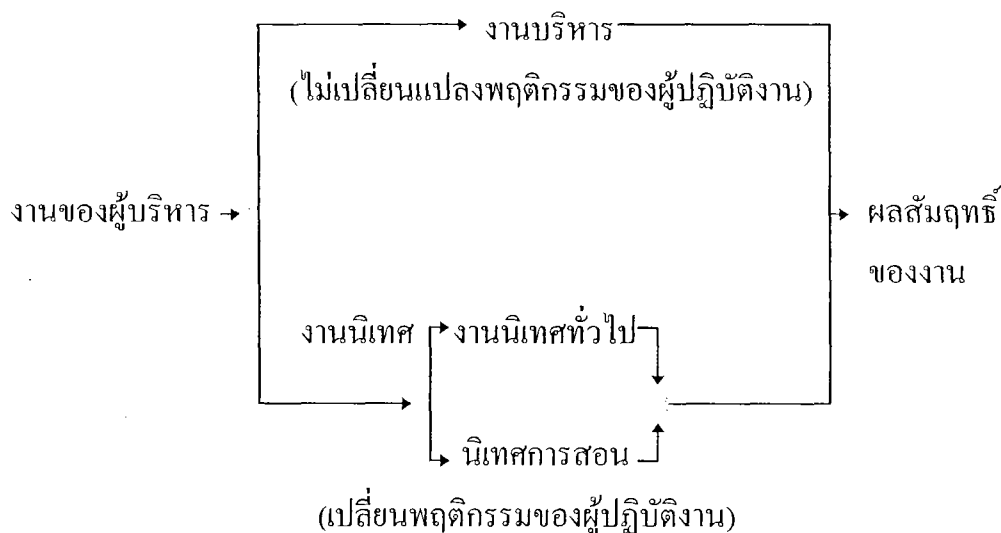
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ในลักษณะแตกต่างกัน ถ้าหากทำการวิเคราะห์ข้อคิดและข้อเขียนของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา และนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะสำคัญของการนิเทศการศึกษาที่กล่าวแล้วนั้น สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามี 4 ประการคือ

1. เพื่อพัฒนาคน
2. เพื่อพัฒนางาน
3. เพื่อเป็นการประสานสัมพันธ์
4. เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ

จากจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ จะเห็นว่าการนิเทศการศึกษาดังกล่าวมุ่งที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูมากกว่าที่จะเป็นกระบวนการในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน และมักจะเป็นไปในลักษณะที่เป็นความต้องการของผู้บริหาร หรือผู้นิเทศ

ดังนั้น การบริหาร และการนิเทศ จึงเป็นบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร ทั้งสองคำนี้ทำหน้าที่ต่างกัน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายทางการศึกษาเช่นเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สจ๊วต อุทรานันท์ (2530 : 34) ว่า “งานบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาในการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องทำงาน 2 อย่างคือ งานบริหารและงานนิเทศ สำหรับงานนิเทศนั้นยังจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะคือ งานนิเทศทั่วไปกับงานนิเทศการเรียนการสอน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงสายงานของผู้บริหารการศึกษา

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่า งานบริหาร ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประสานงานและการให้บริการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงงานบริหารบุคคล งานธุรการ งานการเงิน งานกิจการนักเรียน และงานสัมพันธ์ชุมชน ส่วนงานนิเทศ ได้แก่ งานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ งานนิเทศทั่วไปกับงานนิเทศการสอน

ในทำนองเดียวกัน ภิญโญ สาธร (2526 : 233 - 234) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารและการนิเทศทางการศึกษาโดยเน้นรายละเอียดของแต่ละงานไว้ดังนี้

1. พิจารณาหลักสูตรที่ใช้อยู่โดยรอบขอบ ให้รู้วัตถุประสงค์สำคัญของการสอน รายวิชาที่จะต้องสอบตามหลักสูตรว่ามีอะไรบ้าง มีกิจกรรมอะไรบ้างที่ควรนำมาปฏิบัติในการสอนเพื่อเสริมหลักสูตร หรือเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจวิชานั้น ๆ ของนักเรียน

2. พิจารณาแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบโดยรอบขอบว่า เนื้อหาของแบบเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบตรงกับหลักสูตรเพียงใด บางทีครูที่สอนจำเป็นที่จะต้องเพิ่มเติมแก้ไขหรือปรับปรุงด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3. ในกรณีที่มิมีโครงการอยู่แล้ว ครูจะต้องร่วมพิจารณาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของโครงการสอนด้วย การพิจารณาดังกล่าวควรเปรียบเทียบกับทางปฏิบัติด้วย เพราะบางทีโครงการสอนบางตอนไม่อาจปฏิบัติได้สมบูรณ์ หรือไม่สะดวกที่จะสอน

ตามลำดับนั้น ๆ ก็อาจต้องแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสม ถ้ายังไม่มีโครงการสอน ครูใหญ่ต้องเป็นผู้นำให้ครูร่วมจัดทำขึ้นในโรงเรียนด้วยตนเองเพื่อเป็นแนวทางการสอนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและตรงเป้าหมายของหลักสูตร

4. พิจารณาข้อสอบวิชาต่าง ๆ ที่เคยจัดสอบมาแล้ว เพื่อทราบแนวทางของข้อสอบ เพราะโดยปกติข้อสอบแสดงวัตถุประสงค์ของการสอนวิชานั้น ๆ ออกมาชัดเจนดีกว่าหลักสูตรเสียอีก แนวของข้อสอบจะช่วยครูได้มากในการสอนให้ถูกทิศทาง

5. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแปลงแบบเรียนไม่มีประโยชน์เลย ถ้าครูไม่ยอมเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและสภาพแวดล้อม การปรับปรุงการสอนของครู มีความสำคัญเหนือกว่าการปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียน ครูใหญ่จึงควรจัดให้มีการแสดงปาฐกถาในด้านวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องวิธีสอนให้ครูได้ฟังเป็นครั้งคราว

6. ในด้านนักเรียน ครูใหญ่ควรจัดให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป มาบรรยายวิธีการเรียนที่จะก่อให้เกิดผลดีเป็นครั้งคราว

7. การกำหนดให้ครูในโรงเรียนผลัดเปลี่ยนเป็นผู้บรรยายพิเศษในการประชุมนักเรียนบางชั้นหรือทั้งโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้พิเศษเพิ่มเติมได้มาก ครูใหญ่จึงควรจัดให้มีการจำเป็นอย่างน้อย 2 ครั้งในภาคเรียนหนึ่ง ๆ

8. ควรนำผลการสอบแต่ละวิชาแต่ละชั้นมาวิเคราะห์ทุกสิ้นปีการศึกษา

9. ครูใหญ่ควรชักจูงให้ครูทุกคนอ่านหนังสือหรือตำราวิชาครูเสียบ้างเป็นครั้งคราวแม้จะเคยเรียนมาแล้ว

10. ควรมีการประชุมครูเพื่ออภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการสอนและการเรียนของนักเรียนเสียบ้าง อย่างน้อยภาคเรียนหนึ่ง ๆ ควรทำได้สัก 2 ครั้ง

11. ครูใหญ่ควรไปเยี่ยมห้องเรียนเสียบ้างให้รู้ว่าในโรงเรียนครูเขาสอนกันอย่างไร และควรทำเป็นประจำจนครูรู้สึกเป็นธรรมดาที่ครูใหญ่มาขอดูการสอน

12. ครูใหญ่ควรชักจูงให้ครูที่มีชั่วโมงว่าง เข้าไปนั่งดูเพื่อนครูสอนเสียบ้างจะได้ช่วยกันตกแต่งเดือนแก้ไขวิธีสอนให้ดีขึ้น และบางทีอาจเกิดความคิดดี ๆ นำมาแก้ไขปรับปรุงตนเองได้

13. ครูใหญ่ไม่ควรแสดงการสอนให้ครูน้อยด้วยตนเอง เพราะอาจผิดพลาดได้ แต่ถ้าอยากให้ครูเห็นวิธีการที่ดี ๆ อาจเชิญครูอื่นที่เห็นว่ามีเหมาะสมแสดงให้ดูจะดีกว่า ฟังระลึกละเอียดว่าวิธีสอนของใครก็ของคนนั้นยากที่จะเลียนแบบได้ เพราะบุคลิกภาพของครูแต่ละคนไม่เหมือนกัน นักเรียนแต่ละห้องก็ไม่เหมือนกัน

14. ในระหว่างหยุดเรียนภาคปลาย โรงเรียนควรจัดให้มีการสัมมนาของครูทั้งโรงเรียนเสียบ้าง เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนในบรรยากาศทางวิชาการ ในการนี้โรงเรียนอาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาสมทบด้วยก็ได้

15. ส่งครูไปร่วมอบรมครูที่คุรุสภา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น เมื่อเขาจัดขึ้นเป็นครั้งคราวบ้าง เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เปิดหูเปิดตา เห็นโลกกว้าง แทนที่จะเห็นแต่โรงเรียนของตนเพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีกิจกรรมทางด้านการศึกษาที่แตกต่างกันสลับซับซ้อนมากมาย มีผู้บริหารเป็นผู้จัดดำเนินการในงานทางด้านการศึกษาล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ ขอบข่ายของการบริหารการศึกษาซึ่งมีผู้นิยามได้อย่างกว้างขวางเริ่มจากคำว่า บริหาร (Administration) โดยทั่วไปแล้วใช้ในความหมายกว้างขวางมากอาจรวมถึงการบริหารทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านธุรกิจ และรัฐกิจ ส่วนมากการบริหารของส่วนราชการจะใช้คำว่า “administration” ส่วนการบริหารธุรกิจจะใช้คำว่า “management” แทน

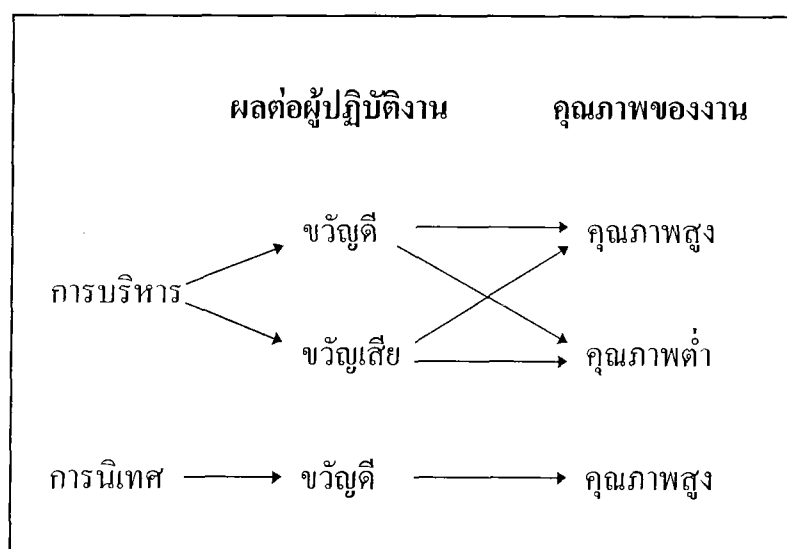
เมื่อพิจารณาในเชิงระบบแล้วจะเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญการศึกษาของยูเนสโกได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการวินิจฉัยตัดสินใจในการวางแผน ประกอบกับการใช้ข้อมูลต่าง ๆ มาครอบคลุมการปฏิบัติงาน เพื่อความก้าวหน้าของงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และผู้บริหารจะต้องมีเทคนิคในการบริหาร โดยใช้เครื่องมือวิธีการ และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในการนิเทศ แนะนำ และจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานให้ได้ผลดี

ส่วนคำว่า “การศึกษา” (Education) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก แต่มีความหมายที่จำกัดขอบเขตลงมา ในที่นี้หมายถึงการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบต่อการศึกษาก็คือ ผู้ให้การศึกษา ผู้ได้รับการศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวอาจหมายถึง โรงเรียน ครู หลักสูตร นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ เป็นต้น

ดังนั้นคำว่า “การบริหารการศึกษา” น่าจะหมายถึงความพยายามที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความพยายามที่จะจัดดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยให้มีผลผลิตคือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพในที่สุด (กิตติมา ปรีดีดิลก. 2532 : 4)

จะเห็นได้ว่า การบริหารและการนิเทศการศึกษามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างมาก ทั้งการบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษามุ่งหวังที่คุณภาพของงานเช่นเดียวกัน การให้ได้มาซึ่งคุณภาพทางการศึกษานั้นหากดำเนินการโดยกระบวนการบริหารแต่เพียงอย่างเดียวจะเกิดผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานในหลายลักษณะ ซึ่งอาจจะได้ทั้งผลดีและไม่ดีก็ได้ แต่ถ้าหากดำเนินการโดยผ่านกระบวนการทางการนิเทศแล้ว ผลผลิตและผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานจะเกิดขึ้นในทางที่ดีเท่านั้น ดังภาพประกอบ 3

ที่มา : สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 39)

ภาพประกอบ 3 ตัวแปรที่เกิดจากระบวนการบริหารและกระบวนการนิเทศ

จากภาพประกอบ 3 สجد อุทรานันท์ พยายามจะชี้ให้เห็นว่า การทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการทางการบริหารซึ่งไม่ได้มุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน (ดูจากภาพประกอบ 3) อาจเกิดสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้คือ

สภาพการณ์ที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานขยันดีและได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง

สภาพการณ์ที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานขยันดีแต่ได้ผลงานที่มีคุณภาพต่ำ

สภาพการณ์ที่ 3 ผู้ปฏิบัติงานขยันเสียแต่ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง

สภาพการณ์สุดท้าย ผู้ปฏิบัติงานขยันเสียและได้ผลงานที่มีคุณภาพต่ำ

สำหรับกระบวนการทางการนิเทศการศึกษานั้น มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน สภาพของตัวแปรที่เกิดขึ้นจะออกมาทางเดียวคือ ขวัญของผู้ปฏิบัติงานจะดีและผลที่ได้จะมีคุณภาพสูง ทั้งนี้เพราะกระบวนการนิเทศนั้นจะดำเนินการผ่านตัวกลางคือ ผู้ปฏิบัติ โดยผู้ปฏิบัติต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นควบคู่กันไปด้วย

ในทำนองเดียวกัน การบริหารและการนิเทศทางอาชีวศึกษาและอุตสาหกรรมศึกษาต้องอาศัยกระบวนการทางการนิเทศควบคู่ไปกับกระบวนการทางการบริหาร โดยอาศัยหลักสูตรเป็นแกนในการดำเนินการและการบริหารหลักสูตรจะต้องดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอน ดังที่ นางเยาว์ ธาราศรีสุทธิ (2530 : 42) ได้เสนอไว้เป็นขั้น ๆ ดังนี้

ขั้นตอนแรก จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการสอนแต่ละวิชา จะต้องคำนึงถึงจุดหมาย หลักการ เพราะการที่จะให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดหมายต้องดำเนินการตามแนวหลักการที่หลักสูตรกำหนด

ขั้นตอนที่สอง ความพร้อมของสถานศึกษา (input) ได้แก่ ครู นักเรียน นักศึกษา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เงิน ทรัพยากร ตามสภาพของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่สาม การดำเนินการใช้ในสถานศึกษา (implementation) เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่วางไว้ ความรู้และประสบการณ์ที่เด็กได้รับนั้นไม่เพียงแต่อยู่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กอีกด้วย

ขั้นตอนสุดท้าย ผลการใช้หลักสูตร (out come) เป็นข้อมูลย้อนกลับ การที่หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษาและบุคคลที่อยู่ในสถานศึกษาว่า ได้มีความเข้าใจและใช้หลักสูตรได้ดีเพียงใด

การจัดการอาชีวศึกษาและอุตสาหกรรมศึกษา

การอาชีวศึกษาและอุตสาหกรรมศึกษา อาจสร้างความสับสนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่บ้างเพราะอาชีวศึกษาก็ดี ต่างมีความหมายและความสำคัญในการศึกษาด้านอาชีพ และปรัชญาที่ต่างกัน กล่าวคือ การอาชีวศึกษาคือ การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะฝีมือไปประกอบอาชีพ

ความหมายของอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาด้านอาชีพ เป็นการผลิตกำลังคนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ในระดับช่างฝีมือให้กับตลาดแรงงานและสถานประกอบการทั่วไป ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของอาชีวศึกษาไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 19) ได้ให้ความหมายการอาชีวศึกษาว่า เป็นการศึกษาที่มีระดับต่ำกว่าวิทยาลัย ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าสู่การประกอบอาชีพที่ตนเลือกสรรไว้เฉพาะ หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับพนักงานที่มีงานทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ นับเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกับแนวความคิดของนักศึกษาท่านอื่น ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่า การอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อการทำงานทุกชนิดอันจะทำให้บุคคลถูกใจงานนั้น ๆ และเป็นความต้องการของสังคม การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาพิเศษเฉพาะซึ่งแตกต่างกับการศึกษาทั่วไปที่จัดเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถ ความเข้าใจ เจตคติ อุปนิสัยที่ดีในการทำงาน

สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาคือ การศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านฝีมือระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าปริญญา สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพช่างและงานต่าง ๆ อาชีวจะตามปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมปลาย จะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎี สัมพันธ์ และฝึกภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่ง ๆ สัดส่วนของวิชาต่าง ๆ จะแตกต่างกัน แต่ตามปกติแล้วจะต้องเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบนั้น แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) จุดประสงค์เพื่อให้มีนิสัยรักการทำงาน แบ่งเบาภาระผู้ปกครองและยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยนำความรู้ในวิชาการงาน และพื้นฐานมาประยุกต์เข้ากับชีวิตประจำวัน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) จุดประสงค์เพื่อให้เกิดอุปนิสัยรักการทำงาน นักเรียนในระดับนี้อยู่ในสถานะที่สามารถสำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยนักเรียนอาจจะเลือกงานเพื่อเป็นพื้นฐานแทนอาชีพ การศึกษาระดับนี้มุ่งพัฒนาความพร้อมของนักเรียนในการเลือกวิชาชีพในระดับสูงขึ้นไป

และสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) การศึกษาระดับนี้จะกำหนดจุดมุ่งหมายให้จบในตัว หากไม่ศึกษาต่อก็จะออกไปประกอบอาชีพในตลาดแรงงานได้ดีในระดับหนึ่งหรือเพื่อให้รู้แนวทางที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล อีกลักษณะหนึ่งจะจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรวิชาชีพโดยเฉพาะ ได้แก่ หลักสูตร ปวช., ปวส., ป.ม., ปวท., และปริญญาตรี เป็นต้น

สรุปว่า การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อการมีงานทำของมนุษย์ มุ่งให้การศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้เกิดความสมดุลกับทรัพยากรของประเทศตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อสังคม เช่น การฝึกหัดครู การอาชีวศึกษา การศึกษาวิชาชีพพิเศษ การศึกษานอกโรงเรียน ฯลฯ ในการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดด้วย ยกเว้นการฝึกหัดครู รัฐจะเป็นผู้จัดแต่ผู้เดียว

จากระบบการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น การอาชีวศึกษาจะเริ่มในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีการศึกษาวิชาชีพในหลักสูตรวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของวิชาชีพจะได้นำเอาวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการสำรวจความถนัดของตนในการเลือก

อุตสาหกรรมศึกษา (Industrial Education)

อุตสาหกรรมศึกษา เป็นคำที่เริ่มมีการใช้และแพร่หลายในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้เอง หลักสูตรอุตสาหกรรมศึกษาเป็นหลักสูตรใหม่ที่มีแนวคิดมาจากความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เป็นสภาพการณ์ปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาจะต้องทำการเพิ่มสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบัน ฉะนั้นจึงต้องทำความเข้าใจความหมายของคำว่า อุตสาหกรรมศึกษาก่อน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายแนวทางด้วยกัน เป็นต้นว่า พงศ์ หรดาล (2531 : 27) กล่าวว่า

อุตสาหกรรมศึกษา (Industrial Education) เป็นศัพท์ที่นำเอาคำสองคำมารวมกันคือ อุตสาหกรรมกับการศึกษา ดังนั้นอุตสาหกรรมศึกษาจึงหมายถึง การศึกษาที่ว่าด้วยอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในสังคมของเรา ซึ่งสอดคล้องกับ เปรี๊อง กิจรัตน์ (2536 : 145) ที่กล่าวว่า “อุตสาหกรรมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาทุกระดับในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในด้านการเกิดระบบอุตสาหกรรม องค์ประกอบของอุตสาหกรรม บทบาทหน้าที่ของอุตสาหกรรมและผลกระทบของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่มีต่อบุคคลและสังคม” ทำนองเดียวกันกรมวิชาการ (2531 : 569) ได้ให้ความหมายโดยสรุปว่า “อุตสาหกรรมศึกษา (Industrial Education) เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกอบรมทางอุตสาหกรรม การศึกษาด้านอาชีพ อุตสาหกรรมศิลป์ การศึกษาเทคนิค การจัดระบบช่างฝึกงาน และการศึกษาในโรงเรียนช่างของเอกชนทั้งหมด”

สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมศึกษา คือ การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งมีความหมายครอบคลุมเนื้อหาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีทั้งหมด โดยมีจุดมุ่งหมายแต่ละหลักสูตรแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น เป็นการ จัดหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

การจัดการเรียนอุตสาหกรรมศึกษา

เปรี๊อง กิจรัตน์ (2536 : 1 - 3) ได้กล่าวถึงหลักการจัดด้านอุตสาหกรรมศึกษาอย่างกว้าง ๆ ว่า “หลักการจัดอุตสาหกรรมศึกษาทุกระดับ จะประมวลความรู้ในกิจกรรมทางวัสดุ เครื่องมือและกระบวนการผลิต เป็นการจัดการศึกษาเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมศึกษาและเทคโนโลยี การจัดโปรแกรมหลักสูตรอุตสาหกรรมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 สายคือ

1. อุตสาหกรรมศึกษาทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาทั่วไป โดยกำหนดให้ทุกคนได้เรียนรู้เป็นพื้นฐานเพื่อดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในสังคมอุตสาหกรรม วิชาสาขาอุตสาหกรรมศึกษาทั่วไป ที่มีการจัดหลักสูตรให้เรียนในระดับต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรอุตสาหกรรมศิลป์ หลักสูตรงานประดิษฐ์และงานช่าง หลักสูตรช่างในบ้าน เป็นต้น

2. อุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้าน เป็นการจัดการศึกษาเฉพาะสำหรับบุคคลที่มีความถนัดและสนใจในด้านนั้น ๆ ได้เลือกเรียนเพื่อเตรียมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ วิชาอุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้านที่มีการจัดหลักสูตรในระดับต่าง ๆ

ได้แก่ หลักสูตรช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรช่างเทคนิคอุตสาหกรรม หลักสูตรช่าง
ชำนาญการอุตสาหกรรม หลักสูตรเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เป็นต้น”

การจัดการศึกษาสาขาอุตสาหกรรมศึกษาทั่วไป

อุตสาหกรรมศึกษาทั่วไปกำหนดเป็นวิชาบังคับพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ วิชาช่าง
ในบ้านหรืออุตสาหกรรมศิลป์ โดยชื่อวิชาช่างในบ้านนี้เป็นชื่อที่ใช้ในหลักสูตรประถม
ศึกษา พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2521 - 2524 โดยแยกตามระดับการ
ศึกษาดังนี้

ระดับประถมศึกษา มีการจัดการเรียนเนื้อหาวิชางานประดิษฐ์และงานช่างโดย
เรียนงานต่าง ๆ ได้แก่ งานเขียนแบบ งานไฟฟ้า งานเครื่องยนต์ งานวิทยุ งานโลหะ
งานหนัง งานถัก งานสาน งานแกะสลัก งานเครื่องเขียน งานปูน งานทาสี
งานประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น

บอรอนเคย์ (Boronkay. 1980 : 10) ระบุว่าจุดประสงค์ในการเรียนการสอน
วิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาคือเพื่อให้นักเรียนสามารถ

1. พัฒนาคุณค่าของตนเองโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการแก้ปัญหา
2. ตระหนักและเข้าใจบทบาทและผลกระทบของอุตสาหกรรมที่มีต่อการดำรง
ชีวิต
3. เกิดความรู้ความเข้าใจในการเลือกบริโภคผลิตผลทางการอุตสาหกรรม
4. เข้าใจกระบวนการอุตสาหกรรม โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุ
เครื่องมือ และวิธีการ
5. พัฒนานิสัยในการทำงานอย่างปลอดภัย

ระดับมัธยมศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาช่างจัดเป็นช่วงคือ

1. มัธยมศึกษาตอนต้น กิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิชาช่าง
ในบ้าน ซึ่งจัดเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนและอยู่ในกลุ่มวิชาการทำงาน ส่วน
วิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นวิชาชีพเลือกที่นักเรียนที่มีความถนัดและสนใจต้องการจะเรียนใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้เป็นวิชาช่างในบ้านอุตสาหกรรมจัดอยู่ในกลุ่มวิชาการทำงานและ
อาชีพ โดยวิชาช่างในบ้านประกอบด้วย งานเขียนแบบ งานไม้ งานโลหะ งานไฟฟ้า
งานหัตถกรรม และงานยนต์ ส่วนวิชาชีพเลือกช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย งานไม้
งานไฟฟ้า งานโลหะ งานยนต์ และงานหัตถกรรม เช่นกัน

เมื่อวิเคราะห์ดูเนื้อหาวิชาช่างในบ้านและช่างอุตสาหกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะพบว่า มีเนื้อหาวิชาเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมศิลป์ ส่วนหลักการและจุดประสงค์ของช่างไม้ในบ้านกับอุตสาหกรรมศิลป์ จะแตกต่างกันหรือเหมือนกันหรือไม่ อย่างไรนั้นใคร่ขอให้พิจารณาจากจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

จุดประสงค์ของวิชาช่างไม้ในบ้านซึ่งกำหนดไว้ในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพคือ ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความสามารถดังนี้

1. ฝึกให้เกิดอุปนิสัยรักการทำงาน
2. ปฏิบัติงานได้อย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพ
3. เป็นพื้นฐานสำหรับวิชาชีพ

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 200 - 203)

โดยหลักการและจุดมุ่งหมายทั่ว ๆ ไปของวิชาช่างในบ้านและช่างอุตสาหกรรมตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งให้นักเรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจเป็นแนวทางให้เกิดมีนิสัยรักในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพและเป็นพื้นฐานอาชีพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการแก้ไข ปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรอุตสาหกรรมศิลป์ แห่งนครราชสีมา ดิ ซี ว่า

“จุดประสงค์ของวิชาอุตสาหกรรมศิลป์คือ ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. เข้าใจและมีความคุ้นเคยกับระบบงานอุตสาหกรรมและการใช้แรงงาน
2. มีความรู้และความเข้าใจในงานอุตสาหกรรม สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการทำงานอดิเรกได้
3. พัฒนาความสามารถในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการทางด้าน

อุตสาหกรรม (The Revision Committee. 1986 : 13)

2. มัธยมศึกษาตอนปลาย มีกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาช่างที่จัดเป็นวิชาบังคับพื้นฐานทั่วไปให้นักเรียนทุกคนได้เรียนคือ วิชาพื้นฐานวิชาชีพ จำนวน 12 หน่วยกิต รายวิชาได้แก่ วิชาวัสดุช่าง วิชาเขียนแบบเทคนิค 1 วิชาเขียนแบบเทคนิค 2 และวิชางานฝึกฝีมือเบื้องต้น ซึ่งล้วนเป็นวิชาพื้นฐานวิชาชีพบังคับและจะต้องเรียนก่อนที่จะเลือกเรียนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมแขนงใดแขนงหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 8 - 10)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาชีพ อาจจัดเป็นอุตสาหกรรมศิลป์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มุ่งปูพื้นฐานความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับการเลือกเรียนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมต่อไป

การจัดการศึกษาสาขาอุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้าน

อุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้านเป็นวิชาเลือกที่นักเรียนจะเลือกเรียนเนื้อหาความรู้ทางช่างตามความสนใจและความถนัด ได้แก่ หลักสูตรช่างอุตสาหกรรมซึ่งจะเริ่มตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นต้นไป

มัธยมศึกษาตอนต้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยจัดเป็นวิชาเลือกที่นักเรียนเรียนความถนัดและความสนใจ วิชาชีพช่างอุตสาหกรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย งานไม้ งานไฟฟ้า งานโลหะ งานยนต์ และงานหัตถกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาเลือกอาชีพช่างอุตสาหกรรมคือ เพื่อสำรวจความถนัดในเชิงอาชีพ ส่งเสริมสร้างทักษะอาชีพ เข้าใจหลักสูตรของอาชีพ ปรับปรุงการดำรงชีวิต รู้ช่องทางที่จะเริ่มประกอบอาชีพ และเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้บริการที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 20)

มัธยมศึกษาตอนปลาย มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยจัดเป็นวิชาเลือกที่นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเตรียมความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบอาชีพ วิชาชีพช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อม ช่างโลหะแผ่น ช่างยนต์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างกลโรงงาน ช่างต่อเรือ ช่างกลเรือ จุดประสงค์การเรียนรู้วิชาเลือกอาชีพช่างอุตสาหกรรมคือ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะเสมอ รักการทำงาน มีความรู้ทักษะในวิชาชีพเพียงพอแก่การดำรงชีวิต มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ รู้ช่องทางในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับตน เกิดความรู้ความชำนาญที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง ศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 7)

ระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีหน้าที่หลัก 3 ประการ ได้แก่ การสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม (เปื้อง กิจรัตน์. 2536 : 1 - 5)

หลักสูตรอุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้านในระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาจะบรรจุอยู่ในสาขาวิชา และโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการผลิตช่างต่าง ๆ ได้แก่ ครูอุตสาหกรรมศิลป์ ครูช่างอุตสาหกรรม ซึ่งครูช่างทั้งสองจะมีคุณลักษณะแตกต่างกันดังนี้

1.1 ครูอุตสาหกรรมศิลป์ จะสามารถสอนวิชาต่าง ๆ ได้แก่ งานประดิษฐ์ และงานช่าง ช่างในบ้าน ซึ่งวิชาช่างเหล่านี้จัดเป็นวิชาบังคับพื้นฐานทั่วไปที่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียนรู้ ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูประเภทนี้คือ วิทยาลัยครู โดยอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาในวุฒิศาสตรบัณฑิต (ค.บ.)

1.2 ครูช่างอุตสาหกรรม จะสามารถสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมเฉพาะแขนงวิชา เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างโลหะ ช่างก่อสร้าง หรือช่างเขียนแบบ เป็นต้น และวิชาช่างอุตสาหกรรมเหล่านี้จัดอยู่ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนและนำความรู้และทักษะเฉพาะแขนงช่างไปประกอบอาชีพอุตสาหกรรม

สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูช่างอุตสาหกรรมคือ วิทยาลัยครูพระนครและบางวิทยาลัยครูที่มีความพร้อมการเปิดสอน ส่วนสถาบันการศึกษาอื่น ๆ มีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยวุฒิที่ให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขานี้คือ ครุศาสตรอุตสาหกรรมบัณฑิต (ค.อ.บ.)

2. หลักสูตรช่างเทคนิคอุตสาหกรรม เป็นหลักสูตรวิชาชีพที่สูงกว่าช่างอุตสาหกรรม การจัดการเรียนการสอนอยู่หลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 2 ปีการศึกษา ผู้ที่สำเร็จหลักสูตรนี้จะทำหน้าที่เป็นช่างเทคนิคหรือหัวหน้างาน ผู้ช่วยวิศวกร และประสานงานระหว่างวิศวกรกับช่างฝีมือ เนื้อหาความรู้สำหรับช่างเทคนิคอุตสาหกรรม มีการเขียนแบบ การตรวจซ่อมสร้าง งานเทคนิคฝีมือ การจัดงานและคุมงาน และนอกจากนี้จะต้องมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่อประยุกต์กับงานช่างเทคนิค วิธีการเรียนการสอนจะใช้หลักทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป มีสถานศึกษาต่าง ๆ เช่น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษามหาวิทยาลัยและสถานศึกษาเอกชน เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หรือหลักสูตรที่เทียบเท่าระดับอนุปริญญา ซึ่งวิทยาลัยครูก็จัดทำหลักสูตรเช่นนี้ในระดับอนุปริญญา และกำลังเปิดสอนหลักสูตรสาขา วิชาวิทยาศาสตร์ในโปรแกรมวิชาเครื่องกล ไฟฟ้า ก่อสร้าง เซรามิกส์ เป็นต้น (กรมการฝึกหัดครู. 2530 : 101 - 133)

3. หลักสูตรเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (วท.บ.) เป็นโปรแกรมหลักสูตรที่เกิดขึ้นใหม่ในเมืองไทย ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานี้จะมีคุณสมบัติระหว่างทางเทคนิคกับวิศวกร เพราะตลาดแรงงานต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีช่างกับด้านการจัดการเพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่การประกอบอาชีพอุตสาหกรรม ในกรณีที่ต้องการผู้มีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีช่างอย่างเข้มข้น การจัดโปรแกรมหลักสูตรนี้ก็อาจเพิ่มเนื้อหาความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีช่างให้มากขึ้นในแขนงใดแขนงหนึ่ง และจะลดเนื้อหาความรู้ทางด้านการจัดการอุตสาหกรรมลง (Silvius and Curry. 1971 : 20 - 21)

สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนสาขาอุตสาหกรรมศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีความแตกต่างกันแต่หลักการกว้าง ๆ คือ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติในงานอุตสาหกรรมอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในงานอุตสาหกรรม การจัดโปรแกรมหลักสูตรอุตสาหกรรมศึกษา แยกออกเป็น 2 สาขา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายในการจัดหลักสูตรแต่ละระดับคือ สาขาอุตสาหกรรมศึกษาทั่วไป ได้แก่ โปรแกรมหลักสูตรวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ และสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้าน ได้แก่ โปรแกรมหลักสูตรวิชาช่างอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จะเห็นว่าสาขาอุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะด้านเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษา ซึ่งจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพ เพื่อที่จะเข้าไปทำงานในสถานประกอบการซึ่งมีความต้องการแรงงานสูง มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง แต่ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงขึ้น ความต้องการแรงงานในสถานประกอบการน้อยลง เนื่องจากเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามาแทนที่ ทำให้เกิดการว่างงาน จะเห็นว่าสถานประกอบการต่าง ๆ ไม่ต้องการแรงงานระดับฝีมือหรือกึ่งฝีมืออีกแล้ว แต่เริ่มมีความต้องการช่างเทคนิคที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการจัดการ การบริหารงานและการควบคุม ดังนั้นหลักการจัดการอาชีวศึกษาจะต้องเริ่มเปลี่ยนแปลงบทบาทในการผลิตช่างให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปรับปรุงหลักสูตรให้มี

ความสอดคล้องกับตลาดแรงงานในแง่การจัดการศึกษาระดับพื้นฐานทางช่าง ยังมีความจำเป็น ซึ่งเรื่องนี้ เปรื่อง กิจรัตน์ ได้เปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรมศิลป์และอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรม ไว้ว่า

เราคงมีความเข้าใจความหมายของอุตสาหกรรมศิลป์และอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรมแล้ว เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในการวิเคราะห์ความแตกต่างและความคล้ายคลึงของการเรียนการสอนหลักสูตรอุตสาหกรรมศิลป์ และช่างอุตสาหกรรม จะขอวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบดังตาราง 2

1. จุดมุ่งหมาย
2. เนื้อหาวิชา
3. การจัดกิจกรรม
4. การวัดและประเมินผล

ตาราง 2 เปรียบเทียบอุตสาหกรรมศิลป์กับอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมศิลป์	อาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรม
1. จุดมุ่งหมาย	1. จุดมุ่งหมาย
1.1 มุ่งพัฒนาความรู้พื้นฐานวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม	1.1 มุ่งพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพไปประกอบอาชีพหนึ่ง
1.2 มุ่งตระหนักและสำรวจความถนัดและความสนใจในวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม	1.2 มุ่งเน้นการเตรียมตัวผู้เรียนไปประกอบอาชีพเฉพาะด้านช่างอุตสาหกรรม
1.3 มุ่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต	1.3 มุ่งพัฒนาวิชาชีพเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเฉพาะด้าน

ตาราง 2 (ต่อ)

อุตสาหกรรมศิลป์	อาชีพศึกษาช่างอุตสาหกรรม
2. เนื้อหาวิชา 2.1 ประกอบด้วยหลายวิชาหรือแขนงงานที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม เช่น งานไม้ เขียนแบบ โลหะยนต์ ไฟฟ้า เป็นต้น 2.2 เป็นวิชาสามัญบังคับทุกคนต้องเรียน 2.3 เนื้อหาวิชายืดหยุ่นไม่ลึกซึ่งจะเน้นกระบวนการ วัสดุและเครื่องมือ เป็นสื่อการเรียนรู้	2. เนื้อหาวิชา 2.1 ประกอบด้วยเฉพาะสาขาวิชาเฉพาะหรือวิชาช่างใดช่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรู้เฉพาะด้านในการประกอบอาชีพ 2.2 เป็นวิชาเลือกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตามความถนัดและสนใจ 2.3 เนื้อหาวิชาขึ้นอยู่กับความรู้เทคนิควิธีเฉพาะ เพื่อนำไปประกอบอาชีพ
3. การจัดกิจกรรมและการสอน 3.1 การจัดกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน โดยเน้นการเรียนรู้กระบวนการ มากกว่าผลงาน 3.2 เครื่องมือ อุปกรณ์ สัมพันธ์กับงาน ซึ่งมีเครื่องมือหลาย ๆ ประเภท และเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ธรรมดา 3.3 โรงฝึกงานเป็นสถานฝึกงานช่างหลายประเภท เรียกว่า โรงฝึกงานรวมช่าง	3. การจัดกิจกรรมและการสอน 3.1 การจัดกิจกรรมเฉพาะด้าน โดยเน้นทักษะและผลงานหรือผลิตผลงานเป็นที่สำคัญ 3.2 เครื่องมือ อุปกรณ์ สัมพันธ์กับประเภทงานเฉพาะและเป็นเครื่องมือหนักที่ผลิตผลงานอาชีพได้ 3.3 โรงฝึกงานเป็นสถานฝึกงานเฉพาะช่าง โดยจัดการเรียนการสอนช่างเดียวหรือช่างเฉพาะด้านนั้น ๆ

ตาราง 2 (ต่อ)

อุตสาหกรรมศิลป์	อาชีพศึกษาช่างอุตสาหกรรม
3.4 ครูผู้สอนต้องมีความรู้กว้างและสอนได้หลาย ๆ วิชา และมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้เนื้อหาอย่างดี	3.4 ครูผู้สอนต้องมีความรู้และความชำนาญลึกเฉพาะช่างใดช่างหนึ่งและมีประสบการณ์ทางด้านการประกอบอาชีพมาแล้วเพื่อพัฒนาวิชาอาชีพให้ผู้เรียน
4. การวัดผลและประเมินผล	4. การวัดผลและประเมินผล
4.1 เน้นการเรียนรู้หลาย ๆ ด้านที่เป็นพื้นฐานทั่วไปเพื่อการสำรวจความถนัดและความสนใจในวิชาชีพ	4.1 เน้นการเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความรู้เฉพาะด้านนั้น ๆ เพื่อให้มีความรู้และทักษะนำไปประกอบอาชีพได้
4.2 เน้นการเรียนรู้ทุก ๆ ด้านมากกว่าทักษะเฉพาะและเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตและการปรับตัวมากกว่าการประกอบอาชีพ	4.2 เน้นการปลูกฝังความรู้ความสามารถเฉพาะที่สัมพันธ์กับการนำไปประกอบอาชีพและเน้นผลงานหรือฝีมือ
4.3 ใช้การวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธีเพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของแต่ละคน	4.3 ใช้การวัดและประเมินผลเฉพาะอย่างเพื่อวัดคุณภาพของผลงานที่ผลิต

ที่มา : เปรื่อง กิจรัตน์ (2536 : 80 - 82)

4. การฝึกอบรมและการสอน

ได้นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ในลักษณะต่าง ๆ กันคือ

กู๊ด (Good. 1973 : 588) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ 2 นัยคือ

1. การสอน หมายถึง การให้การศึกษอบรมสั่งสอนนักเรียน ตามสถานการณ์
ทั่วไป

2. การสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์หรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิด
การเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ วิชัย แหวนเพชร (2530 : 139) ได้สรุปความหมายของการสอน
ไว้ว่าคือ กระบวนการจัดสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับกิจกรรมหรือประสบการณ์
ผู้เรียนจะเรียนรู้จากกิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดให้ โดยผ่านประสาทรับรู้ของตนเอง
จนทำให้เขาได้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การสอนจึงเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั่นเอง

ในด้านการอบรมแนะแนวและการปกครองนั้นถือว่า เป็นหน้าที่หนึ่งของครูที่
จะต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เพราะให้ขณะที่ครูสอนวิชาใด ๆ ก็ตามครูก็
ควรสอดแทรกการอบรมลงไปด้วยเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความประพฤติดี มีคุณธรรม เป็นที่พึง
ปรารถนาของสังคมและประเทศชาติ พร้อมทั้งให้การแนะแนวเพื่อช่วยเหลือเด็กนักเรียนให้
รู้สึกและเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น เพื่อจะได้ปรับตัวหรือแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่ตนเองประสบได้
ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการศึกษา ปัญหาอาชีพ หรือปัญหาส่วนตัวและประการสุดท้าย ครู
มีหน้าที่ในการปกครอง ครูควรปกครองนักเรียนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและวัฒนธรรม
อันดีของสังคมด้วยความเป็นธรรม (กรมการฝึกหัดครู. 2530 : 71 - 72)

เมื่อกล่าวถึงคำว่า การพัฒนาบุคลากร บุคคลโดยทั่วไปมักจะนึกถึงคำว่า
การฝึกอบรมในทันที และส่วนหนึ่งมักจะเข้าใจว่าทั้งสองคำมีความหมายอย่างเดียวกัน
สามารถใช้ทดแทนหรือควบคู่กันไปด้วย ดังนั้นหากพิจารณาถึงคำนิยามที่นักวิชาการต่าง ๆ
ได้ให้ไว้จะพบเห็นได้ว่ามีความคิดดังนี้

1. กลุ่มความหมายแรก เป็นการให้ความหมายเฉพาะของการพัฒนาบุคลากร
เท่านั้น ซึ่งในกลุ่มความหมายนี้ สมาน รังสิโยภุชณ์ (2524 : 80) ได้ให้ความหมาย
ดังนี้

1.1 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีในอันที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติ

1.2 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินความพยายามใด ๆ ที่จะทำให้สมรรถภาพเชิงสร้างสรรค์ของบุคคลแต่ละคนสอดคล้องกับงานในหน้าที่ที่บุคคลนั้นต้องกระทำ

1.3 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูง หรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

จากความหมายของนักวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มแรก สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรคือ วิธีการเลือกกระบวนการที่เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่องาน

2. กลุ่มความหมายที่สอง เป็นการให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรในแง่ที่เป็นการให้การฝึกอบรม ซึ่งในความหมายนี้นักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้ความหมาย

2.1 การฝึกอบรมคือ กระบวนการในการเสริมสร้าง เพิ่มพูนความรู้และทักษะหรือความชำนาญงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ในขอบเขตของการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน

2.2 การฝึกอบรมคือ กระบวนการที่จัดให้มีขึ้น เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ และมีความชำนาญ เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมุ่งให้บุคคลนั้นได้เรียนรู้เรื่องในเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นไปในแนวทางที่ต้องการ

2.3 การฝึกอบรมคือ การเสริมสร้างและพัฒนาความคิดเห็น ความรู้ความสามารถ ความชำนาญและความเจตจำนงของบุคคลในขณะที่กำลังทำงานอยู่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และให้บังเกิดสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

2.4 การฝึกอบรมคือ การเตรียมบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับการว่าจ้าง ซึ่งรวมตลอดถึงการปฐมนิเทศและการสอนงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะด้วย

จากพระศนะของนักวิชาการ ซึ่งให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรในแง่การฝึกอบรม สรุปได้ว่า การฝึกอบรมคือ กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพโดยใช้เวลาไม่มากนัก

จะเห็นได้ว่าความหมายของการพัฒนาบุคลากร ทั้งในแง่การฝึกอบรมและแง่การพัฒนาบุคลากรมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพราะการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ไปในทางเดียวกันคือ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรต่าง ๆ ขององค์การให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถภาพในการทำงานสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านั้นและต่อองค์การในที่สุด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เป็นวิธีการที่ทางฝ่ายสถานศึกษาจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เช่น การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน การกำหนดคู่มือครูหรือแบบเรียน และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน ซึ่งการจัดตารางสอนต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญเป็นพิเศษ ต้องใช้เวลาและความพยายาม ทั้งต้องระมัดระวัง เพราะเมื่อได้ปฏิบัติจริงแล้วมักจะพบอุปสรรคนานัปการ การจัดตารางสอนที่ดีควรให้หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้จัด จำนวนชั่วโมงและวิชาที่สอนของครูในหมวดวิชาของตน แล้วมอบให้ฝ่ายวิชาการเพื่อนำไปจัดตารางสอนรวมทั้งโรงเรียน ดังเช่น ภิญโญ สาร (2526 : 252) ได้ให้ความหมายของตารางสอนว่า “ตารางสอนคือ การกำหนดวิชาและเวลาที่จะให้เรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์”

นอกจากนี้ อภิรมย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ (2522 : 87) ได้กล่าวถึงการกำหนดนัดหมายระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ในเรื่องของวิชาและเวลาที่จะให้นักเรียน โดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์ว่า ในการจัดตารางการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารงานวิชาการควรทราบถึงสิ่งต่อไปนี้

1. จะต้องพิจารณาถึงจำนวนของห้องเรียนและจำนวนนักเรียนว่าจะสมดุลหรือไม่ ทั้งนี้จะต้องทราบถึงอัตราของห้องเรียนเป็นสำคัญ และการจัดแบ่งชั้นเรียนให้เป็นไปตามความเหมาะสมตามสภาพที่ควรเป็น

2. ต้องทราบระยะเวลาในชั่วโมงการเรียนการสอนว่าวันหนึ่ง ๆ ควรจะมีช่วงเวลาของการเรียนการสอนคาบละเท่าไร และในสัปดาห์หนึ่งควรจะใช้เวลาเรียนเท่าใดจากการกำหนดอัตราของชั่วโมงการเรียน ก็จะต้องมีไม่น้อยกว่าหลักสูตรกำหนด เช่น สัปดาห์หนึ่ง ๆ กำหนดไว้สัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง รวมเวลาที่ต้องใช้สำหรับการเรียน รวม 6 วัน คิดเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือวันละ 6 ชั่วโมง รวม 5 วัน ทั้งนี้ก็ควร จะเป็นเรื่องที่ทางโรงเรียนจะต้องพิจารณาในเรื่องของความเหมาะสมและเห็นสมควร

3. การจัดวิชาใดก่อนหลังต้องคำนึงถึงนักเรียนและเวลาที่จะสอน เช่น ไม่ควรจัดวิชาที่น่าเบื่อใช้เวลาเรียนตอนบ่าย สำหรับประเทศไทยอากาศร้อนอบอ้าว เวลาบ่ายเป็นเวลาที่นักเรียนง่วง เวลาเช้าเป็นเวลาที่ดีที่สุด ไม่ควรจัดวิชายากที่ต้องใช้ความคิดมาก ๆ ให้เรียนติดต่อกัน ควรจัดสลับกันไปทั้งสัปดาห์

4. การจัดตารางการเรียนการสอน ควรเฉลี่ยชั่วโมงสอนต่อหนึ่งสัปดาห์ให้เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด และตารางการเรียนการสอนนี้ควรทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนโรงเรียนเปิดอย่างน้อย 2 สัปดาห์ และประกาศให้ครูทุกคนในโรงเรียนทราบเพื่อจะได้เตรียมงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ให้เสร็จเรียบร้อย

สรุปได้ว่า การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตรนั้นจะต้องจัดตามความเหมาะสม เช่น ตามคุณวุฒิทางการศึกษา ตามความถนัดและประสบการณ์และจัดตามความสมัครใจ ต้องใช้บุคลากรของแผนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สามารถสอนแทนกันได้เมื่อครูประจำวิชาไม่มา และถ้าจะให้ดีนั้นต้องมีการตรวจสอบความรู้ความสามารถของครูอยู่เสมอ หากพบว่ามีข้อบกพร่องในเรื่องใดหรือหัวข้อใดต้องพยายามหาทางพัฒนา โดยการเชิญวิทยากรมาสอนให้ความรู้ หรืออาจจะจัดให้มีการประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในรายวิชาที่สอนอย่างแท้จริง

สื่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยหลายครั้งระบุว่า การสอนที่ใช้สื่อที่ดีนั้นจะทำให้

ผู้เรียนเรียนได้เร็วกว่า ประหยัดเวลากว่า ถูกต้องแม่นยำหรือสื่อความหมายได้ดีกว่า ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2512 : 90) ได้ให้ความหมายว่าสื่อการสอน หมายถึง อุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอนเพื่อให้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอน ประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในทำนองเดียวกัน ทศนีย์ ศุภเมธี (2527 : 123) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ประเภทวัสดุหรือเรียกว่าสื่อขนาดเล็ก ได้แก่ วัสดุที่นำเสนอความรู้ด้วยตัวของสื่อเอง ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือเป็นป้อนิเทศ บัตรคำ ของจำลอง สมุดภาพ แผนที่ และยักรวมถึงวัสดุที่ต้องอาศัยเทคนิคประกอบคือ อาศัยเครื่องมือ กลไกอันเป็นตัวนำเสนอเรื่องราวหรือความรู้ต่าง ๆ เช่น การบันทึกเสียง แผ่นเสียง สไลด์ เทปบันทึกภาพ

2. ประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเทปบันทึกเสียง

3. ประเภทเทคนิคหรือวิธีการหรืออาจเรียกว่า การใช้กิจกรรมนั่นเอง กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ได้แก่ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมุติ การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การเล่าเรื่อง

นอกจากนี้ โอวาท พูลศิริ (2533 : 22) ได้แบ่งประเภทของสื่อการสอนไว้ 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ต้องใช้เครื่อง เช่น วัสดุอุปกรณ์ประเภทจัดแสดงรูปภาพ แผนภูมิ แผ่นวงจร แผงสาธิต กิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ได้แก่ วัสดุประเภทที่ต้องใช้เครื่องฉายและเครื่องมือประเภทต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เครื่องฉายสไลด์และสไลด์ฟิล์มสตริป และวัสดุประกอบเครื่องฉาย ภาพยนตร์ เครื่องฉายวัสดุทึบแสง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (overhead projector) เทป เครื่องเล่นแผ่นเสียง วีดีโอ และวัสดุประกอบ เป็นต้น

สรุปได้ว่า สื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลา ช่วยถ่ายทอดความคิดระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องราวที่ครูสอนได้อย่างรวดเร็ว และจำได้อย่างถาวร ลืมยาก

5. การวิจัยและการพัฒนาทางเทคนิค

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า การวิจัยนอกจากจะเป็นเครื่องมือค้นคว้าความจริงเพื่อให้เกิดความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ แล้ว ผลที่ได้จากการวิจัยยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารและวิชาการ ทำให้กิจกรรมทุกสาขามีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนางานให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จึงกล่าวได้ว่า การวิจัยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังนั้นการวิจัยจึงมีความหมายที่กว้าง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า “การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา (ราชบัณฑิตยสถาน. 2530 : 742)

คำว่า การวิจัย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า research หมายถึง การค้นหาความจริง (fact finding) หรือข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดความรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ (นิภา ศรีไพโรจน์. 2531 : 1)

ในทำนองเดียวกัน อนันต์ ศรีโสภา (2521 : 16) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้จากปัญหาที่ชัดเจนอย่างมีระบบ โดยมีการทดสอบสมมติฐานที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในเรื่องนั้น ๆ เพื่อนำไปพยากรณ์หรือสังเกตการเปลี่ยนแปลงเพื่อควบคุมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุบรรณ พันธุ์วิสาส และคนอื่น ๆ ว่า (2522 : 2) การวิจัย หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาความจริงภายในขอบเขตที่กำหนดไว้อย่างมีระบบตามระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการอธิบายหรือทำนาย (explanation or prediction)

นอกจากนี้นักการศึกษาท่านอื่นได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้ว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาที่ทดสอบสมมติฐานที่วางไว้ว่ามีความสัมพันธ์ในระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่ โดยศึกษาด้วยวิธีทดลองหรือควบคุมและใช้วิจารณ์ญาณ ทำการเปรียบเทียบ ตลอดจนจัดกระทำอย่างมีระบบ

สรุปได้ว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาคำตอบในสิ่งที่ไม่รู้แจ้งอย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแน่นอน ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการทำนาย อธิบาย บรรยาย ควบคุมและพัฒนา ซึ่งเรื่องนี้ วิชัย แหวนเพชร (2535 : 14 - 15) ได้เสนอแนะแนวทางในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมศึกษา ไว้ 6 ด้านดังนี้

1. ด้านพัฒนาหลักสูตร ให้มีการศึกษาวิจัยจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาช่างในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำการวิจัยเพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชาชีพ วิจัยรูปแบบการผลิตครูอุตสาหกรรมศิลป์ ครูช่างอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับสังคมอุตสาหกรรมใหม่และทำการวิจัย เพื่อประเมินหลักสูตรในแต่ละระดับ และแต่ละโปรแกรมวิชา

2. ด้านปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ให้ศึกษาวิจัยรูปแบบการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนวิชาเทคนิคในสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสม พัฒนาปรับปรุงแผนการสอนตามความต้องการของครูและนักเรียน วิจัยเพื่อสร้างข้อสอบมาตรฐานสำหรับวิชาชีพนั้น ๆ ตลอดจนศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอนในสาขาวิชาช่างทางอุตสาหกรรมศึกษา

3. ด้านสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ให้มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานด้านวิชาชีพอุตสาหกรรมศึกษาสาขาต่าง ๆ วิจัยหารูปแบบการฝึกงานหาคุณภาพนักเรียน นักศึกษา ที่ตลาดแรงงานต้องการ ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งระดับอนุปริญญา และระดับปริญญา หารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอุตสาหกรรม ในความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการ นอกจากนี้ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสาขาอาชีพอุตสาหกรรมใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

4. ด้านพัฒนาครู - อาจารย์ ให้มีการวิจัยหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพของครู - อาจารย์ ในสาขาวิชาอาชีพต่าง ๆ วิจัยติดตามประเมินผลการสอนของครู - อาจารย์ สาขาวิชาช่างต่าง ๆ วิจัยความเข้าใจและการรับรู้ในโปรแกรมวิชาของครู - อาจารย์ทางอุตสาหกรรมในระดับต่าง ๆ วิจัยหากระบวนการพัฒนาทางด้านวิชาการให้กับครู - อาจารย์ และวิจัยด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอุตสาหกรรมศึกษาในระดับต่าง ๆ

5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้มีการวิจัยผลิตเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเปิดสอนโปรแกรมวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ควรมีการวิจัยพัฒนาทดลองสร้างสิ่งประดิษฐ์โดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในแขนงต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาอาชีพบริการชุมชน และพัฒนาสถานศึกษา

6. ด้านคุณภาพของนักศึกษา ต้องพยายามหารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ฝึกนักเรียน นักศึกษาอุตสาหกรรมศึกษาให้มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ พัฒนารูปแบบ ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม ให้กับนักเรียน นักศึกษา พัฒนาคู่มือการเรียนรู้ การทำงานเชิงระบบ การวิจัยสมรรถภาพขั้นต่ำ (Competencies Base) ของนักศึกษาในโปรแกรมวิชาชีพต่าง ๆ รวมถึงศึกษาคุณลักษณะ ของครูอุตสาหกรรมศิลป์ ครูช่างอุตสาหกรรม และคุณลักษณะของนักเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ตามความต้องการของสถานประกอบการ

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา อุตสาหกรรมศึกษาให้บรรลุเป้าหมายโดยอาศัยการวิเคราะห์ วิจัยในภาพรวม เพื่อเป็นแนว ปฏิบัติสำหรับครู - อาจารย์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ตลอดจนผู้ที่ สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประโยชน์ของการวิจัย

ปัจจุบันนี้บุคคลในวงการต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจการวิจัยมากขึ้น ทั้งนี้เพราะ เล็งเห็นประโยชน์ของการวิจัยที่มีต่อมวลมนุษย์ ในเรื่องนี้ นิภา ศรีไพโรจน์ (2531 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การวิจัยช่วยให้เกิดวิทยาการใหม่ ๆ ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ
2. การวิจัยสามารถใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ยุติธรรม
3. การวิจัยช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และสามารถทำนายพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
4. การวิจัยสามารถช่วยในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การ ตัดสินใจปัญหา หรือการวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหารให้เป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว
5. การวิจัยสามารถตอบคำถามที่ยังคลุมเครือให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น
6. การวิจัยจะช่วยกระตุ้นความสนใจของนักวิชาการให้มีการใช้ผลการวิจัยและ ทำงานค้นคว้าวิจัยต่อไป
7. การวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อการ ปรับปรุง หรือพัฒนาบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

8. การวิจัยทำให้มีผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงได้กว้างขวาง และแจ่มชัดยิ่งขึ้น

9. การวิจัยจะช่วยกระตุ้นบุคคลให้มีเหตุผล รู้จักคิดและค้นคว้าหาความรู้ อยู่เสมอ

10. การวิจัยช่วยให้มีเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอำนวยความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์เป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่า อานิสงค์ที่ได้รับจากการวิจัยนั้น ไม่ใช่จะส่งผลตอบแทนต่อผู้ทำวิจัยเท่านั้น แต่เป็นการส่งผลต่อสังคมโดยรวมและประเทศชาติ และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเจริญของงามของคนในชาติด้วย

6. มนุษยสัมพันธ์

ธรรมชาติของมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกัน อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีการไปมาหาสู่กัน มีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ดังนั้นมนุษย์จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันตลอดเวลา คำว่า มนุษยสัมพันธ์ จึงมีความกว้าง ในเรื่องนี้ วิชัย แหวนเพชร (2539 : 5) ได้ให้ความหมายว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างเรากับผู้อื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน และอยู่ร่วมกันด้วยดีมีสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อภิตา สวารชร (2530 : 1) ที่ว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลปะ ในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรักใคร่ นับถือ ความจงรักภักดี และความร่วมมือ ในเรื่องนี้ กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534 : 23) กล่าวสรุปว่า มนุษยสัมพันธ์คือ กระบวนการของศาสตร์ที่ใช้สร้างความประทับใจ รักใคร่ ศรัทธา เคารพ นับถือ โดยแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมทั้งกาย วาจาใจ เพื่อโน้มน้าวให้รู้สึกใกล้ชิดเป็นกันเอง จูงใจให้ร่วมมือกันทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ในทำนองเดียวกัน จรูญ ทองถาวร (2535 : 2) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นวิชาที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลปะในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

เดวิส (Davis. 1962 : 9) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์คือ การรวมคนให้ทำงานร่วมกันในลักษณะที่มุ่งให้เกิดความร่วมมือ ประสานงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลบรรลุตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การคบหาสมาคม ประสานงาน ประสานความคิดในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์เป็นการเชื่อมประสานบุคคล กลุ่มคนหรือสังคมให้เกิดพลัง มีอำนาจในการปฏิบัติการงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มนุษยสัมพันธ์จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะในการบริหารงานด้านอุตสาหกรรม เพราะมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่คนเดียวและทำงานคนเดียว ต้องร่วมกันทำงานกับผู้อื่น สถาบันเทคโนโลยีคาร์เนกี ได้วิเคราะห์ประวัติของบุคคลถึงหมื่นคนและสรุปผลออกมาว่า การฝึกอบรมพัฒนาคนในด้านเทคนิคทำงาน สัมฤทธิ์ผลเพียงร้อยละ 15 อีกร้อยละ 85 อาศัยปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน (วิชัย แหวนเพชร. 2539 : 6) ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ ธนา โกมลภิส (2527 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลและองค์การว่า

1. แก่ความว้าเหว เพราะว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม ย่อมอยู่คนเดียวไม่ได้ จะรู้สึกเหงา จึงต้องสร้างและใช้มนุษยสัมพันธ์โดยการคบเพื่อนเพื่อให้คลายเหงา
2. ก่อให้เกิดความรัก มนุษย์ต้องการแสดงออกซึ่งความรัก โดยรักบุคคลที่เกี่ยวข้องและต้องการให้เขารักตอบ โดยแสดงออกในรูปแบบของการรักเพื่อน เพศเดียวกันและต่างเพศ ทั้งความรักอันบริสุทธิ์และความรักทางเพศสัมพันธ์
3. ให้ความปลอดภัย มนุษย์ต้องการความปลอดภัย จึงต้องรวมกลุ่มกันสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลหรือกลุ่มที่จะช่วยให้เขาปลอดภัยได้ เช่น บุคคลพยายามรู้จักกับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงานหรือผู้มีอำนาจ หรือมีอิทธิพลต่าง ๆ เพื่อปลอดภัยของตนเอง
4. ก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดี มนุษย์ไม่อาจปฏิบัติงานได้โดยลำพังต้องอาศัยหรือเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับผู้อื่นเสมอ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องมีเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ปฏิบัติงานจะต้องสร้างทางเดินของตนไว้ โดยผูกสัมพันธ์ไมตรีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในลักษณะรู้อะไรไม่สู้รู้จักกัน ทำให้การปฏิบัติงานราบรื่นและสำเร็จเรียบร้อย

5. สร้างความสำเร็จ มนุษย์ทั้งหลายต่างก็หวังจะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารองค์กรจะต้องคำนึงถึงความสำเร็จขององค์กรโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้สมาชิกในองค์กรรู้จักกันและสามารถประสานงานให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

6. สร้างเสริมด้านสังคม มนุษย์สัมพันธ์เป็นการเสริมให้มนุษย์รักกัน ชอบกัน ยอมรับและคบหาสมาคมกัน อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคม

7. ก่อให้เกิดเศรษฐกิจ มนุษย์สัมพันธ์เพิ่มผลผลิตได้ เพราะมนุษย์มีจิตใจปกติ และเป็นสุข อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคมและก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ดี

8. สร้างการเมืองให้นั่นคง มนุษย์สัมพันธ์ช่วยประสานหรือแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมืองได้ในลักษณะที่เรียกว่า “กาวใจ”

ผู้ที่มิมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะเป็นผู้ที่เข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีคนพอใจ รักใคร่นับถือ ให้ความเกรงใจ อยู่ในสังคม ในกลุ่ม หรือในหมู่คณะใดก็มีแต่ผู้นิยมชมชอบ อยากพูด อยากคุย อยากติดต่อด้วย อยู่ในครอบครัวใดครอบครัวนั้นก็มีความสุข ความอบอุ่นใจ ไม่แตกร้าง แม้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีคนต่างจิตต่างใจกันมากมายก็สามารถปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ในทุกฐานะคือ ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าก็สามารถชนะใจลูกน้อง เป็นผู้ที่ลูกน้องให้ความศรัทธาเชื่อถือยกย่องและจงรักภักดี ในฐานะที่เป็นลูกน้องของผู้ใดก็จะได้รับความไว้วางใจ ความรักใคร่ เมตตาจากผู้เป็นหัวหน้า ตลอดจนได้รับความสนิสนมชื่นชอบจากเพื่อนร่วมงานและหากต้องทำงานติดต่อกับบุคคลภายนอก เช่น ผู้มาขอรับบริการ ประชาชน หรือลูกค้า ย่อมได้รับคำชมเชยกยกย่องจากบุคคลเหล่านั้น (อัมพิกา ไกรฤทธิ. 2521 : 18 - 19)

เฮอร์ซี (Hersey) และบลังชาร์ด (Blanchard) กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการในการปฏิบัติงานต้องอาศัยทักษะ 3 ประการคือ ทักษะทางเทคนิควิธีการ (technical skill) ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ (human skill) และทักษะทางความนึกคิด (conceptual skill)

ทักษะทางเทคนิควิธีการ หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ วิธีการทางเทคนิคความสามารถ ความชำนาญเฉพาะงานอันเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ โดยการฝึกหัด และปฏิบัติด้วยตนเอง

ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง เป็นความสามารถปราดเปรียวในการทำงานร่วมกับคน อยู่กับคน อาศัยไหวพริบในการเข้าใจคนและจูงใจคน เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำที่เกิดจากการยินยอมพร้อมตาม

ทักษะทางความนึกคิด หมายถึง เป็นความสามารถทางความรู้ความเข้าใจใน ความสลับซับซ้อนของคน ของงาน ของหน่วยงาน เพื่อการวางแผนในการปฏิบัติให้ เหมาะสม โดยเล็งเห็นความมุ่งหวังขององค์การมากกว่าความมุ่งหวังส่วนบุคคล

แสดงว่าการปฏิบัติงานในระดับสูง ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ทักษะทางความนึกคิด มากที่สุด ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์รองลงมา และทักษะทางเทคนิควิธีการน้อยที่สุด จึงจะทำให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับกลาง ผู้ปฏิบัติงานใช้ทักษะทาง มนุษยสัมพันธ์มากที่สุด ทักษะทางเทคนิควิธีการ และทักษะทางความคิดรองลงมา คือใช้ เท่า ๆ กัน การปฏิบัติงานในระดับต่ำ ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ทักษะทางเทคนิควิธีการมากที่สุด ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์รองลงมา และทักษะทางความนึกคติน้อยที่สุด

จะเห็นได้ว่า ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์นั้นมีความต้องการเกือบเท่ากันในทุก ระดับของการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ในการ ปฏิบัติงานหรือตัวกลางอันเป็นแกนสัมพันธ์ที่สำคัญ (บรรจง หมายมั่น. 2534 : 7 - 8)

โดยสรุปมนุษยสัมพันธ์เป็นหลักที่วาดด้วยศิลปะและศาสตร์ในการทำคนให้เข้ากับ บุคคลอื่น หลักเบื้องต้นของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้นคือ ต้องศึกษาเรียนรู้และทำ ความเข้าใจผู้อื่น ทั้งในเรื่องความต้องการและความแตกต่างของเขา และในส่วนตัวเรานั้น ก็ต้องศึกษาและปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อให้เป็นที่พอใจรักใคร่ของผู้ที่เราติดต่อ เกี่ยวข้องด้วยทุกคน ซึ่งจะทำให้เรามีชีวิตอยู่ในครอบครัวได้อย่างมีความสุขและ อบอุ่น มีความสบายใจและสุขใจในการทำงาน ทั้งนี้ถือหลัก “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” เรารักอะไร เขาชอบอะไร คนอื่นก็ย่อมรักย่อมชอบเช่นนั้น ฉะนั้นหากสิ่งใดที่เราไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็จงอย่าประพฤติสิ่งนั้นต่อผู้อื่น หากเราอยากได้สัมพันธภาพอันดีจากผู้อื่น เราก็ ต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเขาก่อน ดังสุภาษิตที่ว่า

“ผู้เคารพ	ย่อมมีผู้เคารพ
ผู้ให้	ย่อมได้รับให้ตอบแทน”

7. วิสัยทัศน์

คำว่า วิสัยทัศน์ เป็นศัพท์ใหม่ในหมู่นักการศึกษา โดยทั่วไปจะเข้าใจตรงกันว่า เป็นคำที่ใช้แทนคำภาษาอังกฤษว่า vision จริง ๆ แล้วคำ vision ในภาษาอังกฤษ นั้น ปองใจ มีศรี เขียนไว้ว่า vision (a) ability to view a subject, problem. etc. imaginative; and wisdom in planing และวิสัยทัศน์ไม่มีในพจนานุกรม แต่คำว่า วิสัยทัศน์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า “ น. ระยะทางไกลที่สุด ซึ่งสามารถมองเห็นวัตถุด้วยตาเปล่าและบอกได้ว่าวัตถุนั้นเป็นอะไร” เช่น การขับรถในขณะฝนตก หิมะตก หรือหมอกหนา ทัศนวิสัยจึงเป็นเรื่องของการมองเห็น

ส่วนวิสัยทัศน์ เป็นเรื่องของความสามารถในการมองเห็น หรือความสามารถในการมองเห็น (ปองใจ มีศรี. 2539 : 11)

เช่นเดียวกันในเรื่องนี้ จำนงค์ ทองประเสริฐ (2539 : 11) ได้ให้ความเห็นว่า วิสัยทัศน์ ไม่น่าจะแทนคำว่า vision ได้ แต่น่าจะตรงกับคำว่า วิทัศน์ มากกว่า (วิทัศน์ เป็นศัพท์บัญญัติ ของราชบัณฑิตยสถานแต่ยังไม่ได้เก็บไว้ในพจนานุกรม ฉบับปัจจุบัน) เพราะวิทัศน์มีความหมายว่า ดูได้อย่างวิเศษ หรือมองอย่างวิเศษ มองอย่างแจ่มแจ้ง

อย่างไรก็ตามคำว่า วิสัยทัศน์ ยังเป็นคำที่นิยมใช้กันแพร่หลายในหมู่นักการศึกษา ดังที่ เทื่อน ทองแก้ว (2540 : 1) ได้เขียนถึงความหมาย กรอบความคิด การสร้าง และการเขียนวิสัยทัศน์ว่า

วิสัยทัศน์ เป็นคำที่ใช้ในการเขียนหรือพูดเพื่อแสดงความคิดในภาพรวมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในอนาคต เช่น วิสัยทัศน์ทางการบริหารในยุค 2000 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทศวรรษหน้า วิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี เป็นต้น

ความหมายของคำว่าวิสัยทัศน์

คำว่า วิสัยทัศน์ แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “vision” ภาษาไทยยังใช้คำอื่นแทนวิสัยทัศน์ เช่น การมองอนาคต การสร้างภาพพจน์ ญาณทัศน์ เป็นต้น

เทื่อน ทองแก้ว (2540 : 1) ได้อ้างความหมายวิสัยทัศน์ของเทรเกอร์และคีพเนอร์ (Tregor and Keepner) ไว้ว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง จุดหมายปลายทางหรือภาพในอนาคตและเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม

สมหวัง พิริยานูวัฒน์ (2528 : 22) ได้อธิบายความหมายวิสัยทัศน์ของ แจ็คสัน และไฟกอน (Jackson and Friegon. 1994) ซึ่งกล่าวถึง วิสัยทัศน์ เป็น unique and ideal image of the possible future ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า วิสัยทัศน์คือ อนาคตที่เป็นเอกลักษณ์มีความน่าปรารถนา อีกทั้งจะต้องเป็นไปได้

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 36) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึง การมองไปข้างหน้าหรือการมองไปในอนาคต วิสัยทัศน์มิใช่เป็นการสร้างฝัน แต่เป็นการประเมินทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต

ฟิลิป (Phillips. 1993 : 14) ได้กล่าวถึงการพิจารณาเรื่องวิสัยทัศน์ว่า วิสัยทัศน์ควรมีสององค์ประกอบคือ ค่านิยมพื้นฐาน (fundamental values) และภาพความมุ่งหวังในอนาคต (inspiring image)

1. ค่านิยมพื้นฐาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในด้านนโยบายการปฏิบัติและสิ่งอื่น ๆ ที่ทำให้องค์การก้าวหน้า ลักษณะการกำหนดค่านิยมจะต้องกล่าวในลักษณะเป็นภาพรวมมากกว่ากำหนดเป็นรายบุคคล เช่น ในทางธุรกิจควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงส่วนสำคัญของธุรกิจและวิถีชีวิตของชุมชนว่า ธุรกิจควรเป็นอย่างไร ควรดำเนินอย่างไร และมุ่งดำเนินธุรกิจกับลูกค้าประเภทใด เป็นต้น

2. ภาพความมุ่งหวังในอนาคต เป็นการเขียนบรรยายภาพออกมาเป็นไปในลักษณะกิจกรรมหรือพันธกิจ (mission) โดยเขียนเป็นเป้าหมายขององค์การ ความมุ่งมั่นไปสู่กิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ เช่น ประธานาธิบดีเคนเนดี ได้เคยเขียนบรรยายภาพอนาคตขององค์การนาซา เมื่อ ค.ศ. 1961 ว่า

“เป้าหมายที่จะต้องให้บรรลุก่อนสิ้นทศวรรษนี้คือ มนุษย์สามารถเหยียบดวงจันทร์และเดินทางกลับพื้นโลกด้วยความปลอดภัย”

กล่าวโดยสรุปแล้ว วิสัยทัศน์ เป็นการมองภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่มีลักษณะเป็นไปได้จริงตรงตามความต้องการที่ดีกว่าเดิมและเป็นไปได้

กรอบความคิดในการมองวิสัยทัศน์

ลักษณะการมอง “วิสัยทัศน์” สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับคือ

1. การมองอนาคตเกี่ยวกับตนเอง เป็นการมองอนาคตของตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกายและจิตใจ

ในด้านร่างกายจะพิจารณาถึงบุคลิกภาพว่า ต้องการให้มีรูปร่างอ้วน หรือผอมอย่างไร จะให้มีสุขภาพอนามัยเป็นอย่างไร

สำหรับด้านจิตใจจะพิจารณาถึงลักษณะของอารมณ์ ความเครียด ความหวัง ความผิดหวัง และแนวทางแก้ไข

2. การมองสภาพอนาคตเกี่ยวกับอาชีพการงาน เป็นการมองถึงความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของตนว่าจะดำรงตำแหน่งอะไร จะต้องศึกษาต่อด้านใด เพื่อให้ถึงคุณลักษณะที่ต้องการคือ มีความก้าวหน้าไปอย่างไร เงินเดือน ยศ เป็นอย่างไร หรือจะต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่อย่างไร เป็นต้น

3. การมองภาพอนาคตในองค์กรหรือหน่วยงาน เป็นการมององค์การในภาพรวมว่า ผลการดำเนินการในอนาคตจะเป็นอย่างไร จะต้องมีระบบการบริหารขององค์การ และผลกระทบที่จะเกิดต่อองค์การอย่างไร ความก้าวหน้าขององค์การจะเป็นอย่างไร

4. การมองภาพอนาคตของระบบสังคมโลก เป็นการมองถึงระบบสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างใด อาจแยกเป็นระบบย่อยคือ ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี เป็นต้น รวมถึงการมองถึงผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกด้วย

การสร้างวิสัยทัศน์

การสร้างวิสัยทัศน์จะเป็นการหาภาพรวมหรือจุดรวม (Focus) ที่ถูกต้องสำหรับภาพอนาคตของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในการที่จะสร้างวิสัยทัศน์นี้ได้จะต้องมีประสบการณ์หรือความรู้ในอดีตและปัจจุบัน จะทำให้มองเห็นแนวโน้มในอนาคต ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงสถานะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วย

วิสัยทัศน์อาจเกิดขึ้นได้มี 2 ลักษณะคือ เกิดขึ้นโดยบุคคลมีสามัญสำนึกหรือความฉลาดของตนเองและได้มีโอกาสเห็นโลกกว้าง มีประสบการณ์มากย่อมมองเห็นภาพในอนาคตในสิ่งนั้น ๆ ได้ อีกลักษณะหนึ่งคือ บุคคลที่ศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและด้านอื่น ๆ ที่แวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณา บุคคลที่จะมีวิสัยทัศน์กว้างและลุ่มลึกนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะทั้งสองดังกล่าว

แนวทางที่จะทำให้เกิดวิสัยทัศน์ได้คือ ต้องเปิดใจกว้างว่าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากการศึกษาหาความรู้ การได้กระทำจริง และการรับฟังความคิดเห็นจาก

คนอื่น ๆ จากความคิดและมุมมองจากหลาย ๆ คนในประเด็นเดียวกันในหลายมิติ เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารโรงเรียนจะต้องมองถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นระบบบริหารภายในโรงเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนครู อาคารสถานที่ งบประมาณ ในระยะ 5 - 10 ปี ว่าควรจะเป็นอย่างไร โดยการประชุมครูเพื่อฟังความคิดเห็น ศึกษาจากข้อมูล แนวโน้มการเกิดประชากรในชุมชนและศึกษาระบบเศรษฐกิจ การเมืองและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีว่าจะนำมาใช้ในการบริหารอย่างไร

การตรวจสอบวิสัยทัศน์ อาจเชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น นักบริหาร นักประชากร นักเศรษฐกิจ มาให้ความคิดเห็นหรือตรวจสอบวิสัยทัศน์ว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

นักวิจัยที่สนใจงานวิจัยด้านอนาคตอาจช่วยให้ข้อมูลสะท้อนภาพในอนาคตได้ดีอีกทางหนึ่ง

การเขียนวิสัยทัศน์

ในการเขียนวิสัยทัศน์จะต้องใช้ภาษาที่กระชับรัดกุมครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญคือ ค่านิยมพื้นฐาน และภาพมุ่งหวังในอนาคต โดยอาจกำหนดเป็นประเด็นดังข้อเสนอของ ฟิลิปส์ (Philips) คือ ค่านิยมและความเชื่อ วัตถุประสงค์ เป้าหมายการดำเนินงาน และคำบรรยาย

ตัวอย่างเช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ของบริษัทไกโร สปอร์ต ดีไซน์ (Giro Sport Design) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตเครื่องกีฬาขนาดเล็ก ได้เขียนวิสัยทัศน์ของบริษัทไว้ดังนี้ (เทื่อน ทองแก้ว. 2540 : 4)

1. ค่านิยมและความเชื่อ “มีความซื่อสัตย์ มั่นคงและยุติธรรม”
2. วัตถุประสงค์ “ไกโร มุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่ดีต่อสังคม ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีกว่าจากผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพสูง”
3. เป้าหมายการดำเนินงาน “จะเป็นบริษัทที่ทำอุตสาหกรรมจักรยานที่ดีเช่นเดียวกับ ไนกี้ คือ สัญลักษณ์ของรองเท้าที่มีคุณภาพ และแอปเปิ้ล คือ คอมพิวเตอร์ที่ยอดเยี่ยม

4. คำบรรยาย “นักจักรยานที่ดีที่สุดในโลก ประารถจะให้ผลิตภัณฑ์ของบริษัทในการแข่งขันระดับโลก พนักงานของบริษัทจะรู้สึกว่าที่นี่เป็นสถานที่ที่ดีที่สุดของเขาในการทำงาน จะได้รับโทรศัพท์และจดหมายจากลูกค้ากล่าวขอบคุณสำหรับบริษัทที่เป็นเกราะป้องกันชีวิตของเขา”

บทสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ เป็นคำที่ใช้บ่งบอกถึงคุณสมบัติของผู้บริหารในเชิงความคิดสร้างสรรค์

ความหมาย

วิสัยทัศน์เป็นการมองภาพอนาคตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในรูปแบบที่มีคุณค่าและมีทางเป็นไปได้จริง แต่ละคนอาจมีวิสัยทัศน์ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ที่สะสมมาตั้งแต่อดีตปัจจุบัน ทำให้มองเห็นสถานแนวโน้มในอนาคตตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์

กรอบ

วิสัยทัศน์อาจมีได้หลายระดับคือ ระดับเกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับอาชีพ เกี่ยวกับองค์กร และในระดับสังคมโลก

การสร้าง

ในการสร้างวิสัยทัศน์จะต้องเปิดใจกว้างรับฟังข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งความคิดเห็นของบุคคลหลากหลาย นำมาสรุปหลาย ๆ มิติทำให้ภาพอนาคตหรือวิสัยทัศน์ถูกต้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

ประโยชน์

วิสัยทัศน์มีประโยชน์ในการกำหนดเป้าหมายขององค์กรในระยะยาว เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งในด้านการบริการเพื่อให้องค์กรเจริญก้าวหน้า

สรุป บุคคลหรือองค์กรที่มีวิสัยทัศน์ที่ถูกต้องจะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็ว สามารถช่วงชิงโอกาสได้ก่อน คนอื่นในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากขึ้น ความสำเร็จก็เป็นของบุคคลและองค์กร

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา ได้มีผู้ทำการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันระดับอุดมศึกษามากมายหลายเรื่อง เช่น

ในช่วง พ.ศ. 2524 สุริย์ ธรรมเลิศล้ำ (2524) ได้ศึกษาติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลในการปฏิบัติงานของบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2505 - 2523 โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ บัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา จำนวน 352 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 264 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตเห็นว่าคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ บัณฑิตมีความรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอนและการวัดผลประเมินผลทางพลศึกษา ควรติดตามความเคลื่อนไหวทางพลศึกษาและทางวิชาการทั่วไป

ด้านการสอน บัณฑิตมีความสามารถในการปกครองชั้นเรียน มีการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องการเรียนการสอน ความสามารถในการอธิบายและสาธิตทักษะทางกีฬา

ด้านบุคลิกภาพ บัณฑิตมีความสุภาพอ่อนโยน และร่าเริงแจ่มใส แต่งกายสะอาด และทำท่าทางเหมาะสมกับเป็นครูพลศึกษา มีความขยันขันแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รับฟังความคิดเห็นและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ด้านคุณธรรมและความประพฤติ บัณฑิตมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี แสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น เสียสละเพื่อส่วนรวม และอุทิศเวลาในการทำงาน

ด้านมนุษยสัมพันธ์ บัณฑิตมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน นักเรียน เจ้าหน้าที่และภารโรง

ด้านทัศนคติต่ออาชีพครู บัณฑิตมีความซื่อตรงต่อหน้าที่และเวลา ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่ออาชีพครู สร้างและรักษาชื่อเสียงให้กับตนเองและสถาบันที่สอนอยู่

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและบัณฑิต ต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นความรู้ความสามารถทางวิชาการด้านบุคลิกภาพและด้านทักษะต่อวิชาชีพครู

ในปี พ.ศ. 2525 ศรีลักษณ์ สง่าเมือง (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลมหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิตทางสาขาวิชามนุษยศาสตร์ต่อการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านความรู้ทางวิชาการและการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการทำงาน ตลอดจนเปรียบเทียบการประเมินผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและมหาบัณฑิตเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า มหาบัณฑิตสาขาวิชามนุษยศาสตร์ร้อยละ 70.7 ทำงานในด้านการสอนในหน่วยงานของรัฐบาลและได้ทำงานตรงตามสาขาวิชาที่เรียน มหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำอยู่แล้วและเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ได้เปลี่ยนงาน ผลงานทางวิชาการที่มีเปอร์เซ็นต์สูงที่สุดคือ เอกสารประกอบการสอน นอกจากนี้มหาบัณฑิตยังมีผลงานด้านอื่น ๆ เช่น เขียนตำรา เขียนบทความ และเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ระบุว่า สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ในการทำงานได้มาก และมีความเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ให้มีการศึกษาด้านปฏิบัติควบคู่กันไปกับทฤษฎีให้มากขึ้น การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตในจำนวนเนื้อหา 3 ด้านคือ ด้านความรู้ทางวิชาการ มนุษย์สัมพันธ์กับบุคลิกภาพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปี พ.ศ. 2526 อรุณี สุวรรณสุขโรจน์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามการทำงานของมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2507 - 2520 ผลการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นงานสอนมากกว่างานบริษัท หรืองานจัดอบรมบริการ มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 3,000 - 6,000 บาท และส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาปริญญาโทโสตทัศนศึกษาส่วนมากได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานพอประมาณ ปัญหาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ให้พอเพียง

มหบัณฑิตมีความเห็นว่า สถาบันจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมพอประมาณ และได้เสนอให้ปรับปรุงการสอน เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย จัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์ให้เพียงพอ มีเนื้อหาตำราเรียนที่ผู้เรียนจะค้นคว้าได้มากขึ้น เพิ่มเนื้อหาวิชาที่ก้าวหน้าทางวิชาการ โสตทัศนศึกษาไว้ในหลักสูตร นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้คือ ควรมีการปรับปรุงภาควิชาให้ก้าวหน้าทันสมัย จัดฝึกอบรมเผยแพร่ วิชาความรู้ ทั้งในรูปการจัดสัมมนา การจัดให้มีการฝึกหัด ฝึกฝน หรือการเผยแพร่ ข่าวสารความรู้ในลักษณะเอกสารเผยแพร่ เป็นศูนย์วิชาการโสตทัศนศึกษา ให้บริการ วิชาการโสตทัศนศึกษาได้อย่างกว้างขวาง และติดตามมหบัณฑิตที่จบไปอย่างสม่ำเสมอ

ในปี พ.ศ. 2527 เกตุมนี มากมี (2527) ได้ติดตามผลการสอนของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จากโครงการฝึกอบรมครูประจำการ ในการสอนสอดแทรกจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่า การนำเทคนิคต่าง ๆ ไปใช้สอดแทรกจริยธรรมในแต่ละกลุ่มประสบการณ์นั้น เทคนิคที่เปลี่ยนระดับการนำไปใช้จากไม่ได้นำไปใช้หรือนำไปใช้น้อย แต่ภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว ครูนำไปใช้บ้างครั้ง ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า หลังจากการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนสอดแทรกจริยธรรม ครูมีความเห็นว่าหลังจากการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการฝึกอบรม ครูได้สร้างสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม ครูเห็นว่าปัญหาและอุปสรรค ในการนำเทคนิคที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติจริงมีดังนี้คือ

ครูเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคนิคที่ได้รับจากการอบรมนักเรียน ไม่มีทักษะในการพูด และจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปไม่สะดวกในการจัดกิจกรรม ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า หลังจากที่ได้รับ การฝึกอบรมแล้วมีพฤติกรรม การสอนต่อไปนี้ ระดับบ่อยครั้ง ได้แก่ การให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน การสอนและสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และเพื่อนครูมีความเห็นว่า พฤติกรรม การสอนก่อนการฝึกอบรมครูทำเป็นบางครั้ง แต่หลังจากการรับการอบรมแล้วครูนำไปใช้บ่อยครั้งขึ้น

ในปีเดียวกัน เมธี ปิยคุณ (2527) ได้วิจัยเรื่องการติดตามผลบัณฑิตสาขา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในปีการศึกษา 2525 โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการสอน

คิดว่าจะยึดเป็นอาชีพตลอดไป มีรายได้สูงกว่าวุฒิ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่เป็นอุปสรรค ในระหว่างที่ศึกษา เหมาะสมใช้ในการปฏิบัติงานได้ กลุ่มวิชาชีพมีประโยชน์ในการ ปฏิบัติงานมากที่สุด มีปัญหาเรื่องขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ในปีเดียวกัน อาภรณ์ ปรีดาสวรรณ (2527) ได้ติดตามผลการสอนของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอบรมครู ประจำการในการสอดสอแทรกจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา ตามการรับรู้ของ ครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเห็นว่าการนำเทคนิคต่าง ๆ ไปใช้ในแต่ละ กลุ่ม ประสบการณ์หลังจากการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ โดยกลุ่มประสบการณ์ที่มีการเปลี่ยนระดับการนำไปใช้มากที่สุดคือ กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ กลุ่มรองลงมาคือ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ครูมีความเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมไปปฏิบัติคือ ตนเองขาด ความเข้าใจหลักการที่สำคัญทางเทคนิค ขาดทักษะในการสร้างสื่อการสอนและขาดวัสดุ อุปกรณ์ ขาดทักษะในการแต่งเพลงและร้องเพลง และครูต้องสอนตามแผนการสอน จึง ไม่มีเวลาสอดแทรกจริยธรรมได้อย่างเต็มที่ และเห็นว่านักเรียนไม่คุ้นเคยและไม่เข้าใจใน บางเทคนิคที่ครูนำมาใช้ นักเรียนมีความเห็นว่าหลังจากที่ครูได้รับการฝึกอบรมแล้ว ครูมี พฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับใช้บ่อยครั้ง ใน 2 ข้อ กระทั่งจาก 20 กระทั่งคือ ให้ นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและสังเกตนักเรียนทำงานอย่างใกล้ชิด ซึ่งตรงกับความคิด ของครูที่เห็นว่าหลังจากฝึกอบรมตนเองได้ปฏิบัติพฤติกรรมการสอน 2 ข้อกระทั่งดังกล่าว อยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง

ในปี พ.ศ. 2528 สร้อยทอง ศิริมงคล (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตาม ผลมหำบัณฑิต ปีการศึกษา 2517 - 2527 สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนา หลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า มหำบัณฑิตสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมากที่สุด มหำบัณฑิตให้บริการทางวิชาการโดย เป็นวิทยากรและผู้บรรยาย ผู้บังคับบัญชาประเมินการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตอยู่ใน ระดับสูง ปัญหาที่พบคือมหำบัณฑิตมีงานพิเศษมากเกินไป

ในปี พ.ศ. 2529 ชัยวิษณุ ภูงามทอง (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตาม บัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออก โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า สมรรถภาพ

การปฏิบัติงานของบัณฑิตแต่ละด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีความสามารถด้านการสอน การจัดนันทนาการได้ มีบุคลิกภาพที่สุภาพ อ่อนโยน มีคุณธรรม มนุษยสัมพันธ์ดี มีความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชนและสามารถดำเนินการจัดแข่งขัน กีฬาภายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนและจัดกิจกรรมของโรงเรียนได้

✳️ สุนทร คำโดนด และคนอื่น ๆ (2529 : 130 - 132) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2521 - 2524 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเองอยู่ในเกณฑ์ดี และยังพบว่า ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุราชการต่างกัน ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อได้ศึกษาในรายละเอียดพบว่า ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุราชการต่างกัน ประเมินความสามารถด้านบุคลิกภาพในเรื่องการแต่งกาย เรียบร้อยเหมาะสมกับการเป็นครู ความประพฤติสามารถมารยาทเรียบร้อยและด้านการสนองความต้องการของท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บังคับบัญชาเสนอให้มีการปรับปรุงคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษากว่าครึ่ง เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนด้านวิชาเอกที่ได้รับจากวิทยาลัยครูนั้นยังไม่พอ

วิทยา วิภาวิรัตน์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิศวกรรมโยธา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในทัศนะของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชา “โดยศึกษาในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพและเจตคติต่อวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาวิศวกรรมโยธาในทัศนะของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชา ในด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพและเจตคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาวิศวกรรมโยธา ในทัศนะของบัณฑิตที่ได้รับเกียรตินิยม ในด้านวิชาการ บุคลิกภาพ และเจตคติต่อวิชาชีพ สูงกว่าในทัศนะของบัณฑิตที่ได้รับเกียรตินิยมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นในด้านมนุษย

สัมพันธ์ ซึ่งปรากฏว่า ทั้งในทัศนะของบัณฑิตที่ได้รับเกียรตินิยมและไม่ได้รับเกียรตินิยม มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3. ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิศวกรรมโยธา ในทัศนะของผู้บังคับบัญชา ที่มีวุฒิการศึกษาทางสาขาอื่น ๆ ที่มีใช้ทางวิศวกรรมโยธาในด้านวิชาการ บุคลิกภาพ และเจตคติต่อวิชาชีพ สูงกว่าในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและเจตคติต่อวิชาชีพสูงกว่า ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาทางวิศวกรรมโยธา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นในด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งพบว่า ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาทั้งสองไม่แตกต่างกัน

4. ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาวิศวกรรมโยธา ในทัศนะของบัณฑิตในด้านวิชาการ มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพและเจตคติต่อวิชาชีพ ต่ำกว่าในทัศนะของผู้บังคับบัญชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓/คเชนทร์ วักดีเพชร (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้สำเร็จการฝึกอบรมครูศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของครูประจำการ ผู้สำเร็จการฝึกอบรมครูศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ รุ่นที่ 3 - 6 ปีการศึกษา 2525 - 2528 โดยการ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้สำเร็จการฝึกอบรมกับผู้บังคับบัญชา ด้านการแนะแนว และการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้สำเร็จการฝึกอบรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเอง ในแต่ละด้านและรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดี
2. ผู้บังคับบัญชามีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละด้านและโดยส่วนรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดี
3. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมและผู้บังคับบัญชา มีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละด้าน และโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ที่มีระดับโรงเรียนต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตนเองในด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

6. ผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. ผู้บังคับบัญชาที่มีระดับโรงเรียนต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. จำนวนผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่เห็นว่าตนเอง มีความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยได้รับการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจัดขึ้น มีจำนวนมากกว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่เห็นว่า ตนเองมีความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ได้จากประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

ในปี 2537 กฤษฎา ผ่องพิทยา (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรมวิทยาลัยครูพระนคร ปีการศึกษา 2530 - 2533 ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานเกี่ยวกับสมรรถภาพในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู พบว่า

ผลการปฏิบัติงานของผู้สอนสำเร็จการศึกษาตามทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานในสมรรถภาพด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ในทุกข้อและทุกรายข้อ ส่วนสมรรถภาพด้านวิชาชีพโดยเฉลี่ย

อยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นในรายข้อความสามารถด้านจัดบริหาร โรงฝึกงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษา ในสมรรถภาพด้านวิชาชีพด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน มีทักษะไม่แตกต่างกันในทุกด้านและทุกรายข้อ ส่วนสมรรถภาพด้านวิชาการผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีทักษะแตกต่างกันในรายข้อ การมีความรู้ในเชิงปฏิบัติงานในหน้าที่ครูช่างอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยทักษะของผู้ร่วมงานเห็นว่า ผู้สอนที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูช่างอุตสาหกรรมสูงกว่าทักษะของผู้บังคับบัญชา ส่วนในรายข้ออื่น ๆ และโดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน และสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีทักษะแตกต่างกันในรายข้อ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพุดิตนเป็นแบบอย่างและชักชวนให้ปฏิบัติตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะของผู้ร่วมงานเห็นว่า ผู้สอนที่สำเร็จการศึกษา มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพุดิตนเป็นแบบอย่างและชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม สูงกว่าทักษะของผู้บังคับบัญชา ส่วนในรายข้ออื่น ๆ และโดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่อการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาในสมรรถภาพด้านต่าง ๆ พบว่า ด้านวิชาการ ได้แก่ การสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ตนเองจบ ทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพ ด้านวิชาชีพ ได้แก่ การขาดความรู้ในการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และขาดทักษะความชำนาญในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และการปฏิบัติงานช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ การแต่งตัวไม่เรียบร้อย และการวางตัวไม่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาในการปกครองชั้นเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การไม่ค่อยปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และยอมรับความคิดเห็นจากผู้อื่นได้ยาก และด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ได้แก่ การมีเจตคติต่อวิชาชีพครูไม่สูงเท่าที่ควร และมีการโอนย้ายไปอยู่หน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ครู

งานวิจัยต่างประเทศ

คาเดนเฮด (Cadenhead. 1965 : 3989 - A) ได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยแกร็ง เพื่อศึกษาปัญหาและนำผลการศึกษาไปปรับปรุง

หลักสูตรของวิทยาลัยดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการสอนสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเอง โดยเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาการศึกษาและวิชาชีพครูมากกว่าความรู้ความสามารถในกระบวนการเรียนการสอน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ประสบการณ์มีประโยชน์มากในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยคือ ประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนและการฝึกสอน ส่วนปัญหาที่ผู้สำเร็จการศึกษาพบมากที่สุดคือ ปัญหาเฉพาะหน้าที่ในขณะทำการสอน ผู้สำเร็จการศึกษาได้เสนอให้มีการประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครูเสียใหม่ โดยพยายามเน้นเกี่ยวกับการประสบการณ์ด้านการสอนให้มากขึ้น

แอปเปิล (Apple. 1967) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการฝึกหัดครูมัธยมของมหาวิทยาลัยนอร์ทปาร์ค เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อครูมัธยมที่สำเร็จการศึกษาไปแควและประเมินค่าตนเองของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โครงการจัดการศึกษาวิชาสามัญเหมาะสม ผู้สำเร็จการศึกษามีศรัทธาใสการสอน แต่มีข้อบกพร่องบ้างในด้านวิธีสอน ซึ่งวิทยาลัยควรได้เพิ่มหลักสูตร วิธีสอนเฉพาะให้มากขึ้นและเตรียมการฝึกสอนให้ดีขึ้น ปรับปรุงนิสัยการศึกษาความรู้เพิ่มเติมของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละคนให้มากขึ้นกว่าเดิม

อัลซิเอเทอร์ และเอคเคอร์ท (Alciatore and Eckert. 1968) ได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงการปริญญาเอกกับการประกอบอาชีพของนักศึกษาปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยมินเนโซตา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำการศึกษานี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนิเวศวิทยา ส่วนใหญ่ทำงานในมหาวิทยาลัย ประกอบอาชีพครู นักบริหารและวิจัยในมหาวิทยาลัย ส่วนผู้สำเร็จทางวิทยาศาสตร์ ทำงานด้านอุตสาหกรรม และโครงการวิจัยของรัฐบาล บัณฑิตส่วนใหญ่ใช้เวลาเพื่อทำงานด้านการสอน การบริหารและการวิจัย บัณฑิตที่ทำงานด้านวิชาการมีความเห็นว่าเป็นโอกาสที่ใช้ความรู้อย่างเต็มที่และได้ทำงานวิจัยด้วย ผู้ที่ทำงานด้านการสอนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการฝึกสอนและแสดงความคิดเห็นว่า การฝึกสอนในขณะศึกษาเป็นระดับปริญญาเอกนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์มาก และเสนอแนะให้เพิ่มประสบการณ์ด้านการสอนการวิจัยและการสัมมนาแก่บัณฑิตให้มากขึ้น

โคทส์ (Koats. 1969) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการติดตามผลนักศึกษาเอเชีย ที่ไปศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย ในปี 1960 - 1970 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อต้องการทราบว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น ได้นำความรู้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยออสเตรเลียไปใช้หรือไม่ หลังจากกลับไปสู่ประเทศของตนแล้ว เมื่อกลับไปแล้วได้งานทำหรือไม่ งานตรงกับสาขาวิชาที่เรียนไปหรือไม่ และต้องการกลับไปสู่ประเทศออสเตรเลียอีกหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษาที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นผู้ที่ไปศึกษาทั้งโดยทุนส่วนตัวและทุนรัฐบาล ผู้สำเร็จการศึกษาที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาจาประเทศฟิลิปปินส์ อินเดีย ปากีสถาน ชิลอน ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ซาเลา ชาราวัก และสิงคโปร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ได้นำความรู้จากการศึกษาไปใช้และทำงานตรงสายวิชาที่ได้ศึกษาไป มีส่วนน้อยที่ทำงานไม่ตรงสายวิชา สาขาวิชาชีพใหม่ ๆ ที่ทำ ได้แก่ ทางด้านสถาปัตยกรรม และวิศวกรรมศึกษา ศิลปะ สังคม แพทย์ เศรษฐศาสตร์และการบัญชี วิทยาศาสตร์ ผู้ที่ยังไม่มีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วพบว่า มีเพียงชาวอินโดนีเซียเท่านั้น แต่มีใช้ทุกคน งานที่ทำมากที่สุด ได้แก่ งานทางด้านการศึกษา ศิลปะและสังคม ส่วนงานที่มีผู้ทำน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านเศรษฐศาสตร์และการบัญชี หน่วยงานที่ทำได้แก่ งานที่สังกัดรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจมากที่สุด

งานอันดับแรกของผู้สำเร็จการศึกษาทำ เมื่อกลับสู่ประเทศของตน และได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ฝึกฝนหรือเรียนมามากที่สุดคือ ชาวไทย ส่วนการเปลี่ยนงานจากแนวที่ตนได้ศึกษานั้น ปรากฏว่า ชาวอินเดียมีมากที่สุด การดกงานเนื่องจากเปลี่ยนวิชาหรือแนวในการศึกษาอบรมนั้นชาวไทยมีมากที่สุด ในด้านการเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพที่ตนประกอบอยู่นั้น ปรากฏว่า เป็นชาวฟิลิปปินส์มากที่สุด และชาวซาราวักน้อยที่สุด ผู้สำเร็จการศึกษาแทบทุกประเทศมีความต้องการกลับสู่ประเทศออสเตรเลียอีกถ้ามีโอกาสแต่มีจำนวนไม่มากนักที่มีความต้องการเช่นนั้น

บูช (Booth. 1971) ได้ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาโครงการปริญญาเอก จากวิทยาลัยการศึกษา ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐจอร์เจีย (University of Georgia) โดยมุ่งสำรวจตำแหน่งงานปัจจุบันและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้สำเร็จส่วนใหญ่ทำงานด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัย รายได้เฉลี่ยปีละ

16,000 เหรียญ ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในความรู้ด้านวิชาการ แต่มีความเห็นว่าความรู้ด้านสังคมยังไม่ได้รับมากเท่าที่ควร และได้เสนอให้ทางวิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมมากขึ้นเช่น ให้มีส่วนร่วมในการทำงานกับบุคคลในสายวิชาชีพอื่น เป็นต้น ผลการวิจัยนี้เป็นการสนับสนุนคำกล่าวของ สตูป และ วอห์ควิสท์ (Stoop and Wahlguist. 1973 : 210) ว่า การติดตามผลเป็นการสำรวจอาชีพ และทัศนคติของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อสถาบันการศึกษา

ซังทิส (Sanctis. 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลคหภูมิบัณฑิตทางการศึกษาจากแผนกบริหารการศึกษาและการแนะแนวของมหาวิทยาลัยรีทเกอร์ (Reetgers University) มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 - 1969 โดยสอบถามความคิดเห็นจากคหภูมิบัณฑิตและผู้บังคับบัญชา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาดำรงการให้มหาวิทยาลัยสาธิตและฝึกความเป็นผู้นำ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ทางการศึกษา ส่วนคหภูมิบัณฑิตเห็นว่าควรสนับสนุนวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนระดับปริญญาเอก เช่น การสัมมนาทางการศึกษาปัญหาเฉพาะราย การศึกษาด้วยตนเองและการฝึกงาน และเห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างเรียนในระดับปริญญาเอกมีประโยชน์ด้านการฝึกทักษะและด้านการดำเนินชีวิต เช่น คุ้นกับเครื่องมือ และวิธีวิจัย ความเข้าใจขอบเขตในการบริหารและมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการบริหารงานทางด้านการศึกษา

นิคเลส (Nicklas. 1976 : 3564 - A) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งได้รับใบรับรองในการประกอบอาชีพครู จากมหาวิทยาลัยเท็กซัสทางตอนเหนือ โดยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในหลักสูตร และมีเพียงส่วนน้อยที่พอใจในวิชาเรียน และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพการสอนโดยตรง นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อความสำเร็จในการเป็นครูและมีความพึงพอใจในอาชีพที่ตนเองกำลังปฏิบัติอยู่ ส่วนปัญหาที่ผู้สำเร็จการศึกษาพบมากที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนและการควบคุมนักเรียนในชั้นเรียน

คลาร์ค (Clark. 1978) ได้ศึกษาเรื่อง สำรวจทัศนคติของครูต่อการให้การศึกษแก่ครูประจำการ โดยศึกษาจากครูและผู้บริหารที่มีอายุ เพศ สถานภาพ การสมรส วุฒิ และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ครูส่วนมากมีทัศนคติด้านลบต่อการได้ศึกษาแก่ครูประจำการที่จัดอยู่ คลาร์ค ให้ ข้อ

ข้อเสนอแนะว่า การให้การศึกษาแก่ครูประจำการเป็นความต้องการเฉพาะตัวไม่ควรจัดให้เหมือน ๆ กันไปทุกคน

เบิร์ต (Baert. 1988 : 115) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ ในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เมืองลองบีช ระหว่างปีการศึกษา 1982 - 1987 ผลการวิจัยพบว่า หนึ่งในแปดของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีประกอบอาชีพครู และมากกว่าครึ่งของผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ประกอบอาชีพครู ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองระดับมีความเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่า ควรมีการฝึกอบรมการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดทักษะและความเชี่ยวชาญในการทำงานมากขึ้น และควรมีการเปิดสอนวิชาคอมพิวเตอร์ด้วย นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งสองระดับต่างมีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ และคิดว่าตนมีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานต่อไปได้ และสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่า ควรมีการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่การงานของผู้สำเร็จการศึกษาและความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจของผู้บังคับบัญชาในทุก ๆ ด้าน ผู้บังคับบัญชา ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับจากสถาบันการศึกษานั้น เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติในหน้าที่การงานได้ดีและมีประสิทธิภาพ แต่ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่า สถาบันการศึกษาควรศึกษาผลการวิจัยต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขด้านต่าง ๆ ในส่วนที่บกพร่องให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เสนอมาได้แสดงให้เห็นความสำคัญของการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีผู้ทำการศึกษาถึงผลการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการศึกษา ความเหมาะสมของหลักสูตรและข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ สำนวนการประกอบอาชีพและลักษณะงานว่าตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ รวมทั้งมีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับสาระสำคัญดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มรวม 210 คนคือ

ประชากรกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา และได้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับผู้สำเร็จการศึกษาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยกำหนดให้ผู้บังคับบัญชา 1 คน ต่อผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน รวม 70 คน

ประชากรกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้ร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษาและได้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับผู้สำเร็จการศึกษา เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยกำหนดให้ผู้ร่วมงานโดยเฉลี่ย 1 คน ต่อผู้สำเร็จการศึกษา 1 คน รวม 70 คน

ประชากรกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2534 - 2539 รวม 70 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรจำนวน 3 กลุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่ปฏิบัติงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน

แหล่งข้อมูล

แหล่งศึกษาหาข้อมูลที่เป็นเอกสารทางวิชาการและข้อมูลอื่น ๆ จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา และงานทะเบียนและสถิตินิสิต คณะศึกษาศาสตร์ (บางเขน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถานประกอบการรัฐวิสาหกิจ และส่วนราชการต้นสังกัดของผู้สำเร็จการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาอุตสาหกรรมศึกษา
2. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมภารกิจของผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประเมิน ได้แก่ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามแนวทางที่ได้ศึกษาและให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 3 ฉบับคือ
 - 3.1 แบบสอบถามฉบับ ก. เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชา
 - 3.2 แบบสอบถามฉบับ ข. เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ร่วมงาน
 - 3.3 แบบสอบถามฉบับ ค. เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา
 แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งงาน และหน่วยงานที่สังกัด มีคำถาม 2 แบบคือ แบบเติมข้อความและแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนแรกเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1970 : 175) โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง ควรปรับปรุง

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายความว่า มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายความว่า มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายความว่า ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายความว่า น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายความว่า ควรปรับปรุง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา 5 ด้าน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ให้

ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา ศึกษาคัดเลือกเฉพาะข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าจะใช้ได้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 2 ท่านขึ้นไปนำไปใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

4.1 เป็นผู้มีประสบการณ์การสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

4.2 มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท

4.3 มีความรู้ทางด้านอุตสาหกรรมหรือเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิจัย หรือเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวัดผลและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านคือ

4.3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ หรดาล

4.3.2 ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า

4.3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ แสงจันทร์

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ที่ไม่ใช่ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้ผู้บังคับบัญชา จำนวน 7 คน และผู้ร่วมงาน 7 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรจริง รวมทั้งสิ้น 21 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามสูตรของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนและดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษา

2. ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวและส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษาโดยทางไปรษณีย์เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาตอบ และส่งแบบสอบถามอีก 2 ชุด ไปมอบให้ผู้ร่วมงานที่ใกล้ชิดกับผู้สำเร็จการศึกษาพร้อมก็นำไปมอบต่อให้กับผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา โดยผู้วิจัยได้แนบซองจดหมายที่พิมพ์จำหน่ายของ ชื่อ ที่อยู่ผู้วิจัย

พร้อมติดดวงตราไปรษณียากรไว้เรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งแบบสอบถามกลับคืนมาได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยได้นำไปแจกและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งไปยังประชากรตามข้อ 2 จำนวน 210 ฉบับ แยกเป็น ฉบับ ก สำหรับผู้บังคับบัญชา จำนวน 70 ฉบับ ฉบับ ข สำหรับผู้ร่วมงาน จำนวน 70 ฉบับ และฉบับ ค สำหรับตัวผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 70 ฉบับ เช่นกัน ได้รับแบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.61 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด แยกเป็น ฉบับ ก 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71 ฉบับ ข 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 และฉบับ ค 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 และแบบสอบถามชนิดปลายเปิดตอนที่ 3

2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) เพื่อหาค่าเฉลี่ยแบบสอบถามแต่ละด้าน เพื่อประเมินลำดับความคิดเห็นในสภาพการจัดการเรียนการสอน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 64) เพื่อดูความเบี่ยงเบนรายข้อ โดยใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนคูณทั้งหมดยกกำลังสอง
	(N - 1)	แทน	องศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ
ผู้สำเร็จการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Snalysis of
Variance) แบบมี 1 ตัวประกอบเมื่อในแต่ละกลุ่มเท่ากัน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537 : 251)
โดยใช้สูตรดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - Distribution
	MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ใช้สูตร (Cronbach. 1970 - 161)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อมูลของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลสื่อความหมายตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและเสนอผลเป็นร้อยละ ดังตาราง 3 - 7

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 แต่ละด้าน คือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยหาค่าเฉลี่ย ดังตาราง 8

ส่วนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ
 ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญา
 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 รวม 5 ด้าน คือ ด้านการบริหาร
 และการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษย -
 สัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง

9 - 23

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ
 ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 รวม 5 ด้าน คือ
 ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค
 ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยการทดสอบค่า F ดังตาราง 24 - 28

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ในแต่ละด้าน ตามระดับ
 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ตามความ
 มุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 โดยจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ วิเคราะห์โดยการหาความถี่ และนำเสนอผลเป็นร้อยละ
 ดังตาราง 3 - 7

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

	จำนวน	ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
ผู้บังคับบัญชา	70	60	85.71
ผู้ร่วมงาน	70	63	90.00
ผู้สำเร็จการศึกษา	70	63	90.00
รวม	210	186	100.00

ข้อมูลจากตาราง 3 ผู้บังคับบัญชาที่ใช้เป็นประชากร จำนวน 70 คน ตอบแบบสอบถามได้รับคืน 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71 ผู้ร่วมงาน ที่ใช้เป็นประชากร 70 คน ตอบแบบสอบถามได้รับคืน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 และผู้สำเร็จการศึกษา ที่ใช้เป็นประชากร 70 คน ตอบแบบสอบถามได้รับคืน 63 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 210 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.57

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้บังคับบัญชาที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งงานที่ดำรงอยู่

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
กณบดี	5	8.33
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	5	8.33
หัวหน้าภาควิชา	17	28.34
หัวหน้าหมวดวิชา	24	40.00
อื่น ๆ	9	15.00
รวม	60	100.00

ข้อมูลจากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าภาควิชา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 28.34 ตำแหน่งคณบดี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 เท่ากับตำแหน่ง ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และในตำแหน่งอื่น ๆ อีก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ร่วมงานที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งงาน ที่ปฏิบัติประจำ

หน้าที่งาน	จำนวน	ร้อยละ
งานสอน	58	92.10
งานอื่น ๆ	5	7.90
รวม	63	100.00

ข้อมูลจากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมงานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 92.10 และปฏิบัติงานอื่น ๆ อีก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา ที่ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตาม ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติประจำ

ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
งานสอน	61	96.80
งานอื่น ๆ	2	3.20
รวม	63	100.00

ข้อมูลจากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอน จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 96.80 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอื่น นอกจากงานสอน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม สถานภาพตามหน่วยงานที่ตนสังกัดในระดับกรม

หน่วยงาน	ผู้บังคับบัญชา		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จการศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานสภา								
สถาบันราชภัฏ	31	51.67	31	49.20	32	50.80	94	50.54
กรมสามัญศึกษา	15	25.00	16	25.40	17	26.98	48	25.81
กรมอาชีวศึกษา	11	18.33	12	19.05	11	17.46	34	18.28
อื่น ๆ	3	5.00	4	6.35	3	4.76	10	5.37
รวม	60		63		63		186	100.00

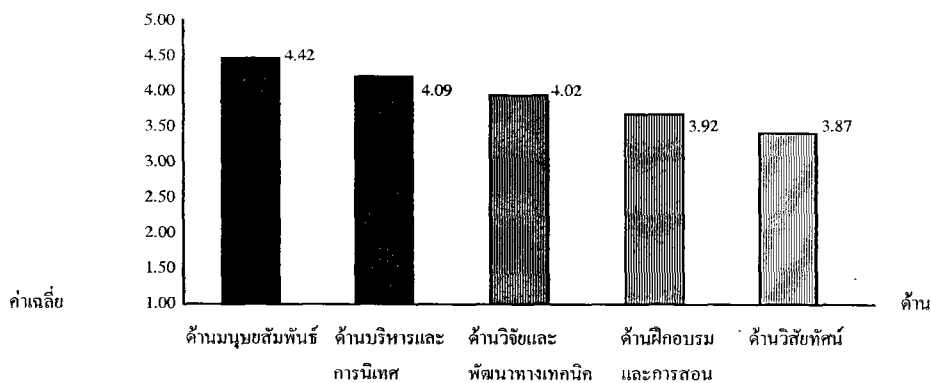
ข้อมูลจากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัด หน่วยงานสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 50.54 รองลงมา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 25.81 สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.28 นอกนั้นสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ มงคลกับ ทบวงมหาวิทยาลัย รวม 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.37 รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 186 คน คิดเป็นร้อยละ 88.57

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 แต่ละด้าน คือ ด้านการ บริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยหาค่าเฉลี่ย ดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 แต่ละด้าน

การติดตามผล	ผู้บังคับบัญชา $\bar{X}$	ผู้ร่วมงาน $\bar{X}$	ผู้สำเร็จการศึกษา $\bar{X}$	รวม $\bar{X}$
ด้านการบริหารและการนิเทศ	4.21	4.07	3.99	4.09
ด้านการฝึกอบรมและการสอน	4.06	3.96	3.76	3.92
ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค	4.23	3.98	3.87	4.02
ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.48	4.46	4.32	4.42
ด้านวิสัยทัศน์	3.77	4.46	3.38	3.87
รวม	4.15	4.18	3.86	4.06

ข้อมูลจากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในทุกด้านโดยเฉลี่ยพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากค่อนข้างสูง โดยค่าเฉลี่ยที่ 4.42 รองลงมา ด้านบริหารและการนิเทศ ค่าเฉลี่ย 4.09 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ค่าเฉลี่ย 4.02 ด้านการฝึกอบรมและการสอน ค่าเฉลี่ย 3.92 และด้านวิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ย 3.87 ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปหาน้อย

ส่วนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และ
 ผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 รวม 5 ด้าน คือ ด้านการ
 บริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค
 ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ดังตาราง 9 - 23

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการบริหารและการนิเทศ			
-งานบริหารและการนิเทศทางวิชาการและบริการวิชาการ			
1.	นำหลักการทฤษฎีที่ได้ศึกษามาปรับปรุงพัฒนางาน วิชาการ.....	4.10	.076
2.	ใช้เทคนิคและกลวิธีนำเอาทรัพยากรบริหารมาดำเนิน กิจกรรมวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี ประสิทธิภาพ.....	4.15	.60
3.	นำหลักการบริหารมาพัฒนาจัดแผนงานวิชาการได้อย่าง มีระบบ.....	4.13	.72
4.	สามารถแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับ เปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมี ประสิทธิภาพ.....	4.20	.68
5.	ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานบริการทางวิชาการได้ อย่างดีและมีประสิทธิภาพ.....	4.20	.75
-งานบริหารและการนิเทศทั่วไป			
6.	ริเริ่มและกำหนดให้มีการวางแผนตกลงในงานที่ รับผิดชอบร่วมกันได้อย่างมีระบบ.....	4.23	.74
7.	อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้ เป็นอย่างดี.....	4.40	.69
8.	รับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงกว่าเดิม ได้เป็นอย่างดี.....	4.36	.68

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	$\bar{X}$	SD
9.	ใช้ความพยายามติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	4.23	.64
10.	ได้มีการประชุม ระดับความคิด เพื่อปรับปรุงงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	4.05	.69
รวม		4.20	.10

ข้อมูลจากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านบริหารและการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ย ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.20 เมื่อแยกวิเคราะห์รายข้อจะพบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถด้านบริหารและการนิเทศในข้อ 7 คือ อำนาจความ สะดวกในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดีไว้สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วน ข้อที่ผู้บังคับบัญชาประเมินไว้ต่ำสุด ได้แก่ข้อ 10 ได้มีการประชุมระดมความคิดเพื่อ ปรับปรุงงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 สำหรับค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานเฉลี่ยโดยรวมน้อย โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .01

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการฝึกอบรมและการสอน			
-งานพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม			
1.	จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....	3.81	.83
2.	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่างแก่องค์กรและชุมชน.....	3.75	.87
3.	พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานช่างอุตสาหกรรม.....	3.86	.83
4.	ประชุมสัมมนาระดับความคิดเพื่อทำหลักสูตรฝึกอบรมทางช่างระยะสั้น.....	3.85	.79
-งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน			
5.	จัดทำแผนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....	4.28	.92
6.	พัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน.....	4.33	.83
7.	ให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการจัดทำแผนการสอนหลักสูตรทางช่าง.....	4.16	.84
-งานพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมและการเรียนการสอน			
8.	ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมและการเรียนการสอน.....	4.26	.82
9.	ปรับปรุงพัฒนาสื่อการฝึกอบรมและการสอนให้มีประสิทธิภาพ.....	4.18	.91

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
10.	ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมและการสอนได้อย่างมีระบบ.....	4.20	.83
รวม		3.86	.16

ข้อมูลจากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านการให้การฝึกอบรมและการสอนตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ยในภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.86 เมื่อแยกวิเคราะห์รายข้อ จะพบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในการจัดฝึกอบรมและการสอนในข้อ 6 งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เกี่ยวกับการพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในระดับสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.33 ส่วนข้อที่ ผู้บังคับบัญชาประเมินไว้ต่ำสุดคือข้อ 2 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่าง แก่ องค์กรและชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.75 สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเบี่ยงเบนที่ 0.16

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อ การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหา บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค			
-งานวิจัยและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมศึกษา			
1.	ใช้เหตุและผลในการแก้ไขปัญหาในการทำงานด้าน อุตสาหกรรมศึกษาอย่างมีระบบ.....	4.26	.75

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
2.	แสวงหาความรู้ใหม่โดยวิธีวิจัย.....	4.31	.89
3.	ระดมความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนางาน อุตสาหกรรมศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	4.21	.78
4.	เข้าใจขอบเขตงานวิจัยแนะนำวิธีการทางวิจัยมาใช้กับ งานอุตสาหกรรมศึกษา.....	4.41	.73
5.	ให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่างแก่เพื่อนร่วมงานและ บุคคลทั่วไป.....	4.25	.83
6.	แสวงหาความรู้ ผลงานวิจัยในสาขาอื่นตามที่ตนสนใจ...	4.30	.80
7.	ค้นคว้าเรียบเรียง เอกสาร ตำราทางวิชาการด้าน อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี.....	4.26	.77
	-งานประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี		
8.	ประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	4.01	.96
9.	ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือหรือนวัตกรรมทาง อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ.....	4.15	.98
10.	มีความละเอียดรอบคอบในการควบคุมติดตาม ตรวจสอบงานอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	4.20	.97
รวม		4.23	.11

ข้อมูลจากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิคตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดย
เฉลี่ยในภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.23 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า
ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในข้อ 4 เข้าใจขอบเขตของงานวิจัย แนะนำวิธีการ
ทางวิจัยมาใช้กับงานอุตสาหกรรมศึกษาอยู่ในระดับสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.41 ส่วนข้อ

ที่ผู้บังคับบัญชาประเมินไว้ต่ำ ได้แก่ข้อ 8 คือ ประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.01

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านมนุษยสัมพันธ์			
-การปรับตัว			
1.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและ ผู้อื่น.....	4.56	.76
2.	มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น.....	4.60	.80
3.	เป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป.....	4.58	.74
4.	รับผิดชอบต่อหน้าที่และปฏิบัติงานร่วมกับคนอื่นได้ เป็นอย่างดี.....	4.48	.87
-การร่วมมือ			
5.	ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้อื่น.....	4.50	.74
6.	ให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมได้ในทุกโอกาส.....	4.18	.91
7.	ให้การต้อนรับร่วมมือร่วมใจต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น...	4.41	.88
-การนำไปใช้			
8.	ประสานคน ประสานคน และประสานงานได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ.....	4.40	.78
9.	นำความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาชีพไปสนับสนุนใน องค์กรและท้องถิ่น.....	4.26	.73

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
10.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีสุข.....	4.20	.87
รวม		4.40	.12

ข้อมูลจากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มากค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยที่ 4.40 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ในข้อ 2 ได้แก่ ความมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่นไว้สูงอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด โดยเฉลี่ย 4.60 ส่วนข้อที่ผู้บังคับบัญชาประเมินไว้ต่ำ ได้แก่ ข้อ 6 การให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมได้ในทุกโอกาส มีค่าเฉลี่ย 4.18 สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับน้อย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านวิสัยทัศน์			
-นวัตกรรมการมองอนาคตของมหาบัณฑิต			
1.	สนใจที่จะเข้าร่วมประชุมทางวิชาการบ่อยครั้ง.....	4.40	.78
2.	สนใจงานวิจัยด้านอนาคตและมีความคิดเชิงวิเคราะห์		
	อย่างเป็นระบบ.....	4.26	.73

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
3.	สนใจติดตามแนวคิด ทฤษฎีจากนักวิชาการที่เกี่ยวกับ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ.....	4.20	.87
4.	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง บทบาทหน้าที่การงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม.....	4.35	.77
5.	รับฟังข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งความ คิดเห็นของบุคลากรหลากหลาย..... -แนวทางการมองอนาคตหน่วยงานของมหาวิทยาลัย	4.43	.81
6.	ได้มีการวางแผนงานและพัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างมี ระบบและต่อเนื่อง.....	4.26	.82
7.	ได้มีการให้คำปรึกษา สนับสนุนเพื่อนร่วมงานและ บุคคลอื่นในการแก้ปัญหาภาวะที่ส่งผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมในอนาคต.....	4.26	.79
8.	เป็นผู้สนใจข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนางานที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง..... -แนวทางการมองอนาคตสังคมของมหาวิทยาลัย	4.28	.84
9.	ติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบ สังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....	1.63	.80
10.	ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้าร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง.....	1.70	.82
รวม		3.77	.80

ข้อมูลจากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิสัยทัศน์ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ยในภาพรวม

อยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถด้านวิสัยทัศน์ ในข้อ 5 รับฟังข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นของบุคลากรหลากหลายอยู่ในเกณฑ์สูง ค่าเฉลี่ย 4.48 ส่วนข้อที่ผู้บังคับบัญชาประเมินไว้ต่ำ ได้แก่ข้อ 9 ติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 1.63 สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีค่าเบี่ยงเบน .80

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการบริหารและการนิเทศ			
-งานบริหารและการนิเทศทางวิชาการและบริการวิชาการ			
1.	นำหลักการทฤษฎีที่ได้ศึกษามาปรับปรุงพัฒนางานวิชาการ.....	4.12	.65
2.	ใช้เทคนิคและกลวิธีนำเอาทรัพยากรบริหารมาดำเนินกิจกรรมวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ.....	4.04	.68
3.	นำหลักการบริหารมาพัฒนาจัดแผนงานวิชาการได้อย่างมีระบบ.....	4.03	.76
4.	สามารถแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.95	.79
5.	ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานบริการทางวิชาการได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ.....	4.06	.73

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
-งานบริหารและการนิเทศทั่วไป			
6.	ริเริ่มและกำหนดให้มีการวางแผนตกลงในงานที่ รับผิดชอบร่วมกันได้อย่างมีระบบ.....	4.07	.72
7.	อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้ เป็นอย่างดี.....	4.25	.64
8.	รับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงกว่าเดิม ได้เป็นอย่างดี.....	4.25	.67
9.	ใช้ความพยายามติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	4.01	.77
10.	ได้มีการประชุม ระดับความคิด เพื่อปรับปรุงงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	4.00	.78
รวม		4.07	.08

ข้อมูลจากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านการบริหารและการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน โดยเฉลี่ย ในภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผู้ร่วมงานประเมินความสามารถด้านการบริหารและการนิเทศ ข้อ 7 และข้อ 8 ความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี และสามารถรับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงขึ้นกว่าเดิมได้เป็นอย่างดี ไว้น้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนข้อที่ผู้ร่วมงานประเมินไว้น้อยที่สุด ได้แก่ข้อ 4 สามารถแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา งานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ในข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงาน ประเมินว่าอยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับน้อย มีค่าเท่ากับ .08

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการฝึกอบรมและการสอน			
-งานพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม			
1.	จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....	3.62	.85
2.	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่างแก่องค์กรและชุมชน.....	3.72	.81
3.	พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานช่างอุตสาหกรรม.....	3.87	.79
4.	ประชุมสัมมนาระดับความคิดเพื่อทำหลักสูตรฝึกอบรมทางช่างระยะสั้น.....	3.68	.89
-งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน			
5.	จัดทำแผนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....	4.14	.73
6.	พัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน.....	4.19	.73
7.	ให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการจัดทำแผนการสอนหลักสูตรทางช่าง.....	4.14	.73
-งานพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมและการเรียนการสอน			
8.	ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมและการเรียนการสอน.....	4.04	.86
9.	ปรับปรุงพัฒนาสื่อการฝึกอบรมและการสอนให้มีประสิทธิภาพ.....	4.14	.77

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
10.	ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมและการสอนได้อย่างมีระบบ.....	4.11	.74
รวม		3.96	.16

ข้อมูลจากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านการฝึกอบรมและการสอนตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน โดยเฉลี่ย ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อจะพบว่า ผู้ร่วมงานประเมินความสามารถในการจัดการฝึกอบรมและการสอน ในข้อ 6 ได้แก่ การพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนไว้สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 ส่วนข้อที่ผู้ร่วมงานประเมินไว้ต่ำสุด ได้แก่ข้อ 1 การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานช่าง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงานประเมินว่าอยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ สำหรับค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้น ผู้ร่วมงานประเมินว่าอยู่ในระดับน้อย มีค่าเท่ากับ .16

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค			
-งานวิจัยและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมศึกษา			
1.	ใช้เหตุและผลในการแก้ไขปัญหาในการทำงานด้านอุตสาหกรรมศึกษาอย่างมีระบบ.....	4.03	.78

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
2.	แสวงหาความรู้ใหม่โดยวิธีวิจัย.....	3.93	1.02
3.	ระดมความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนางาน อุตสาหกรรมศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	4.00	.93
4.	เข้าใจขอบเขตงานวิจัยแนะนำวิธีการทางวิจัยมาใช้กับ งานอุตสาหกรรมศึกษา.....	4.14	.93
5.	ให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่างแก่เพื่อนร่วมงานและ บุคคลทั่วไป.....	4.07	.88
6.	แสวงหาความรู้ ผลงานวิจัยในสาขาอื่นตามที่ตนสนใจ...	4.07	.98
7.	ค้นคว้าเรียบเรียง เอกสาร ตำราทางวิชาการด้าน อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี.....	4.06	.96
	-งานประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี		
8.	ประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	3.65	.95
9.	ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือหรือนวัตกรรมทาง อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ.....	3.84	.93
10.	มีความละเอียดรอบคอบในการควบคุมติดตาม ตรวจสอบงานอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	4.06	.80
รวม		3.98	.14

ข้อมูลจากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิคตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน โดยเฉลี่ย
ในภาพรวมแล้ว ผู้ร่วมงานประเมินว่าอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อแยก
วิเคราะห์เป็นรายข้อจะพบว่า ผู้ร่วมงานประเมินข้อ 4 มีความเข้าใจขอบเขตของงานวิจัย
แนะนำวิธีการทางวิจัยมาใช้กับงานอุตสาหกรรมศึกษาไว้สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 ส่วน
ข้อที่ผู้ร่วมงานประเมินไว้ต่ำสุดคือข้อ 8 ความสามารถด้านการประดิษฐ์เครื่องมือและ

นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ส่วน
ข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงานประเมินว่าอยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อย
มีค่า .14

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงาน ที่มีต่อ
การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหา
บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร -
วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านมนุษยสัมพันธ์			
-การปรับตัว			
1.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและ ผู้อื่น.....	4.47	.69
2.	มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น.....	4.50	.75
3.	เป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป.....	4.53	.66
4.	รับผิดชอบต่อหน้าที่และปฏิบัติงานร่วมกับคนอื่น ได้ เป็นอย่างดี.....	4.53	.73
-การร่วมมือ			
5.	ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต่อผู้อื่น.....	4.57	.71
6.	ให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมได้ในทุกโอกาส.....	4.53	.66
7.	ให้การต้อนรับร่วมมือร่วมใจต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น...	4.60	.68
-การนำไปใช้			
8.	ประสานคน ประสานคน และประสานงานได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ.....	4.44	.69
9.	นำความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาชีพไปสนับสนุนใน องค์กรและท้องถิ่น.....	4.12	.94

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	$\bar{X}$	SD
10.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างดีและมีสุข.....	4.38	.74
	รวม	4.46	.06

ข้อมูลจากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน โดยเฉลี่ยในภาพรวม ผู้ร่วมงานประเมินว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อ จะพบว่า ผู้ร่วมงานประเมินข้อ 7 ให้การต้อนรับร่วมมือร่วมใจต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นไว้สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนข้อที่ผู้ร่วมงานประเมินไว้ต่ำสุดคือข้อ 9 ความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาชีพไปสนับสนุนในองค์การและท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงานประเมินอยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานกระจายน้อย มีค่าเท่ากับ .06

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงาน ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	$\bar{X}$	SD
	ด้านวิสัยทัศน์		
	-แนวทางการมองอนาคตของมหาบัณฑิต		
1.	สนใจที่จะเข้าร่วมประชุมทางวิชาการบ่อยครั้ง.....	4.47	.69
2.	สนใจงานวิจัยด้านอนาคตและมีความคิดเชิงวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ.....	4.50	.79

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
3.	สนใจติดตามแนวคิด ทฤษฎีจากนักวิชาการที่เกี่ยวกับ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ.....	4.53	.66
4.	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง บทบาทหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม.....	4.53	.73
5.	รับฟังข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งความ คิดเห็นของบุคลากรหลากหลาย.....	4.57	.71
-แนวทางการมองอนาคตหน่วยงานของมหาวิทยาลัย			
6.	ได้มีการวางแผนงานและพัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างมี ระบบและต่อเนื่อง.....	4.5	.66
7.	ได้มีการให้คำปรึกษา สนับสนุนเพื่อนร่วมงานและ บุคคลอื่นในการแก้ปัญหาภาวะที่ส่งผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมในอนาคต.....	4.60	.68
8.	เป็นผู้สนใจข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนางานที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง.....	4.44	.69
-แนวทางการมองอนาคตสังคมของมหาวิทยาลัย			
9.	ติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบ สังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....	4.12	.94
10.	ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้าร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง.....	4.38	.74
รวม		4.46	.13

ข้อมูลจากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิสัยทัศน์ตามความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน โดยเฉลี่ยในภาพรวม

ผู้ร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษาประเมินว่า มีความสามารถอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผู้ร่วมงานประเมินข้อ 7 ได้มีการให้คำปรึกษาสนับสนุนเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในการแก้ไขปัญหาภาวะที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในอนาคตไว้อย่างสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ข้อที่ผู้ร่วมงานประเมินไว้อย่างต่ำสุดคือ ข้อ 9 ติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.12 สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา
ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร -
วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการบริหารและการนิเทศ			
-งานบริหารและการนิเทศทางวิชาการและบริการวิชาการ			
1.	นำหลักการทฤษฎีที่ได้ศึกษามาปรับปรุงพัฒนางานวิชาการ.....	4.07	.74
2.	ใช้เทคนิคและกลวิธีนำเอาทรัพยากรบริหารมาดำเนินกิจกรรมวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.95	.70
3.	นำหลักการบริหารมาพัฒนาจัดแผนงานวิชาการได้อย่างมีระบบ.....	4.00	.71
4.	สามารถแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.80	.85
5.	ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานบริการทางวิชาการได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ.....	3.85	.83

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
-งานบริหารและการนิเทศทั่วไป			
6.	ริเริ่มและกำหนดให้มีการวางแผนตกลงในงานที่ รับผิดชอบร่วมกัน ได้อย่างมีระบบ.....	4.07	.76
7.	อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้ เป็นอย่างดี.....	4.20	.72
8.	รับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงกว่าเดิม ได้เป็นอย่างดี.....	4.25	.67
9.	ใช้ความพยายามติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	3.92	.65
10.	ได้มีการประชุม ระดับความคิด เพื่อปรับปรุงงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	3.85	.83
รวม		3.99	.12

ข้อมูลจากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านการบริหารและการนิเทศตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา
โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อจะ
พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองว่ามีความสามารถในด้านบริหารและการนิเทศ
ในข้อ 8 คือ รับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำสูงขึ้นกว่าเดิมได้เป็นอย่างดีไว้
อยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้ต่ำสุดคือ ข้อ 4
ความสามารถในการแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่เอื้อ
ต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนในรายข้ออื่น ๆ
ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่
ในระดับน้อย มีค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ .12

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านการฝึกอบรมและการสอน			
-งานพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม			
1.	จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....	3.55	.91
2.	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่างแก่องค์การและชุมชน.....	3.33	.96
3.	พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานช่างอุตสาหกรรม.....	3.42	.92
4.	ประชุมสัมมนาระดับความคิดเพื่อทำหลักสูตรฝึกอบรมทางช่างระยะสั้น.....	3.36	.95
-งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน			
5.	จัดทำแผนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....	4.06	.78
6.	พัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน.....	4.28	.74
7.	ให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการจัดทำแผนการสอนหลักสูตรทางช่าง.....	4.07	.86
-งานพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมและการเรียนการสอน			
8.	ร่วมมือกับองค์การต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมและการเรียนการสอน.....	3.74	.91
9.	ปรับปรุงพัฒนาสื่อการฝึกอบรมและการสอนให้มีประสิทธิภาพ.....	3.85	.77

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
10.	ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมและการสอนได้อย่างมีระบบ.....	3.95	.72
	รวม	3.76	.27

ข้อมูลจากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านฝึกอบรมและการสอน ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระเมินตนเองว่ามีความสามารถในการจัดการฝึกอบรมและการสอน ในข้อ 6 พัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนอยู่ในระดับสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาระเมินไว้ต่ำสุดคือ ข้อ 2 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่างเครื่องจักรและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาระเมินตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยเฉลี่ยเท่ากับ .27

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
	ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค		
	-งานวิจัยและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมศึกษา		
1.	ใช้เหตุและผลในการแก้ไขปัญหาในการทำงานด้านอุตสาหกรรมศึกษาอย่างมีระบบ.....	4.06	.56

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
2.	แสวงหาความรู้ใหม่โดยวิธีวิจัย.....	3.84	.95
3.	ระดมความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนางาน อุตสาหกรรมศึกษาอย่างต่อเนื่อง.....	3.79	.82
4.	เข้าใจขอบเขตงานวิจัยและนำวิธีการทางวิจัยมาใช้กับ งานอุตสาหกรรมศึกษา.....	4.01	.75
5.	ให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่างแก่เพื่อนร่วมงานและ บุคคลทั่วไป.....	4.12	.90
6.	แสวงหาความรู้ ผลงานวิจัยในสาขาอื่นตามที่ตนสนใจ...	4.07	.86
7.	ค้นคว้าเรียบเรียง เอกสาร ตำราทางวิชาการด้าน อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี.....	4.07	.62
	-งานประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี		
8.	ประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	3.41	.92
9.	ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือหรือนวัตกรรมทาง อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ.....	3.55	.95
10.	มีความละเอียดรอบคอบในการควบคุมติดตาม ตรวจสอบงานอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	3.87	.90
	รวม	3.87	.20

ข้อมูลจากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในความสามารถด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิคตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเอง โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเอง ในข้อ 5 คือ การให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่างแก่เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปไว้สูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และในข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้ต่ำสุดคือ ข้อ 8 ประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยว

กับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ส่วนในข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้อยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ .20

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
ด้านมนุษยสัมพันธ์			
-การปรับตัว			
1.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและ ผู้อื่น.....	4.30	.83
2.	มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น.....	4.38	.79
3.	เป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป.....	4.47	.69
4.	รับผิดชอบต่อหน้าที่และปฏิบัติงานร่วมกับคนอื่นได้ เป็นอย่างดี.....	4.36	.67
-การร่วมมือ			
5.	ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้อื่น.....	4.36	.60
6.	ให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมได้ในทุกโอกาส.....	4.38	.60
7.	ให้การต้อนรับร่วมมือร่วมใจต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น...	4.42	.58
-การนำไปใช้			
8.	ประสานตน ประสานคน และประสานงานได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ.....	4.19	.73
9.	นำความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาชีพไปสนับสนุนใน องค์กรและท้องถิ่น.....	4.03	.91

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	$\bar{X}$	SD
10.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีสุข.....	4.34	.65
	รวม	4.32	.12

ข้อมูลจากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาเอง โดยเฉลี่ย ในภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์มากค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยถึง 4.32 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็น รายข้อจะพบว่า ในข้อ 3 คือ เป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้ สูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และในข้อ 9 การนำความรู้ความเข้าใจด้านวิชาชีพไป สันับสนุนในองค์กรและท้องถิ่น เป็นข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.03 ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินอยู่ในเกณฑ์มากทุกข้อ สำหรับค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานนั้น มีค่าเท่ากับ .12

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มี ต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหา บัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร - วิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	$\bar{X}$	SD
	ด้านวิสัยทัศน์		
	-แนวทางการมองอนาคตของมหาวิทยาลัย		
1.	สนใจที่จะเข้าร่วมประชุมทางวิชาการบ่อยครั้ง.....	4.42	.66
2.	สนใจงานวิจัยด้านอนาคตและมีความคิดเชิงวิเคราะห์		
	อย่างเป็นระบบ.....	4.49	.71

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	X	SD
3.	สนใจติดตามแนวคิด ทฤษฎีจากนักวิชาการที่เกี่ยวกับ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ.....	4.44	.75
4.	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง บทบาทหน้าที่การงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม.....	4.52	.69
5.	รับฟังข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งความ คิดเห็นของบุคลากรหลากหลาย.....	4.50	.73
-แนวทางการมองอนาคตหน่วยงานของมหาวิทยาลัย			
6.	ได้มีการวางแผนงานและพัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างมี ระบบและต่อเนื่อง.....	4.39	.77
7.	ได้มีการให้คำปรึกษา สนับสนุนเพื่อนร่วมงานและ บุคคลอื่นในการแก้ปัญหาภาวะที่ส่งผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมในอนาคต.....	4.41	.79
8.	เป็นผู้สนใจข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนางานที่ทำได้อย่างต่อเนื่อง.....	4.36	.74
-แนวทางการมองอนาคตสังคมของมหาวิทยาลัย			
9.	ติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบ สังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....	1.61	.70
10.	ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้าร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง.....	1.79	1.00
รวม		3.89	.83

ข้อมูลจากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิสัยทัศน์ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยใน

ภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายข้อจะพบว่าในข้อ 4 สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่การงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม เป็นข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และในข้อ 9 คือ ความสามารถในการติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เป็นข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินไว้ต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเพียง 1.61 เท่านั้น ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาได้ประเมินอยู่ในเกณฑ์มาก ยกเว้นข้อ 10 ความสามารถในการได้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเข้าร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ย 1.79 สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้นเท่ากับ .83

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 รวม 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยการทดสอบค่า F ดังตาราง 24 - 28

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐานระดับความคิดเห็นของ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา
ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน -
ทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการบริหารและการนิเทศ

ข้อที่	การติดตามผล	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
	ผู้สำเร็จการศึกษา	บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
	ด้านการบริหารและการนิเทศ								
	-งานบริหารและการนิเทศทาง								
	วิชาการและบริการวิชาการ								
1.	นำหลักการทฤษฎีที่ได้ศึกษา								
	มาปรับปรุงพัฒนางาน								
	วิชาการ.....	4.16	.76	4.12	.65	4.07	.74	.22	.79
2.	ใช้เทคนิคและกลวิธีนำเสนอ								
	ทรัพยากรบริหารมาดำเนิน								
	กิจกรรมวิชาการให้บรรลุ								
	วัตถุประสงค์อย่างมี								
	ประสิทธิภาพ.....	4.15	.60	4.04	.68	3.95	.70	1.34	.26
3.	นำหลักการบริหารมาพัฒนา								
	งานวิชาการได้อย่างมีระบบ....	4.13	.72	4.03	.76	4.00	.71	.54	.57
4.	สามารถแนะนำบุคลากรใน								
	หน่วยงานให้เกิดการปรับ								
	เปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อ								
	การพัฒนางานวิชาการอย่างมี								
	ประสิทธิภาพ.....	4.20	.68	3.95	.79	3.80	.85	3.89	.02*
5.	ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่								
	เกี่ยวกับงานบริการวิชาการได้								
	อย่างดีและมีประสิทธิภาพ.....	4.20	.75	4.06	.73	3.85	.83	3.02	.05*

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
	-งานบริการและการนิเทศ ทั่วไป								
6.	ริเริ่มและกำหนดให้มีการ วางแผนตกลงในงานที่ รับผิดชอบร่วมกัน ได้อย่างมี ระบบ.....	4.23	.74	4.07	.72	4.07	.76	.86	.42
7.	อำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้ เป็นอย่างดี.....	4.40	.69	4.25	.64	4.20	.72	1.31	.27
8.	รับผิดชอบภาระหน้าที่ใน ตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงกว่า เดิมได้เป็นอย่างดี.....	4.36	.68	4.25	.67	4.25	.67	.56	.57
9.	ใช้ความพยายามติดตาม ตรวจสอบและประเมิน ผลงานที่รับผิดชอบอย่าง ต่อเนื่อง.....	4.23	.64	4.01	.77	3.92	.65	3.25	.04*
10.	ได้มีการประชุม ระดับ ความคิด เพื่อปรับปรุงงานที่ รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....	4.05	.69	4.00	.78	3.85	.83	1.02	.36
	รวม	4.21	.10	4.07	.08	3.99	.12	2.20	.11

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านการบริหารและการนิเทศ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น
ระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นรายข้อจะพบว่า ความสามารถ
ในการบริหารและการนิเทศ ข้อที่ 4, 5 และ 9 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา
ค่าเฉลี่ย 4.20, 4.20 และ 4.23 ผู้ร่วมงาน ค่าเฉลี่ย 3.95, 4.06 และ 4.01 ผู้สำเร็จ

การศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.80, 3.85 และ 3.92 ตามลำดับ ถือว่ามีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ข้อ 4 และ 5 ความสามารถแนะนำบุคลากรให้หน่วยงานให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวกับงานบริการทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนความสามารถในข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอยู่ในเกณฑ์คืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านการฝึกอบรมและการสอน

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ บัญชา		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ การศึกษา		F	P
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านการฝึกอบรมและ									
การสอน									
-งานพัฒนาหลักสูตรการฝึก									
อบรม									
1.	จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงาน ทางช่าง.....	3.81	.83	3.62	.85	3.55	.91	1.47	.232
2.	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิค ทางช่างแก่องค์กรและชุมชน	3.75	.87	3.72	.81	3.33	.96	4.31	.014*
3.	พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใน รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงาน ช่างอุตสาหกรรม.....	3.86	.83	3.87	.79	3.42	.92	5.49	.004*

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
4.	ประชุมสัมมนาระดับความคิด เพื่อทำหลักสูตรฝึกอบรม ทางช่วงระยะสั้น.....	3.85	.79	3.68	.98	3.36	.95	4.76	.009
	-งานพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอน								
5.	จัดทำแผนการสอนรายวิชาที่ เกี่ยวข้องกับงานทางช่วง.....	4.28	.92	4.14	.73	4.06	.78	1.14	.321
6.	พัฒนาแผนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน.....	4.33	.83	4.19	.73	4.28	.74	.54	.580
7.	ให้คำแนะนำแก่บุคลากรใน การจัดทำแผนการสอน หลักสูตรทางช่วง.....	4.16	.84	4.14	.73	4.07	.86	.18	.828
	-งานพัฒนากิจกรรมการ ฝึกอบรมและการเรียน การสอน								
8.	ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อ พัฒนากิจกรรมการฝึกอบรม และการเรียนการสอน.....	4.26	.82	4.04	.86	3.74	.91	5.56	.004*
9.	ปรับปรุงพัฒนาสื่อการฝึก อบรมและการสอนให้มี ประสิทธิภาพ.....	4.18	.91	4.14	.77	3.85	.77	2.89	.057
10.	ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม และการสอนได้อย่างมีระบบ	4.20	.83	4.11	.74	3.95	.72	1.63	.197
	รวม	4.06	.16	3.96	.16	3.76	.27	3.54	.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านการฝึกอบรมและการสอน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา เป็นรายชื่อจะพบว่า ความสามารถในการฝึกอบรมและการสอนในข้อที่ 9 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 4.18 ความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย 4.14 และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.85 มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาสูงกว่าความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการสอนในข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอยู่ในเกณฑ์คืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานระดับความคิดเห็นของ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน - ทรวโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค

ข้อที่	การติดตามผล	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
	ผู้สำเร็จการศึกษา	บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านการวิจัยและพัฒนาทาง									
เทคนิค									
-งานวิจัยและพัฒนาด้าน									
อุตสาหกรรมศึกษา									
1.	ใช้เหตุและผลในการแก้ไข								
	ปัญหาในการทำงานด้าน								
	อุตสาหกรรมศึกษาอย่างมี								
	ระบบ.....	4.26	.75	4.03	.78	4.06	.56	1.98	.140
2.	แสวงหาความรู้ใหม่โดยวิธี								
	วิจัย.....	4.31	.89	3.93	1.02	3.84	.95	4.17	.016*

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
3.	ระดมความคิดเห็นจาก ผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนางาน อุตสาหกรรมศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง.....	4.21	.78	4.00	.93	3.79	.82	3.79	.024*
4.	เข้าใจขอบเขตงานวิจัยและแนว วิธีการทางวิจัยมาใช้กับงาน อุตสาหกรรม.....	4.41	.74	4.14	.93	4.01	.75	3.87	.022*
5.	ให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่าง แก่เพื่อนร่วมงานและบุคคล ทั่วไป.....	4.25	.83	4.07	.88	4.12	.90	.61	.541
6.	แสวงหาความรู้ ผลงานวิจัย ในสาขาอื่นตามที่ตนสนใจ.....	4.30	.80	4.07	.98	4.07	.86	1.24	.291
7.	ค้นคว้าเรียบเรียง เอกสาร ตำราทางวิชาการด้าน อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.. งานประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรม - กรรมและเทคโนโลยี	4.26	.77	4.06	.96	4.07	.62	1.20	.301
8.	ประดิษฐ์เครื่องมือหรือ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.. ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือหรือ นวัตกรรมทางอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีให้ทันสมัย อยู่เสมอ.....	4.01	.96	3.65	.95	3.41	.92	6.30	.002*
9.		4.15	.98	3.84	.93	3.55	.95	5.72	.003*

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
10.	มีความละเอียดรอบคอบใน การควบคุมติดตามตรวจสอบ งานอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....	4.20	.97	4.06	.80	3.87	.90	4.59	.011*
	รวม	4.23	.11	3.98	.14	3.87	.20	4.59	.011

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็น
ระหว่างผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา เป็นรายข้อพบว่า ความสามารถ
ในด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ในข้อ 4 เข้าใจขอบเขตงานวิจัยและนำวิธีการทาง
วิจัยมาใช้กับงานอุตสาหกรรมศึกษา เป็นข้อที่ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการ
ศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความคิดเห็น
ของผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเข้าใจขอบเขตงานวิจัย แนะนำวิธี
การทางวิจัยมาใช้กับงานอุตสาหกรรมสูงกว่าความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการ
ศึกษา ส่วนความสามารถด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ในข้ออื่น ๆ และโดยรวมคือ
ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ดีอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐานระดับความคิดเห็นของ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา
ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน -
ทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านมนุษยสัมพันธ์

ข้อที่	การติดตามผล	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
	ผู้สำเร็จการศึกษา	บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านมนุษยสัมพันธ์									
-การปรับตัว									
1.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและ ผู้อื่น.....	4.50	.77	4.47	.69	4.30	.83	1.23	.292
2.	มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น.....	4.56	.76	4.50	.75	4.38	.79	0.93	.395
3.	เป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป	4.60	.80	4.53	.66	4.47	.69	0.45	.638
4.	รับผิดชอบหน้าที่และปฏิบัติ งานร่วมกับคนอื่นได้เป็น อย่างดี.....	4.53	.83	4.53	.73	4.36	.67	1.08	.339
-การร่วมมือ									
5.	ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อ ผู้อื่น.....	4.58	.74	4.57	.71	4.36	.60	1.98	.040
6.	ให้การสนับสนุนและร่วม กิจกรรมได้ในทุกโอกาส.....	4.50	.77	4.53	.66	4.38	.60	0.91	.401
7.	ให้การต้อนรับร่วมมือร่วมใจ ต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น.....	4.48	.87	4.60	.68	4.42	.58	0.96	.384
-การนำไปใช้									
8.	ประสานตน ประสานคน และประสานงานได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ.....	4.50	.74	4.44	.69	4.19	.73	3.21	.042*

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
9.	นำความรู้ความเข้าใจในด้าน วิชาชีพไปสนับสนุนใน องค์กรและท้องถิ่น.....	4.18	.91	4.12	.94	4.03	.91	0.42	.654
10.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างดีและ มีสุข.....	4.41	.88	4.38	.74	4.34	.65	0.11	.888
	รวม	4.48	.12	4.46	.06	4.32	.12	1.22	2.95

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ ข้อที่ 8 มีความสามารถที่จะประสานคน ประสานคน ประสานงานได้อย่างดีมีประสิทธิภาพตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการประสานคน ประสานคน ประสานงานได้ดีและมีประสิทธิภาพสูงกว่าความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ในข้ออื่น ๆ และโดยรวมคือ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์คืออย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน
มาตรฐานระดับความคิดเห็นของ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา
ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน -
ทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ด้านวิสัยทัศน์

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านวิสัยทัศน์									
-แนวทางการมองอนาคตของ									
มหาบัณฑิต									
1.	สนใจที่จะเข้าร่วมประชุมทาง วิชาการบ่อยครั้ง.....	4.40	.78	4.47	.69	4.42	.66	0.03	.970
2.	สนใจงานวิจัยด้านอนาคตและ มีความคิดเชิงวิเคราะห์อย่าง เป็นระบบ.....	4.26	.73	4.50	.79	4.49	.71	1.87	.155
3.	สนใจติดตามแนวคิด ทฤษฎี จากนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ.....	4.20	.87	4.53	.66	4.44	.75	1.43	.241
4.	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยน แปลงบทบาทหน้าที่การงาน ที่รับผิดชอบได้อย่าง เหมาะสม.....	4.35	.77	4.53	.73	4.52	.69	0.78	.457
5.	รับฟังข้อมูลข่าวสารจาก แหล่งต่าง ๆ รวมทั้งความ คิดเห็นของบุคลากร หลากหลาย.....	4.43	.81	4.57	.71	4.50	.73	0.15	.853

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อที่	การติดตามผล ผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้บังคับ		ผู้ร่วมงาน		ผู้สำเร็จ		F	P
		บัญชา				การศึกษา			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
แนวทางการมองอนาคต									
หน่วยงานของมหาวิทยาลัย									
6.	ได้มีการวางแผนงานและ พัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างมี ระบบและต่อเนื่อง.....	4.26	.82	4.53	.66	4.39	.77	0.55	.574
7.	ได้มีการให้คำแนะนำ สนับสนุนเพื่อร่วมงานและ บุคคลอื่นในการแก้ปัญหา มลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อ								
	สภาพแวดล้อมในอนาคต.....	4.26	.79	4.60	.68	4.41	.79	0.62	.536
8.	เป็นผู้สนใจข้อมูลข่าวสาร ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนางานที่ทำได้อย่าง ต่อเนื่อง.....	4.28	.84	4.44	.69	4.36	.74	0.16	.850
-แนวทางการมองอนาคต									
สังคมของมหาวิทยาลัย									
9.	ติดตามผลกระทบที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงของระบบสังคม ในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....	1.63	.80	4.12	.94	1.61	.70	.037	.686
10.	ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือ เข้าร่วมโครงการรณรงค์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างต่อเนื่อง.....	1.70	.92	4.38	.74	1.79	1.00	1.47	.231
รวม		3.77	.80	4.46	.13	3.38	.83	1.08	.341

ข้อมูลจากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
ในความสามารถด้านวิสัยทัศน์ในทุกรายข้อตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน
และผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ที่ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 186 คน โดยแยกเป็นผู้บังคับบัญชา จำนวน 60 คน ผู้ร่วมงาน จำนวน 63 คน และผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น .83 แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 210 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำนวน 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.57

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามและจำแนกตามสถานภาพ
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดย

2.1 การแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา

2.2 หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย สรุปผลตามลำดับได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ตำแหน่งงาน ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าภาควิชามากที่สุด รองลงมาได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา คณบดี ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการและตำแหน่งหัวหน้าแผนกตามลำดับ ส่วนผู้ร่วมงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้สอน และมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งอื่น ๆ

1.2 หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและผู้สำเร็จการศึกษา สังกัดอยู่ในสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ รองลงมาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา และสำนักงานสภาสถาบันราชมงคล นอกนั้นปฏิบัติงานอยู่ในระดับทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 ปรากฏผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารและการนิเทศ ผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ในรายชื่อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถด้านอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อเพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และความสามารถด้านจัดให้มีการประชุม ระดมความคิดเพื่อปรับปรุงงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด โดยสรุปในทุก ๆ รายชื่อ ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

2.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน ผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ในรายชื่อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการ พัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับสูง และความสามารถด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่างแก่องค์กรและ ชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าอยู่ใน เกณฑ์ดีทุกข้อ

2.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ในรายชื่อจะพบว่า ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเข้าใจในขอบเขตของงานวิจัยแนะนำวิธีทางวิจัยมาใช้กับงาน อุตสาหกรรมศึกษาอยู่ในระดับสูงสุด และข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการ ประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีอยู่ใน ระดับต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

2.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า ผลการปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ในรายชื่อจะพบว่า ผู้สำเร็จการ ศึกษา มีความสามารถปรับตัวในด้านเกี่ยวกับความมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่นอยู่ในระดับ สูงสุด และข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรม ได้ในทุกโอกาสอยู่ในระดับต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ทุกข้อ

2.5 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ในรายชื่อจะพบว่า ข้อที่ผู้สำเร็จการ ศึกษา มีความสามารถในด้านวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความสามารถด้านรับฟังข่าวสารจากแหล่ง

ต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นของบุคลากรหลากหลายอยู่ในเกณฑ์สูง และข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษา มีความสามารถ ในด้านติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมใน อนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับ ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่ายู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

3. เป็นความคิดเห็นของ ผู้ร่วมงานที่มีต่อการติดตามผลผู้ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ การศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะ - ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ตามความมุ่งหมาย ของการวิจัยข้อที่ 1 ปรากฏผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารและการนิเทศ ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าผลการ ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายชื่อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความสามารถในด้านอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงาน และเป็นผู้มีความรับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงขึ้นกว่าเดิมได้เป็นอย่างดี อยู่ในเกณฑ์สูงสุด และข้อที่เกี่ยวกับการแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับ เปลี่ยนพฤติกรรม ที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

3.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าผลการ ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ในรายชื่อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความสามารถในการจัดการพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และข้อที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการฝึ กอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานทางช่างอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงาน มีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

3.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าผลการ ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายชื่อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความสามารถเกี่ยวกับเข้าใจขอบเขตงานวิจัยและทำวิธีทางวิจัยมาใช้กับ งานอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และข้อที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรม ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงาน มีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

3.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถเกี่ยวกับการให้การต้อนรับ ร่วมมือ ร่วมใจต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และข้อที่เกี่ยวกับการนำความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาชีพไปสนับสนุนองค์กรและท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

3.5 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาสนับสนุนเพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในการแก้ปัญหาและภาวะที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในอนาคตอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และข้อที่เกี่ยวกับการติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและระบบสังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ร่วมงานมีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

4. เป็นความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อการติดตามผลผู้ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 ปรากฏผลใน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารและการนิเทศ ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงขึ้นกว่าเดิมได้เป็นอย่างดีอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และข้อที่เกี่ยวกับการแนะนำบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

4.2 ด้านการฝึกอบรมและการสอน ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีการพัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิคทางช่างแก่องค์กรและชุมชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

4.3 ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อจะพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่างแก่เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไปอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และการประดิษฐ์เครื่องมือหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

4.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความเป็นกันเองกับบุคคลทั่วไปอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และการนำความรู้ความเข้าใจด้านวิชาชีพไปสนับสนุนในองค์กรและท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

4.5 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายข้อพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์สูงสุด และแนวทางการมองอนาคตของสังคมเกี่ยวกับการติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุด ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกข้อ

5. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ใน 5 ด้านคือ ด้านบริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา ตรงตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

5.1 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านบริหารและการนิเทศ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา โดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อเปรียบเทียบความต่างของค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มจะพบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้บังคับบัญชามีค่าเฉลี่ย 4.42 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ร่วมงานและกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.07 และ 3.99 ตามลำดับ

5.2 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านฝึกอบรมและการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ย 3.92 กลุ่มผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ร่วมงาน และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.96 และ 3.76 ตามลำดับ

5.3 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ย 4.02 เมื่อเปรียบเทียบความต่างค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ร่วมงาน และค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งมีค่า 3.98 และ 3.87 ตามลำดับ

5.4 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ย 4.42 เมื่อนำมาเปรียบเทียบความต่างค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้บังคับบัญชาเท่ากับ 4.48 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา และกลุ่มผู้ร่วมงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.42 และ 4.32 ตามลำดับ

5.5 ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านวิสัยทัศน์ ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ค่าเฉลี่ย 3.87 เมื่อนำมาเปรียบเทียบความต่างค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ร่วมงานมีค่าเฉลี่ย 4.46 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้บังคับบัญชา และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.15 และ 3.86 ตามลำดับ

6. จากการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละด้าน รวม 5 ด้านคือ ด้านบริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้บังคับบัญชา กลุ่มผู้ร่วมงาน และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าค่าเฉลี่ยด้านอื่น ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาด้านบริหารและการนิเทศ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการฝึกอบรมและการสอน ($\bar{X} = 3.92$) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ ในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บังคับบัญชา

กลุ่มผู้ร่วมงาน และกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาใน 5 ด้าน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมงานประเมินว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ กลุ่มผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.15$) สำหรับกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มอื่น ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้ง 3 กลุ่มอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ร่วมงานเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ทักษะความชำนาญในสาขาวิชาเดียวกัน ทำให้เข้าใจในลักษณะงานที่ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติอยู่เป็นอย่างดีย่อมมองภาพความสามารถในทุก ๆ ด้านของผู้สำเร็จการศึกษาในลักษณะความเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่าผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มผู้ร่วมงานและกลุ่มผู้บังคับบัญชานั้นอาจจะเป็นเพราะว่าผู้สำเร็จการศึกษามองความเปลี่ยนแปลงของตนเองได้ไม่ดีเท่าคนอื่นมอง หรืออีกประการหนึ่งผู้สำเร็จการศึกษาอาจสำนึกที่ไม่กล้าแสดงตนว่ามีความสามารถเหนือคนอื่น

สรุปโดยภาพรวมทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินความสามารถในแต่ละด้านอยู่ในเกณฑ์มากซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ในความสามารถทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านบริหารและการนิเทศ ด้านฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อังฉรา ผ่องพิทยา (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถกำหนดหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และผลผลิตจะเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยเบื้องต้นคือ หลักสูตร ผู้เรียน ผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง การวางแผน การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก เป็นต้น (กิตติมา ปรีดีดิลล. 2532 : 2 - 4)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนความสามารถด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทำให้มีประเด็นควรแก่การอภิปรายดังนี้

1. การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ นั้นอาจเป็นเพราะปัจจัยเบื้องต้นที่ส่งผลต่อความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์ ปัจจัยแรกคือหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ให้เป็นผู้นำทางการศึกษาและการวิจัย ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีของประเทศ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของหลักสูตร พบว่า ในแต่ละรายวิชาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชามนุษยสัมพันธ์ทั้งสิ้น เช่น รายวิชา มนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร อุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน การอภิปราย การแก้ไขปัญหา การปรับตัว และการสร้างความเข้าใจตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีวิชาในกลุ่มบริหาร และการนิเทศที่มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่สองคือ ตัวผู้เรียน เมื่อพิจารณาถึงคุณสมบัติของนักศึกษาที่เข้าเรียนในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ตามเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตศึกษาตามโครงการความร่วมมือทางวิชาการพบว่า มุ่งผลิตมหาบัณฑิต ทางสาขาอุตสาหกรรมศึกษาให้กับสถาบันที่รับผิดชอบในการผลิตและฝึกอบรมครูช่าง จากการสำรวจนักศึกษาอุตสาหกรรมศึกษาที่เข้าเรียนในหลักสูตรนี้ในช่วงปีการศึกษา 2532 - 2534 พบว่า เป็นบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ในสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา เป็นบัณฑิตในสาขาครูช่าง โดยธรรมชาติของครูช่างจะมีความรู้พื้นฐานทางด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ดี ปัจจัยที่สามกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกิจกรรมที่มีส่วนเสริมสร้างความเป็นผู้นำ เพื่อการฝึกทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น การจัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในบทบาทสมมติ การจัดสัมมนาปัญหาวิจัย การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ในแต่ละภาคการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ

2. การที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แต่โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มากเช่นกันนั้นเป็นเพราะว่า การสร้างวิสัยทัศน์จะให้เกิดขึ้นได้ใน

ระยะเวลาอันสั้นนั้นค่อนข้างยาก เพราะการสร้างวิสัยทัศน์ให้มีเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย ประสบการณ์ หรือความรู้ในอดีตและในปัจจุบันเป็นมูลฐาน ในเรื่องนี้ เทื่อน ทองแก้ว (2540 : 1) กล่าวว่า แนวทางที่จะทำให้เกิดวิสัยทัศน์ได้จะต้องเปิดใจกว้างรับรู้รับฟังข้อมูล ข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การศึกษาหาความรู้ การได้กระทำจริง รับฟังความคิดเห็น จากบุคคลหลากหลายอาชีพ รวมถึงการได้ลงมือกระทำจริงจึงจะเกิดวิสัยทัศน์ได้ ในส่วนของ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา โดยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้และได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานได้เพียง 1 - 5 ปี อาจจะเป็นสาเหตุทำให้ความสามารถในด้านวิสัยทัศน์ ค่าเฉลี่ยโดยรวมมีค่าต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ถึงแม้ค่าเฉลี่ยโดยรวมจะต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ก็จริง แต่เกณฑ์การประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน กล่าวได้ว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะปัจจัยเบื้องต้นทั้งสามประการคือ ปัจจัย ด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยด้านผู้สอน กำหนดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วจึงส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา มีความรู้ความสามารถด้านวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดังกล่าว

3. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแง่ความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ในแต่ละด้านพบว่า ข้อ 6 ของด้านการฝึกอบรมและการสอน ที่ความคิดเห็นทั้งของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าข้ออื่น ๆ ว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้สำเร็จการศึกษาที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา เป็นบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษามาก่อน โดยธรรมชาติของครูอาจารย์ จะต้องมีความ ประสบการณ์ในการจัดแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อยู่แล้ว ซึ่ง กู๊ด (Good. 1973 : 588) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้สองนัยคือ การสอนหมายถึง การให้การศึกษอบรมสั่งสอนนักเรียนตามสถานการณ์ทั่วไป นัยที่สอง การสอนหมายถึง การจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ในทำนองเดียวกัน วิชัย แหวนเพชร (2530 : 139) ได้สรุปความหมายของการสอนไว้ว่า การสอนหมายถึง กระบวนการจัดสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับกิจกรรมหรือ

ประสบการณ์ของผู้เรียน ดังนั้นเมื่อผู้สำเร็จการศึกษา ได้ศึกษาในหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ซึ่งเนื้อหาในรายวิชาบังคับส่วนใหญ่ มุ่งเน้นให้มหาบัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียน การสอน เช่น วิชาปรัชญาการอาชีวศึกษาและอุตสาหกรรมศึกษา วิชาการพัฒนาหลักสูตร อุตสาหกรรมศึกษา รวมถึงวิชาการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการเรียนการสอนอุตสาหกรรม ศึกษาด้วยแล้วย่อมเป็นที่ประจักษ์ได้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้มีความรู้ความ สามารถในด้านการจัดแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้ เป็นอย่างจริงจังตรงตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษาที่ ประเมินว่าข้อ 6 ด้านการฝึกอบรมและการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ ดังกล่าว

4. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแง่ความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา ในรายละเอียดแต่ละด้านพบอีกว่าในข้อ 9 ด้านวิสัยทัศน์ ที่ความคิดเห็นทั้งของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และค่าเฉลี่ยโดยรวมในข้อ 9 ต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในทุก ๆ ข้อ และทุก ๆ ด้านว่า ผู้สำเร็จการ ศึกษา มีแนวทางในการมองอนาคตในเรื่องการติดตามผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ของระบบสังคมในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมอย่าง ต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ แนวทางในการมองอนาคตที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใด ๆ ที่จะให้เกิด ภาพได้อย่างถูกต้องชัดเจนนั้นต้องอาศัยประสบการณ์หรือภูมิหลังที่มีหรือได้ประสบกับสิ่ง นั้น ๆ มาก่อนดังที่ เทียน ทองแก้ว (2540 : 2) ได้พูดถึงการสร้างวิสัยทัศน์ไว้ว่า ใน การสร้างวิสัยทัศน์นี้จะต้องมีประสบการณ์หรือความรู้ในอดีตและปัจจุบัน จะทำให้มองเห็น แนวโน้มในอนาคต ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงสถานะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วย และการมองวิสัยทัศน์สามารถแบ่งออกได้เป็นสี่ระดับคือ การมองอนาคตเกี่ยวกับ ตนเอง การมองอนาคตเกี่ยวกับอาชีพการงาน การมองอนาคตในองค์กรหรือหน่วยงาน และการมองอนาคตของระบบสังคมโลก จะเห็นได้ว่าในการที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษาใน หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรม มีวิสัยทัศน์ในเรื่องดังกล่าว ได้อย่างดีนั้นน่าจะเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะต้องอาศัยระยะเวลาและประสบการณ์รวม ถึงต้องมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมาก่อนถึงจะมองภาพอนาคตในเรื่องนั้น ๆ ได้เช่นเดียวกับ แนวทางในการมองอนาคตของสังคม ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องใหญ่ไกลตัว จึงย่อมมองเห็นไม่ชัดเจนถึงแม้หลักสูตร

การเรียนการสอนจะเอื้อต่อการสร้างวิสัยทัศน์อยู่แล้วก็ตาม เช่น การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานในสถาบันต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศก็จริง แต่เป็นเพียงการสร้างวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้นในระดับหนึ่งเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ในทุก ๆ ข้อดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบริหารและการนิเทศ จากการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาก แต่มีบางประเด็นที่ค่าเฉลี่ยในรายชื่ออยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยเห็นว่าควรเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาดำเนินงานด้านการศึกษาคำนึงถึงความสำคัญของการนิเทศ เพราะผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานด้านการศึกษานั้นมิใช่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเพียงอย่างเดียวต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ ด้วย เพราะการบริหารและการนิเทศคือกระบวนการจัดทรัพยากรบริหารมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของงาน สำหรับการนิเทศเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรหลายฝ่าย ดังนั้นการบริหารและการนิเทศจึงเป็นบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร ทั้งสองคำนี้ทำหน้าที่ต่างกันเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายทางการศึกษา มีเป้าหมายสำคัญที่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องทำงานสองอย่างคือ งานบริหารและงานนิเทศควบคู่กันไป

2. ด้านฝึกอบรมและการสอน การวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินผลความสามารถด้านการฝึกอบรมและการสอนของผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรให้ผู้สำเร็จการศึกษาดำเนินการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมทางช่างแก่บุคลากรและบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางช่างให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี จากทัศนะของนักวิชาการซึ่งให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรในแง่การฝึกอบรม สรุปได้ว่า การฝึกอบรมคือกระบวนการจัดขึ้นเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพโดยใช้เวลาไม่มาก

3. ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค จากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถวิธีการวิจัยทางเทคนิค เน้นกระบวนการวิจัยทดลอง (Experimental Research)

ประดิษฐ์คิดค้นงานทางช่างและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและพัฒนาอาชีพบริการชุมชน ซึ่ง วิชัย แหวนเพชร (2535 : 14 - 15) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยพัฒนาอุตสาหกรรมศึกษาว่า ควรจัดให้มีการวิจัยผลิตเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเปิดสอนโปรแกรมวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ควรมีการวิจัยพัฒนาทดลองสร้างสิ่งประดิษฐ์ โดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในแขนงต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและบริการชุมชนและสถานศึกษา

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์มากค่อนข้างสูง มีบางประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาควรนำไปปรับปรุงในด้านการให้ความร่วมมือ ให้การสนับสนุนต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อชุมชนในกิจกรรมได้ในทุกโอกาส เพราะว่าการที่ผู้บริหารทางการศึกษาที่ดี การปฏิบัติต่อชุมชนหรือหน่วยงานในทุกระดับและทุกโอกาสแล้วย่อมจะเป็นผู้ที่เข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีคนพอใจรักใคร่นับถือ ให้ความสนใจอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (อัมพิกา ไกรฤทธิ. 2521 : 19)

5. ด้านวิสัยทัศน์ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาก โดยรายชื่อเห็นว่าค่าเฉลี่ยในระดับต่ำที่เป็นเช่นนี้เพราะ การสร้างวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยความรู้ความสามารถที่มีในอดีต ต้องผ่านประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ มาแล้ว ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนควรต้องสนใจใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ใหม่จากแหล่งข้อมูลข่าวสารทั้งทางใกล้และทางไกล จะได้เกิดวิสัยทัศน์และทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพราะวิสัยทัศน์อาจเกิดขึ้นได้ [2] ลักษณะคือ เกิดขึ้นโดยบุคคลมีสามัญสำนึกหรือความฉลาดของตนเอง และได้มีโอกาสเห็นโลกกว้าง มีประสบการณ์มากย่อมมองเห็นภาพในอนาคตในสิ่งนั้น ๆ ได้ อีกลักษณะหนึ่งคือ บุคคลที่ศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่น ๆ ที่แวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณา บุคคลที่มีวิสัยทัศน์กว้างขวางและลุ่มลึกนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะทั้งสองดังกล่าว (เทือน ทองแก้ว. 2540 : 2)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ด้านบริหารและการนิเทศนั้นควรเพิ่มเนื้อหาและเพิ่มกิจกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมเข้าไปในหลักสูตร
2. ด้านฝึกอบรมและการสอน ควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้มีโอกาสพบปะกับสถานประกอบการหรือชุมชนเพื่อเกิดจิตสำนึกต่อการบริการชุมชน
3. ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ในการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ควรเน้นให้ผู้เรียนทำการวิจัยทางเทคนิคมากกว่ากระทำวิจัยทางสังคมศาสตร์
4. ด้านวิสัยทัศน์ ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ควรให้ผู้เรียนได้รับกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ค้นคว้าอิสระ อภิปราย ศึกษาจากแหล่งข้อมูลระดับชาติ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤษณา ศักดิ์ศรี. มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2534.

กฤษดา ผ่องพิทยา. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตร์บัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร
ปีการศึกษา 2530 - 2533. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

กานดา ลือวิสุทธิวิบูลย์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยทางการวิจัย
การศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทัศนะของตนเองและของ
ผู้บังคับบัญชา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533. ถ่ายเอกสาร.

การฝึกหัดครู, กรม. การติดตามผลบัณฑิตวิทยาลัยครู ปีการศึกษา 2527. กรุงเทพฯ :
กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู, 2530.

กิตติมา ปรีดีศิลป. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์,
2532.

* เกตุมณี มากมี. การติดตามผลการสอนของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจาก
โครงการฝึกอบรมครูประจำการ ในการสอนแทรกจริยธรรมตามหลักสูตร
ประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

คเชนทร์ วักดีเพชร. การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานระหว่างผู้บังคับ
บัญชาและผู้สำเร็จการฝึกอบรมครุศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. “ความเสมอภาคของโอกาสทางการ
ศึกษา : เสมอภาคเพื่อใคร,” การศึกษาแห่งชาติ. 14 : 38 ; ตุลาคม -
พฤศจิกายน 2527.

จรูญ ทองถาวร. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.

จันทร์เกษม, วิทยาลัยครู. การฝึกการสร้างประสิทธิภาพการทำงานระบบกลุ่มสร้าง
คุณภาพ. กรุงเทพฯ : วิชาลการพิมพ์, 2534.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

ชัยวิชญ์ ภูงามทอง. การติดตามผลบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา ในโครงการฝึกอบรมครู
ประจำการของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ชาลี มณีศรี. การบริหารธุรการ. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2524.

ชุม อินทร์รักษ์. การบริหารและการนิเทศภายในโรงเรียน. ปัตตานี : สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2536.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีการสอน : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ :
อ.เอส.พรินติ้งเฮาส์, 2533.

คณัฏ สุทธิพงษ์. การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
สาขาวิชาการโรงแรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ถวิล เกื้อกูลวงศ์. “ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติ,” การบริหารการศึกษาสมัยใหม่. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530.

ทัศนีย์ สุภเมธิ. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน วิทยาลัยครูธนบุรี, 2527.

เทียน ทองแก้ว. “วิสัยทัศน์ : ความหมาย กรอบความคิด การสร้าง และการเขียน,”
ใน เอกสารประกอบการบริหารสถาบัน. หน้า 10. จันทบุรี : สถาบัน
ราชภัฏรำไพพรรณี, 2540.

ธนา โกมลิส. มนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : พัทธอักษรการพิมพ์, 2527.

นงเยาว์ ธาราศรีสุทธี. การบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :

บริษัทประชาชนจำกัด, 2530.

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและนิเทศการศึกษา.

พิษณุโลก : ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก, 2530.

นิภา ศรีไพโรจน์. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท. 2536.

บรรจง หมายมั่น. มนุษย์สัมพันธ์. ปทุมธานี : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี

วิทยาเกษตร, 2534.

บุญจิต ฌ ลำเลียง. การสำรวจการทำงานของบัณฑิตทางการศึกษา ปีการศึกษา 2510.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. ถ่ายเอกสาร.

บุญชัย บุญวิรัตน์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการ

ศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500-2515 : ทศนคติ

ของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม, 2535.

ปองใจ มีศรี. “ปกิณกะภาษาไทย,” ข่าวครูศรีสะเกษ. 2 : 11 ; ตุลาคม 2539.

เปื้อง กิจรัตน์. บทความทางวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา หลักการและแนวปฏิบัติ.

กรุงเทพฯ : คณะอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร, 2536.

พงศ์ หรดาล. การวางแผนการสอนอุตสาหกรรมศึกษาเชิงระบบ. กรุงเทพฯ : ภาควิชา

พื้นฐาน อุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร, 2531.

ภิญโญ สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

เมตตา นพประดิษฐ์. การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูภาคใต้.

วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์, 2530.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2536.

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. โครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์, 2523.

วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2521.

วิจิตร อวะกุล. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.

วิชัย แหวนเพชร. เทคนิคและวิธีการสอนอุตสาหกรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะ

อุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร, 2530.

..... “แนวทางวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมศึกษา,” อุตสาหกรรมศึกษา

ปริทัศน์. 1 : 14 - 15 ; มีนาคม 2535.

..... มนุษยสัมพันธ์ในการบริหารอุตสาหกรรมศึกษา. กรุงเทพฯ :

คณะอุตสาหกรรมศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร, 2539.

วิชาการ, กรม. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ :

กรมวิชาการ, 2531.

วิทยา วิภาวิรัตน์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตครูศาสตร์อุตสาหกรรม

สาขาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาครูศาสตร์โยธา คณะครูศาสตร์อุตสาหกรรม

และวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในทัศนะ

ของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชา. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบัน

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530. ถ่ายเอกสาร.

ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. รายงานผลการประเมินโครงการความร่วมมือทาง

วิชาการเพื่อผลิตบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ปีการศึกษา

2532 - 2536. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประจำสาขาวิชา

อุตสาหกรรม คณะศึกษาศาสตร์ (บางเขน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

2536.

ศรีลักษณ์ สง่าเมือง. การติดตามผลมหำบัณฑิต สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ในทัศนะของ
ผู้บังคับบัญชาและของมหำบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

สัจด์ อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. การบริการ การจัดการธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น,
ม.ป.ป.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, บรรณาธิการ. การวิจัยเชิงนโยบายรูปแบบใหม่ของการกำหนด
อนาคต. กรุงเทพฯ : ทำปกเจริญผล, 2532.

สมาน รังสีโยกฤษณ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ :
สำนักงาน ก.พ., 2524.

สร้อยทอง ศิริมงคล. การติดตามผลมหำบัณฑิต ปีการศึกษา 2517 ถึง 2527 สาขา
นิเทศการศึกษาและพัฒนา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพฯ :
อักษรบัณฑิต, 2520.

× สุนทร คำโตนด และคนอื่น ๆ. การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร
การศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา
2521 - 2524. สกลนคร : วิทยาลัยครูสกลนคร, 2529.

สุนิตย์ แวงศักดิ์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู,
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. ถ่ายเอกสาร.

สุบรรณ พันธ์วิชาวาส และคนอื่น ๆ. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียน
สโตร์, 2522.

สุรีย์ ธรรมเลิศล้ำ. การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524. ถ่ายเอกสาร.

อนันต์ อนันตรังสี. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2527.

- อนันต์ ศรีโสภณ. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2521.
- อภิตา สวารชร. มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน. กรุงเทพฯ : กองฝึกอบรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. 2530.
- อภิมย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- อรุณี สุวรรณสุขโรจน์. การติดตามผลการดำเนินงานของมหบัณฑิตสาขาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2507 - 2520. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- อัมพิกา ไกรฤทธิ. มนุษย์สัมพันธ์ในโรงงาน. กรุงเทพฯ : คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- อาภรณ์ ปรีดาสุวรรณ. การติดตามผลการสอนของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอบรมครูประจำการในการสอดแทรกจริยธรรม ตามหลักสูตรประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- เอกราช อุดระ. การติดตามผลการปฏิบัติงานผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- อุทุมพร ทองอุไทย. การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทการพิมพ์, 2520.
- โอวาท พูลศิริ. “การผลิตเทคโนโลยีทางการศึกษา,” ใน เอกสารประกอบคำบรรยายแก่นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2533. หน้า 2 - 5. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2533.

- Apple, Robert Leonard. "An Evaluation of the Secondary Teacher Education Program at North Park College Based upon a Follow - up Study and the Academic Redord of the Secondary Teacher Graduates," in **Dissertation Abstracts International**. 28 : 1321 - A; October, 1967.
- Baert, Brian R. **A Follow up Study of Industrial Arts Baccalaureate and Graduate Degree Recipient from California State University, Long Beach from 1982 to 1987**. Master's Thesis. Long Beach : California State University, 1988.
- Beach, Dael S. **Personnel : The Management of People at Work**. New York : McMillan, 1970.
- Basonkey, John R. "A Curriculum Design for K - 12 Industrial Arts," **Man/Society/Teachnology**. March, 1980.
- Cadenhead, Albert Kenneth. "A Study of Selected Group of Teacher Education Graduates from Lagrange College, with Implication for Teacher Education at Lagrange College." in **Dissertation Abstracts International**. 25(7) : 3989 - A; January, 1965.
- Calvin, Lee B.T. **Improving College Teaching**. Washington D.C. : American Council on Education. 1970.
- Civil Service Training. **Employee Training in Public Service**. Chicago : Civil Service Assembly of the United States and Canada, 1941.
- Clark, H.M. "Teacher Attitude Toward In - Service Education : An Exploration," in **Dissertation Abstracts International**. 16 : 2194 - A; January 1978.
- Davis, Keith. **Human Relation at Work**. New York : McGraw Hill, 1962.
- Downing, Lester N. **Guidance and Counseling Sevice on Introduction**. New York : McGraw - Hill, 1968.
- Erickson, Clifford E. **A Basic Text for Guidance Workers**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1947.

Eye Glann. G. and others. **Super - Vision of Indusion.** Harper and Row, 1971.

Flippo, Edwin B. **Management : A Behavioral Approach.** Boston : Allyn and Bacon, 1970.

Good, Carter V. Editor. **Dictionary of Education for Free People.** New York : McGraw - Hill, 1973.

Harris, Ben M. **Supervisory Behavior in Education.** 3rd ed. Engle Cliffs, wood New Jersey : Prentice - Hall, 1975.

Johnson. H. Webster. **Selecting, Training and Supervising Office Personnel.** Reading : Addison - Wesley, 1969.

Likert, John W. **Research in Education, 2nd ed. Englewood.** Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1970.

Magginson, Leon C. **Personnel : A Behavioral Approach to Administration.** Homewood : Richard D. Irwin, 1969.

Miller, F.M. and others. **Guidance Principle and Services.** 3rd ed. Columbus : Bell & Howell, 1978.

✓ Nicklas, Willis Lynn. "A Follow - up Study of the 1974 - 1975 Gradyates of North Texas State University Who Obtained Certification to Teach," in **Dissertation Abstracts.** 37 : 3564 - A; December, 1976.

Norris, Willa and others. **The Information Service in Guidance.** 2nd ed. Chicaco : Ran McNally, 1966.

Phillip, Frank A., William M, Berliner and James J. Gribbin. **Management of Training Program.** Homewood, III : Richard D. Irwin, 1993.

Sanctis, V.D. A Follow - up Study of Ed. D. **Graduates from the Department of Educational Administration and Supervision at Rutgers University, the State University of New Jersey 1949 - 1969.** New Jersey : University of New Jersey, 1971.

Schertzer, Bruce and Shelley C. Stone. **Fundamental of Guidance**. Boston :

Houghton Mifflin Co., 1971.

Silvius, G Harold. and Estell H. Curry. **Managing Multiple Activities in Industrial**

Education. Illinois : Mcknight Publishing Company, 1971.

Spears, Harold. **Improving the Supervision of Instruction**. Englewood Cliffs,

N.J. Prentice - Hall, 1967.

Stoops, Emery and Gunnar L. Wahlguist. **Principles and Practices in Guidance**.

New York : McGraw - Hill, 1973.

Wentling, T, L. **Evaluating Occupational Education and Training Program**.

2nd ed. Boston : Allyn and Bacon., 1980.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**รายชื่อนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
ที่ใช้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

**รายชื่อนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
ที่ใช้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ปีที่สำเร็จการศึกษา
1.	นายนิโรจน์ ไทยทอง	2535
2.	นายนิวัตร พัฒนะ	2534
3.	นายสมศักดิ์ วงศ์ศิริกุล	2534
4.	นายเสนีย์ สังข์ทอง	2535
5.	นายเจษฎา สุวรรณ	2535
6.	นายนิรุติ จันทนะทรัพย์	2535
7.	นายสุขสันต์ แก้วม่วง	2536
8.	นายอุดมเดช กมลบุตร	2536
9.	นายรัชชัย สุขชี	2536
10.	นายวิวัฒน์ กลังวิจิตร	2535
11.	นายจิตติพงษ์ สาร	2536
12.	นายกฤษฎา ผ่องพิทยา	2536
13.	นายชำนาญ ชื่นจิตร	2536
14.	นางพรรณราย อ่ำประชา	2536
15.	นายจักรรา โขมะสวานนท์	2536
16.	นายบรรทม บัวเล็ก	2536
17.	นายประกาศิต จันโทริ	2536
18.	นายบรรจง เปี่ยมอรุณ	2537
19.	นายณัฐพร จักรวิเชียร	2537
20.	นายปราโมทย์ ปทุมมาศ	2536
21.	นายจรรุณ ขาวสีจาน	2536
22.	นายอนุทิศ เอี่ยมใส	2537
23.	นายสาร ชลชาติภิญโญ	2537
24.	นางสาวนิสา มีชัยยา	2537

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ปีที่สำเร็จการศึกษา
25.	นางสาวอกนิษฐ์ จิตตางกูร	2536
26.	นางสาวประติญติ นิยมรัตน์	2537
27.	นายสุรพงษ์ หงษ์ศิลา	2538
28.	นายวิเชียร จันทโชติ	2538
29.	นายเกรียงศักดิ์ ปานคล้าย	2538
30.	นางสาวเบญจลักษณ์ เมืองมีศรี	2538
31.	นางสาวปิยะนันท์ สายัณปทุม	2538
32.	นายสุวิทย์ สรณรักษ์	2534
33.	นายไพจิตร ยอดเพชร	2539
34.	นายสุขุม หลานไทย	2536
35.	นายสมเกียรติ กอบัวแก้ว	2535
36.	นายณพคุณ ชูทัน	2536
37.	นายวิรัตน์ เสน่หา	2536
38.	นายสมคิด เพ็งปรีชา	2537
29.	นายยุทธพงษ์ ไกรวรรณ	2536
40.	นายวิสุทธิ์ พิสิษฐ์ศักดิ์	2537
41.	นายเอกพจน์ สุมทรานนท์	2537
42.	นายชุม สังฆกิจ	2538
43.	นายอดิศักดิ์ มีสุข	2537
44.	นางสาวยุคนธร พันธุ์บงสิงห์	2538
45.	นายสมศักดิ์ ออเพชร	2538
46.	นายอุดมศิลป์ นิมิตรกุล	2538
47.	นายสมบัติ สุขสมบูรณ์	2538
48.	นายประพนธ์ หลีสิน	2538
49.	นายปัญญา สังขภิรมย์	2538
50.	นายเอนก เป็นกล่อม	2538
51.	นายสุภโชค สภาวสุทธิ์	2538

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ปีที่สำเร็จการศึกษา
52.	นายฉัตรชัย พงษ์กวี	2538
53.	นายธนู อยู่สำราญ	2538
54.	นางสาวศุภกา ดอกไม้	2535
55.	นายสุริยา แก้วมณี	2536
56.	นายณรงค์ สุขประเสริฐ	2535
57.	นายวันชัย คงเพชร	2535
58.	นางเกสรฯ สุขสว่าง	2535
59.	นายพนม เฟื่องศิริ	253
60.	นายคมกฤษ จันทร์จักร	2537
61.	นายสมพงษ์ รินทะไชย	2538
62.	นายบรรยง กวีนิฏขยานนท์	2537
63.	นายสุชาติ ทัพพพัชรกุล	2538
64.	นายชวลิต เขียงกุล	2538
65.	นายณรงค์ชัย สุขสวัสดิ์	2539
66.	นายสำเริง วานิก	2538
67.	นายไพโรจน์ ศาสนวิสุทธิ	2538
68.	นางสาวอัจฉราวดี ปิ่นเกษร	2538
69.	นายจำนงค์ กองทอง	2538
70.	นางวนิดา ฉินนะโส	2537

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถาม
และ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ทม 1007/ 4466

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 ตุลาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายวันตา เทือกขันธ์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร

ประธาน

ดร.อุวิทย์ สุวคันทรกุล

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมศึกษา
ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริกษา พูลสุวรรณ)

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539

ฉบับ ก สำหรับผู้บังคับบัญชา

ของ

รายละเอียดของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการศึกษา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
มากที่สุดหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

1. ขณะนี้ท่านปฏิบัติงานในตำแหน่ง

[] คณบดี

[] ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ

[] หัวหน้าภาควิชา

[] หัวหน้าหมวดวิชา

[] หัวหน้าหมวดวิชา

[] อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. หน่วยงานที่ท่านสังกัด

- [] สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับ
- [] กรมสามัญศึกษา
- [] กรมอาชีวศึกษา
- [] อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการ
บริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและ
พัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ข้อคำถามแต่ละ
ด้านจะมีด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น
และโปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายข้อคำถามแต่ละด้านเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติงานของ.....ในด้านนั้น ๆ ด้วย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539

ฉบับ ข สำหรับผู้ร่วมงาน

ของ

รายละเอียดของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการศึกษา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
มากที่สุดหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

1. ขณะนี้ท่านปฏิบัติงานในหน้าที่

[] งานสอน

[] งานอื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. หน่วยงานที่ท่านสังกัด

- [] สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- [] กรมสามัญศึกษา
- [] กรมอาชีวศึกษา
- [] อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ข้อคำถามแต่ละด้านจะมีด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น และโปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายข้อคำถามแต่ละด้านเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ.....ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานของท่านในด้านนั้น ๆ ด้วย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539

ฉบับ ก สำหรับผู้สำเร็จการศึกษา

รายละเอียดของแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงาน

และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

1. ขณะนี้ท่านปฏิบัติงานในหน้าที่

[] งานสอน

[] งานอื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. หน่วยงานที่ท่านสังกัด

- [] สำนักงานสภาพัฒนาการศึษา
- [] กรมสามัญศึกษา
- [] กรมอาชีวศึกษา
- [] อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงาน

และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการ
บริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและ
พัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ ข้อคำถามแต่ละ
ด้านจะมีด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น
และโปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายข้อคำถามแต่ละด้าน

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1.	ด้านการบริหารและการนิเทศ -งานบริหารและการนิเทศทาง วิชาการและบริการวิชาการ นำหลักการทฤษฎีที่ได้ศึกษา มาปรับปรุงพัฒนางาน วิชาการ.....					
2.	ใช้เทคนิคและกลวิธีนำเอา ทรัพยากรบริหารมาดำเนิน กิจกรรมวิชาการให้บรรลุ วัตถุประสงค์อย่างมี ประสิทธิภาพ.....					
3.	นำหลักการบริหารมาพัฒนา งานวิชาการได้อย่างมีระบบ....					
4.	สามารถแนะนำบุคลากรใน หน่วยงานให้เกิดการปรับ เปลี่ยนพฤติกรรมที่เอื้อต่อ การพัฒนางานวิชาการอย่างมี ประสิทธิภาพ.....					
5.	ดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่ เกี่ยวกับงานบริการวิชาการได้ อย่างดีและมีประสิทธิภาพ.....					
6.	-งานบริการและการนิเทศ ทั่วไป ริเริ่มและกำหนดให้มีการ วางแผนตกลงในงานที่ รับผิดชอบร่วมกันได้อย่างมี ระบบ.....					
7.	อำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงานได้ เป็นอย่างดี.....					

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
8.	รับผิดชอบภาระหน้าที่ในตำแหน่งงานที่ทำอยู่สูงกว่าเดิมได้เป็นอย่างดี.....					
9.	ใช้ความพยายามติดตามตรวจสอบและประเมินผลสถานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....					
10.	ได้มีการประชุม ระดับความคิด เพื่อปรับปรุงงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการบริหารและ
การนิเทศ.....

.....

.....

.....

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1.	ด้านการฝึกอบรมและการสอน -งานพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงาน ทางช่าง.....					
2.	จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเทคนิค ทางช่างแก่องค์กรและชุมชน.....					

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
3.	พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมใน รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับงาน ช่างอุตสาหกรรม.....					
4.	ประชุมสัมมนาระดับความคิด เพื่อทำหลักสูตรฝึกอบรม ทางช่างระยะสั้น..... -งานพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอน					
5.	จัดทำแผนการสอนรายวิชาที่ เกี่ยวข้องกับงานทางช่าง.....					
6.	พัฒนาแผนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความ ต้องการของผู้เรียน.....					
7.	ให้คำแนะนำแก่บุคลากรใน การจัดทำแผนการสอน หลักสูตรทางช่าง..... -งานพัฒนากิจกรรมการฝึก อบรมและการเรียนการสอน					
8.	ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อ พัฒนากิจกรรมการฝึกอบรม และการเรียนการสอน.....					
9.	ปรับปรุงพัฒนาสื่อการฝึก อบรมและการสอนให้มี ประสิทธิภาพ.....					
10.	ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม และการสอนได้อย่างมีระบบ					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรมและ
การสอน.....
.....
.....
.....

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1.	ด้านการวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค -งานวิจัยและพัฒนาด้าน อุตสาหกรรมศึกษา ให้เหตุผลและผลในการแก้ไข ปัญหาในการทำงานด้าน อุตสาหกรรมศึกษาอย่างมี ระบบ.....					
2.	แสวงหาความรู้ใหม่โดยวิธี วิจัย.....					
3.	ระดมความคิดเห็นจาก ผู้ร่วมงานเพื่อพัฒนางาน อุตสาหกรรมศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง.....					
4.	เข้าใจขอบเขตงานวิจัยแนะนำ วิธีการทางวิจัยมาใช้กับงาน อุตสาหกรรม.....					
5.	ให้คำปรึกษางานวิจัยทางช่าง แก่เพื่อนร่วมงานและบุคคล ทั่วไป.....					
6.	แสวงหาความรู้ ผลงานวิจัย ในสาขาอื่นตามที่ตนสนใจ.....					

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
7.	ค้นคว้าเรียบเรียง เอกสาร ตำราทางวิชาการด้าน อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี..					
	-งานประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรม - กรรมและเทคโนโลยี					
8.	ประดิษฐ์เครื่องมือหรือ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี..					
9.	ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือหรือ นวัตกรรมทางอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีให้ทันสมัย อยู่เสมอ.....					
10.	มีความละเอียดรอบคอบใน การควบคุมติดตามตรวจสอบ งานอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.....					
	ด้านมนุษยสัมพันธ์					
	-การปรับตัว					
1.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและ ผู้อื่น.....					
2.	มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น.....					
3.	เป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป					
4.	รับผิดชอบหน้าที่และปฏิบัติ งานร่วมกับคนอื่นได้เป็น อย่างดี.....					
	-การร่วมมือ					
5.	ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อ ผู้อื่น.....					
6.	ให้การสนับสนุนและร่วม กิจกรรมได้ในทุกโอกาส.....					

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
7.	ให้การต้อนรับร่วมมือร่วมใจ ต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น..... -การนำไปใช้					
8.	ประสานตน ประสานคน และประสานงานได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ.....					
9.	นำความรู้ความเข้าใจในด้าน วิชาชีพไปสนับสนุนใน องค์กรและท้องถิ่น.....					
10.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและ มีสุข.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้าน
มนุษยสัมพันธ์.....
.....
.....
.....

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1.	ด้านวิสัยทัศน์ -แนวทางการมองอนาคตของ มหาวิทยาลัย สนใจที่จะเข้าร่วมประชุมทาง วิชาการบ่อยครั้ง.....					
2.	สนใจงานวิจัยด้านอนาคตและ มีความคิดเชิงวิเคราะห์อย่าง เป็นระบบ.....					

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
3.	สนใจติดตามแนวคิด ทฤษฎี จากนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง นวัตกรรมและเทคโนโลยี ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ.....					
4.	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยน แปลงบทบาทหน้าที่การงาน ที่รับผิดชอบได้อย่าง เหมาะสม.....					
5.	รับฟังข้อมูลข่าวสารจาก แหล่งต่าง ๆ รวมทั้งความ คิดเห็นของบุคลากร หลากหลาย.....					
	-แนวทางการมองอนาคต หน่วยงานของมหาดินทิศ					
6.	ได้มีการวางแผนงานและ พัฒนางานที่รับผิดชอบอย่างมี ระบบและต่อเนื่อง.....					
7.	ได้มีการให้คำแนะนำ สนับสนุนเพื่อนร่วมงานและ บุคคลอื่นในการแก้ปัญหา มลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมในอนาคต.....					
8.	เป็นผู้สนใจข้อมูลข่าวสาร ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนางานที่ทำได้อย่าง ต่อเนื่อง.....					

ข้อที่	การติดตามผล	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติงาน				
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
9.	-แนวทางการมองอนาคต สังคมของมหาวิทยาลัย ติดตามผลกระทบที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงของระบบสังคม ในอนาคต ระบบเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง.....					
10.	ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือ เข้าร่วมโครงการรณรงค์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างต่อเนื่อง.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวิสัยทัศน์.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือนการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายวันตา เทือกขันธ์

นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายวันดา ชื่อสกุล เทือกขันธ์

เกิดวันที่ 5 เดือน กรกฎาคม

สถานที่เกิด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

พุทธศักราช 2490

ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

37/2 หมู่ 3 ตำบลแสง อำเภอมือง

จังหวัดจันทบุรี

อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอมือง

จังหวัดจันทบุรี 22000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2508

มศ. 3 โรงเรียนนายกัฒนากร นครนายก

พ.ศ. 2510

ป.กศ. วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2512

ป.กศ.สูง (อุตสาหกรรมศิลป์)

จากวิทยาลัยครูพระนคร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2514

กศ.บ. (อุตสาหกรรมศิลป์)

วิทยาลัยวิชาการศึกษาพระนคร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2541

กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2534 - 2539

บทคัดย่อ
ของ
วันตา เทือกขันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
มีนาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของ
ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 - 2539 5 ด้านคือ
ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทาง
เทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง
ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา จำนวน 70 คน ผู้ร่วมงาน จำนวน 70 คน และผู้สำเร็จ
การศึกษา จำนวน 70 คน รวม 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
แบบสอบถามประมาณค่า ได้รับแบบสอบถามคืนคิดเป็นร้อยละ 85 สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนแบบ
ทางเดียว (one way analysis of variance)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้สำเร็จการศึกษา มีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการ
ศึกษา 2534 - 2539 จำนวน 5 ด้านคือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรม
และการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาทางเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์
ไม่แตกต่างกัน

**A FOLLOW - UP STUDY OF GRADUATES IN MASTERS OF EDUCATION,
INDUSTRIAL EDUCATION, FACULTY OF EDUCATION,
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY
IN THE ACADEMIC YEAR 1991 - 1996**

AN ABSTRACT

BY

WANTA TUARKKHANTEE

**Present in Partial Fulfilment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Industrial Education
at Srinakharinwirot University**

March 1998

The purpose of this study was to solicit opinions of stakeholders on the job performance of a Master's Degrees in Industrial Education graduates. Opinions of administrators, colleagues and graduates on five facets of work were sought. They were administration and supervision, student teaching research and technical development, human relation, and vision. Seventy people each in administration, college teacher and graduates completed the questionnaires. The rate of return on the questionnaire was 85 percent. The descriptive statistics of percentage, average, standard deviation and analysis of variance were used to analyze data.

The results of this study was that there was no significant difference of opinions among respondents in all aspects of work.